

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ

ОСВІТА І НАУКА – 2015

Збірник тез наукових робіт
учасників звітно-наукової конференції студентів,
присвячений 180-річчю Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова

Секція «Економічна теорія»

28-29 квітня 2015 р.

м. Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2015

УДК 330.101
ББК 65я43

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту управління та економіки освіти
(протокол № 10 від 23 червня 2015 року)*

О 26

Освіта і наука – 2015: Збірник тез наукових робіт учасників звітно-наукової конференції студентів. Секція «Економічна теорія» / укл. Підпригора Л.А., Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – 79 с.

Випуск тез наукових робіт студентів присвячений 180-річчю Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і підготовлений за матеріалами звітно-наукової конференції студентів «Освіта і наука - 2015», яка відбулася 28-29 квітня 2015 року. В ній активну участь прийняли студенти як економічних, так і неекономічних спеціальностей. Понад сорок студентів доповіли про актуальні проблеми економічної теорії та практики господарювання, обговорили особливості та наслідки трансформаційних перетворень в економіці України.

Редакційна колегія

В.П. Бех доктор філософських наук, професор (**головний редактор**)

О.С. Падалка доктор педагогічних наук, професор

Л.В. Страшинська доктор економічних наук, професор

В.В. Радченко кандидат економічних наук, професор

Л.А. Підпригора кандидат економічних наук, доцент

Ю.В. Бицюра кандидат економічних наук, доцент

© Редакційна колегія, 2015

© Автори статей та наукові керівники, 2015

© НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015

ЗМІСТ

Андрейченко А.В. Бренд - менеджмент як складова розвитку товару.....5

Бляшук С.Г. Нестача інвестицій як фактор дестимулювання розвитку інноваційного підприємництва в Україні.....7

Богомаз О.Ю. Зародження та еволюція українських банків на західноукраїнських землях (середина ХІХ ст. — 1939 р.).....8

Василенко К.С. Бідність як соціально-економічна проблема населення України.....10

Войтенко А.Л. Соціальні зміни: сутність та основні чинники.....11

Воробйова Т.І. Ринок цінних паперів в Україні.....13

Ворон Н.П. Розвиток зовнішньої торгівлі України кінець Х - початок ХVІ століття.....14

Галат А.А. Public Relations як складова комплексу просування.....16

Горбаренко О.І. Основні тенденції розвитку банківської системи України.....18

Давиденко А.В. Роль інновацій у підвищенні ефективності діяльності підприємств України.....20

Давидчук Л.О. Характеристика психологічних особливостей підприємця як конкурентоспроможного фахівця.....22

Демчук К.М. Проблеми ринку землі в Україні.....24

Желонкіна Ю.І. Оплата праці в Україні: сутність та проблеми.....25

Захарченко Т.М. Погляди на роль держави Дж. Кейнса.....27

Ісмаїлова О.Н. Розвиток малого бізнесу в Україні.....29

Калашнікова Є.І. Причини та наслідки інфляції в Україні.....31

Ковтун В.М. Економіко-математичне моделювання ефективності податково-бюджетної політики з використанням кривої Лаффера.....32

Когут А.Л. Україна та МВФ: співпраця та її соціально-економічні наслідки.....34

Кошкіна Г.О. Сучасний стан системи мотивації персоналу на вітчизняних підприємствах: проблеми та напрямки удосконалення.....36

Крилова Ю.І. Проблеми економічної освіти в Україні.....38

Марценюк А.В. Соціальна відповідальність бізнесу.....39

<i>Машевська Я.І.</i> Недобросовісна конкуренція: поняття та основні ознаки.....	41
<i>Мищенко М.Г.</i> Нова економічна політика: сутність та особливості впровадження в країнах СРСР (1921-1928).....	43
<i>Остапюк А.І.</i> Розвиток страхового ринку в Україні.....	45
<i>Панькова Н.С.</i> Аналіз динаміки та структури державного бюджету України.....	47
<i>Савчук О.М.</i> Формування економічного мислення молодших школярів.....	49
<i>Світайло В.В.</i> Роль держави в змішаній економіці.....	51
<i>Семяновська І.В.</i> Відеомаркетинг як новий тренд маркетингу.....	52
<i>Сливко А.В.</i> Середній клас в Україні.....	53
<i>Страшинський В.І.</i> Конкурентоспроможність вітчизняних харчових продуктів в умовах євроінтеграції.....	56
<i>Сухінова А.В.</i> Вплив заощаджень на економіку.....	58
<i>Тараненко А.В.</i> Екологічне землекористування як економічна проблема.....	60
<i>Таркаєнко В.М.</i> Інновації як фактор економічного розвитку.....	61
<i>Терета В.В.</i> Роль економічної освіти у вихованні дошкільнят.....	63
<i>Тимощенко М.Ю.</i> Банківська система України: проблеми та шляхи їх вирішення.....	65
<i>Тимощенко Н.Ю.</i> Сучасна вища освіта України: проблеми, перспективи розвитку та глобалізація.....	67
<i>Хилевич В.М.</i> Сучасні тенденції заробітної плати в Україні.....	69
<i>Чернуха Д.О.</i> Бюджет та бюджетна політика України.....	71
<i>Чураченко О.С.</i> Грошово-кредитна політика держави в сучасних умовах.....	73
<i>Шевченко А.В.</i> Аналіз рівня валового внутрішнього продукту в Україні та факторів, що його визначають.....	74
<i>Шимон О.В.</i> Сучасні тенденції розвитку виноробства України та її регіонів.....	76
<i>Юрченко І.Г.</i> Світові фінансові кризи.....	78

*Андрейченко Анна Валеріївна
студентка III курсу
напряму підготовки «Політологія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна*

Бренд - менеджмент як складова розвитку товару

У процесі впровадження системи бренд-менеджменту в організаційну діяльність підприємств з урахуванням того, що в сучасному конкурентному середовищі триває боротьба брендів, а не товарів, за їхнє місце у свідомості споживачів, відбувається доволі повільно. Таке становище зумовлене певними проблемами щодо усвідомлення необхідності врахування у стратегічному розвитку підприємств такого нематеріального активу як бренд, відсутністю досвіду впровадження системи бренд-менеджменту та недостатнім організаційно-методичним забезпеченням діяльності бренд-менеджера. Це формування концептуальних адміністративних передумов організації діяльності бренд-менеджера в управлінській практиці вітчизняних підприємств [1, с.230].

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки та враховуючи такі економічні аспекти, як перенасичення вітчизняних ринків товарами, посилення конкуренції, перспективи розвитку підприємств у системі господарських зв'язків, вихід українських економічних суб'єктів на світові ринки зумовлюють необхідність використання концептуально нових елементів управління стратегічним розвитком підприємства. Саме такі умови сприяють переорієнтації стратегічного розвитку на використання бренду та ефективної системи бренд-менеджменту, що у свою чергу, сприяє інноваціям у сфері виробництва та появі нових товарів.

Термін «бренд» є похідним словом від давньонорвезького, що має значення «ставити клеймо». Первинне поняття було створено для позначення джерела, виробника чи власника продукту або речі. Брендінг активно застосовувався в Середні Віки, коли цехові ремісники позначали свої товари особливою маркою. Це стало необхідним, оскільки населення росло, і на одній і тій же території з'явилося більше одного коваля, каменяря, чи шевця, тесляра. У деяких старих містах Європи, таких як Зальцбург і Роттенбург, туристи дотепер можуть бачити справжні залізні «торгові знаки», що відзначали майстерні, де працювали «утримувачі» цих торгових марок. Створення та розвиток бренду – це досить тривалий та трудомісткий процес, який складається з наступних етапів:

1) створення концепції нового продукту чи послуги. На цьому етапі, закладається здатність бренду створювати попит та нові потреби. Також, визначається цільова аудиторія майбутнього продукту (послуги).

2) вивчення запитів та цінностей, сформованих у споживачів, а також ступінь задоволення цих потреб потенційними конкурентами.

3) створення концепції бренду (основи для розвитку бренду). На цьому етапі проводиться розробка ключових ідей та відмінностей майбутнього бренду.

4) комплексна ідентифікація бренду. Комплекс засобів по забезпеченню ідентифікації, складає систему ідентичності бренду.

5) створення документації бренду [2, с.14-18].

Цінність бренду для організації проявляється у процесі його інструментального використання. Створення бренду – це творчість, заснована на глибокому знанні ринку. Хід створення бренду досить складний, а вартість помилки може бути досить великою

(наприклад, банкрутство компанії), через це багато великих підприємств вибирають не займатися цим незалежно, а передати створення бренду компаніям-професіоналам в даній області. Початок роботи над будь-яким брендом – це його позиціонування на ринку.

Позиціонування бренду – це позиція (ніша) на ринку, що займає брендом по відношенню до конкурентів, а ще комплект купівельних потреб і сприйняття; частина оригінальності бренду, яка зобов'язана енергійно застосовуватися для розрізнення з поміж конкурентів. Значить, для створення кожного бренду необхідно відповісти на чотири основні запитання:

для кого? – визначення цільової групи покупців, для якої створюється бренд;

для чого? – вигода покупця, яку він отримає в результаті придбання саме цього бренду;

з якою метою (для якого застосування?) – потрібен саме цей бренд;

проти якого конкурента? – залежно від продукту цільова група покупців, можливо, замінена на групу людей, які приймають рішення про покупку і виборі марки.

Стосовно ж поняття «бренд-менеджмент», то необхідно зазначити таке: бренд-менеджмент – це добре спроектована та обмислена теорія, тобто сформована система ідей, принципів і методів, яка узагальнює практичний досвід і відображає основні закономірності реалізованих процесів просування продукції [3, с.21].

Ж. Капферер, один з трьох провідних спеціалістів з брендингу у світі, рекомендує розглядати бренд-менеджмент як сукупність двох складових: основи бренду та інновації. Бренд-менеджмент – це діяльність, що ґрунтується на стратегічній орієнтації підприємства та має спрямованість на забезпечення прихильності споживачів, стійкості конкурентних позицій та довготривалого успіху підприємства. Його метою є розвиток та зростання вартості основного нематеріального активу підприємства – капіталу бренду [4, с.17-19].

Імідж бренду – це сукупність ряду змінних, з переважною над змістом формою, варіант подачі товару, який акцентував увагу на кращих якостях, підвищує самооцінку та авторитет у потенційних споживачів, а також ключ до успіху в правильності концепції розвитку суспільних зв'язків [5, с.48].

Отже, бренди «живуть» у свідомості споживачів. Бренд – це не річ, не продукт, не організація, він не існує в реальному часі – це ментальна конструкція. Використання диференційованого підходу до формування структурного компоненту системи бренд-менеджменту на підприємствах, залежно від ступеня їхньої готовності до застосування концепції бренд-менеджменту, ступеня розвитку стратегічної орієнтації та специфіки діяльності, дасть змогу забезпечити ефективне впровадження системи бренд-менеджменту та належним чином організувати діяльність бренд-менеджера, що, у свою чергу, дасть змогу ефективно управляти брендом.

Список використаної літератури:

1. Аакер Д. Создание сильных брендов / Д. Аакер. – М. : Издат. дом Гребенникова, 2003. – 440 с.
2. Капферер Жан-Ноэль. Бренд навсегда: создание, развитие, поддержка ценности бренда / Жан-Ноэль Капферер ; пер. с англ. Е. В. Виноградовой; под. общ. ред. В. Н. Домнина. – Москва : Вершина, 2007. – 448 с.
3. Капферер Ж.-Н. Торговые марки: испытание практикой / Жан-Ноэль Капферер. – М. : Инфра-Контакт, 2002. – 210 с.
4. Кумбер С. Брендинг / С. Кумбер : Пер. с англ. – М. : Вильямс, 2003. – 174 с.
5. Лейн Ч. Р. Рекламная спираль и планирование брендов / Ч. Р. Лейн, Дж. Т. Расел. – СПб. : Питер, 2006. – 487 с.

*Бляшук Світлана Григорівна
студентка V курсу
спеціальності «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Біла Ірина Сергіївна*

Нестача інвестицій як фактор дестимулювання розвитку інноваційного підприємництва в Україні

Впровадження інновацій та інвестиції у виробничий процес тісно взаємопов'язані: шляхом здійснення капіталовкладень у нововведення стимулюється віддача від використання ресурсів підприємства – збільшується продуктивність та спостерігається активізація науково-технічного розвитку.

За останні роки зберігається тенденція, що основним джерелом фінансування технологічних інновацій в Україні є власні кошти підприємств, частка яких у загальному обсязі фінансування інноваційних робіт за останні роки збільшилась і становила 72,92% у 2013 році. Обсяг фінансування інноваційних робіт у 2013 році за рахунок державного бюджету становив всього 0,25% (табл. 1) від загальної суми витрат.

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні

	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3

Наведені дані свідчать про те, що ані іноземні інвестори, ані державні посадовці не мають чіткого плану розвитку інноваційної політики. Як засвідчує світовий досвід, державне фінансування інноваційної діяльності займає провідне місце у структурі інвестицій в інновації підприємств у розвинених країнах, що допомагає регулювати конкурентоспроможність вітчизняних суб'єктів господарювання та сприяє покращенню діяльності галузей, функціонування яких залежить від капіталовкладень у наукові розробки (освіта, охорона здоров'я тощо). Низький рівень державного фінансування в Україні спричинений обмеженістю бюджетних коштів та визначає необхідність залучення власних фінансових ресурсів або коштів інвесторів: як українських, так і іноземних.

Як бачимо, держава не є інвестором в сфері інноваційного розвитку. Головним джерелом інвестицій є іноземні інвестори. Так, прямі іноземні інвестиції в економіку країни у 2014 році значно зменшилися з 57056,4 млн. дол. США до 45916,0 млн. дол. США) [2]. Причиною цього є погіршення інвестиційного клімату в Україні. Оцінка Індексу інвестиційної привабливості України, яка проводилась Європейською бізнес-асоціацією засвідчила про низку негативних тенденцій, які сьогодні спостерігаються в економіці України у 2013 році: корупція (15% опитаних респондентів); недосконале правове середовище (11%); непрозорість судової системи (5%); технічні бар'єри в процесі митного

оформлення (13%); проблеми під час отримання банківських кредитів і позик (5%) [3, с. 505-506].

Для забезпечення інноваційного розвитку держава повинна діяти в двох основних напрямках: надавати достатній обсяг коштів з державного бюджету та створити ефективну систему податкових пільг [1]. На сьогодні, на жаль, ні один із зазначених заходів в Україні не реалізується в необхідній мірі.

Отже, ризикованість іноземних інвестицій та проблеми державного забезпечення не дозволяють вирішити ані проблем соціально-економічного розвитку України, ані проблем забезпечення інноваційної перебудови економіки.

Список використаної літератури:

1. Гаврилова О.А. Сучасний стан та проблеми розвитку інноваційної активності промислових підприємств в Україні / О.А. Гаврилова, М.В. Фріцберг, В.І. Чередниченко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2011. – Випуск 2. – Том 1. – С. 60-65.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Швець В.Я. Аналіз інвестиційного клімату в економіці України та шляхи його покращення / В.Я. Швець // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – №1 (7). – С. 502-508.

*Богомаз Оксана Юріївна
студентка III курсу
напряму підготовки «Історія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Зародження та еволюція українських банків на західноукраїнських землях (середина XIX ст. — 1939 р.)

В останній третині XIX ст. українські землі перебували під владою іноземних держав, але, попри це, економічний розвиток Західної України тривав у всіх галузях і сферах. Галичина, була центром Східної Європи, а Львів — найбільшим містом на західноукраїнських землях, переживав економічний підйом. Тут пролягали важливі торговельні шляхи, розвивається промисловість, що сприяло впорядкуванню банківської системи.

Відбувається занепад маєтків, викликаний кризою сільського господарства, спонукав шляхту шукати способів поліпшення своїх справ грошовими позиками. Щоб надати допомогу шляхті, і було засвоєно Галицьке Земельне Кредитне Товариство, а згодом — Галицька Каса Ощадностей, своєрідний іпотечний банк [1; с.196]. Перша фінансова установа у Львові — Галицьке Земельне Кредитне Товариство, отримало патент 3 листопада 1841р., а безпосередньо його діяльність розпочалася із 1840-го. Головна мета — надання довготермінових позик на іпотеки земельних фабулярних маєтків Галичини з однопроцентною амортизацією.

Однією з найстаріших фінансових установ була Галицька Каса Ощадностей. Діяльність Галицької Каси Ощадностей започаткована згідно зі спеціальним цісарським привілеєм у Львові 1843р. Метою діяльності установи було піднесення духу працьовитості й ощадності, надання кожному, а особливо менш заможним верствам суспільства, можливості

корисно розподілити зароблені гроші та одержати їх у разі потреби разом із прибутком. 1843 р. засновники Галицької Каси Ощадностей нагромадити капітал, необхідний для покриття господарських та адміністративних видатків. За Галицьку Касу Ощадності 1844 р. заручився Крайовий сейм. Починаючи з 60-х рр. XIX ст., Галицька Каса Ощадності фінансувала промислові установи й будівництво. У XX ст. вона ввійшла потужною фінансовою установою. [3; с.58].

У 60-70-ті рр. XIX ст. була тривалою економічною скрутою, подолати яку неспроможні були окремі заходи австрійського уряду. Продовжувалися ліцитації дрібних селянських господарств, уряд та населення були безпорадними в подоланні кризових явищ, що мали місце в кредитних відносинах у час нових соціально-економічних змін. Для часткового вирішення всіх назрілих проблем, зокрема в розвитку аграрних відносин на селі й надання селянам кредитів, 1867 р. у Львові створюється «Ц.К. Упривілеєний Селянський Заклад Кредитовий», більш відомий як Рустикальний, або Селянський банк. Банк Рустикальний засновано на підставі постанови Сейм за № 50497 / 1143 від 15 грудня 1867 року. У процесі становлення банківської системи XIX ст. цей банк зазнав сумної слави. Відділення банку вдавалися до спекуляції, використовуючи при цьому «нечистих» на руку студентів агентів, які схилили селян до високо відсоткових іпотечних кредитів, з оплатою великих адміністративних виплат і завищених відсотків. Така діяльність банку призвела до господарського занепаду тисячі селянських маєтків. Це довело банк до ліквідації у 1883 р., яка була реалізована Банком Крайовим у Львові. Не вдалося уникнути помилок у кредитній діяльності й створеному 1890 р. Львівському парцеляційному банку. Метою його діяльності було сприяння парцеляції великих землеволодінь і продаж селянам ділянок землі за умови виплати їх вартості протягом 5-10 років [4; с.591].

Створено ряд кооперативних банків. Українські кооперативні банки, до яких відносять «Дністер», Центробанк та ін., належать до банківських установ, які мають певні відмінності від банків заснованих на капіталістичних принципах роботи. Гарантія кооперативного банку полягає в тому, що його власники і дебітори взаємно пов'язані принципом взаємодопомоги, який виявляється в солідарній матеріальній відповідальності за зобов'язаннями банку [2; с.158-159]. Саме на цих засадах був створений кооперативний банк «Дністер».

Діяльність значної кількості ощадних установ, була викликана зростанням чисельності населення міста, виникнення потреби у створенні кредитних установ, які заощаджували б кошти громадян і допомагали кредитами у розвитку господарства. Показовою в цьому плані була робота Львівської міської комунальної ощадної каси, яку було створено в 1912 р. Але Перша світова війна негативно вплинула на фінансово-банківську систему Західної України. Перерозподіл територій призвів до руйнування єдиної мережі кас [3; с.29].

У цілому, банківська справа Західної України, у тому числі і у Львові до 1939 р. характеризувалася різноманітністю форм і результативною діяльністю. Важливе завдання, яке стояло перед українськими господарсько-економічними й банківськими інституціями,— зменшення бідності, піднесення економічних можливостей, розвиток українського промислу, ремесла, торгівлі, сільськогосподарського виробництва, попри всі труднощі, переслідування й утиски з боку іноземних поневолювачів, зокрема польської влади, було організовано роботу банківської системи в міру політичних та економічних реалій того часу.

Список використаної літератури:

1. Банківська система: підручник / Реверчук С.К., Владичин У.В., Лобозинська С.М. та ін.; за ред. С.К. Реверчука. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 498 с.
2. Банки Львова: минуле і сучасне / НАН України, Ін-т регіон. Дослідж., НБУ, Львів, банк ін.-т; ред.: Я.В. Грудзевич, З.М. Комаринська. — Львів: ЛБІ НБУ, 2011. — 223с.

3. Банки та банківська справа в Західній Україні // Вісник НБУ.— 2011. — №11.— С.58-61.
4. Ощадна справа та Ощадний банк України: історія і сьогодення // Вісник НБУ.— 2010. — №8. — С.28-29.
5. Радковець І., Радковець П. Банки давнього Львова // Галицька брама. Банки Львова. — 2011. — №4. — С.11-16.

*Василенко Катерина Сергіївна
студентка III курсу
напряму підготовки «Здоров'я людини»*

*Науковий керівник:
кандидат наук з державного управління, доцент
Скиба Марина Валеріївна*

Бідність як соціально-економічна проблема населення України

Основою стабільного економічного зростання, що має здатність до розвитку завдяки самостійній економічній активності і відповідальності, а також зацікавленість у соціальній стабільності та її підтримці за рахунок особистої свободи та економічної й політичної можливості її реалізації є середній клас [1, с.7]. Сьогодні Україна перебуває у надто складних умовах (військові події на Сході, погіршення економічної ситуації, значна соціальна напруга), які суттєво ускладнюють можливості реалізації соціальної політики та формують поле невизначеності [2, с. 5]. Пошук шляхів вирішення проблеми бідності, соціальної поляризації в Україні, розшарування суспільства на бідних і багатих актуалізує тематику дослідження. Тематика бідності населення висвітлюється у працях Е.Лібанової, О.Макарової, А.Реуг, Н.Холодта ін. Значна увага проблемі бідності приділяється експертами ООН, ВООЗ, МОП та ін. міжнародних організацій.

Маючи економічне походження, бідність є набагато ширшим явищем, що стосується різноманітних аспектів життя населення. ООН виділяє такі 4 основні прояви бідності: коротка тривалість життя; низька професійно-освітня підготовка; відсутність необхідної бази для життя – чистої питної води, медичних послуг, якісних продуктів харчування; ізоляваність від суспільного життя. За міжнародними стандартами Україна належить до держав з високим ступенем нерівності населення за доходами та споживанням [3, с.133]. Вчені виокремлюють наступні особливості явища бідності в Україні, що сформувались протягом перехідного періоду:

- зубожіння значної частини населення, яке до того ж зберігає порівняно високий соціальний статус (рівень освіти, кваліфікації, соціальні зв'язки);
- поширеність бідності серед працюючого населення;
- психологічне неприйняття економічної нерівності внаслідок переконання громадян у кримінальному походженні більшої частини капіталів;
- низький рівень якості життя населення та соціальної інфраструктури;
- ризик збідніти прямо пропорційний кількості дітей до 18 років;
- регіональна диференціація бідності (рівень бідності серед сільського населення значно вищий, ніж у великих містах).

Якщо в першій половині 2000-х років ситуація почала змінюватись на краще, то після 2008 р. рівень суб'єктивної бідності постійно зростає: частка населення, що називає себе

бідними, збільшилась за 2008-2012 рр. з 53,1 % до 65,4% [4, с. 319]. У 2013 р. цей показник становив – 67,6 %. Варто зазначити, що бідність з'явилась в Україні не сьогодні і не є лише наслідком трансформаційної кризи та прорахунків у проведенні реформ, вона перетворилася на один з найважливіших чинників формування соціальної напруги і соціальної нестабільності в суспільстві, зниження народжуваності, зростання обсягів еміграції, включаючи нелегальну, погіршення стану здоров'я, зростання смертності, посилення процесів депопуляції.

Ринок самостійно не здатний забезпечити справедливий перерозподіл доходів, тому цю функцію має взяти на себе держава [5, с. 24]. Державна політика доходів включаючи два основні напрями (регулювання доходів населення шляхом встановлення гарантованого мінімуму заробітної плати та перерозподіл доходів через державний бюджет шляхом стягування з населення прямих та непрямих податків) має наближатись до оптимуму державного втручання для того, щоб вирівнювання доходів не призводило до зниження ефективності економіки в результаті надмірного податкового навантаження та його несправедливого розподілу [2, с. 56]. Посилити дієвість й адресність соціальної підтримки, сприяти формуванню у населення активної життєвої позиції щодо виходу зі стану нужденності можливо, якщо удосконалити порядок надання соціальної підтримки на основі кращого врахування потреб та реальної нужденності, перенести акценти на запобігання бідності та активне соціальне залучення, удосконалити процедуру поширення інформації щодо можливостей отримання допомоги. Загалом, реформування системи соціальної підтримки дозволить змінити курс системи соціальної підтримки із подолання наслідків бідності на її попередження, що гарантуватиме українцям нову якість життя.

Список використаної літератури:

1. Геєць В. Фактори і умови формування середнього класу як стабілізуючого ядра суспільного розвитку в Україні // Україна: аспекти праці. – 2002. – № 8. – С. 6.
2. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В.Макарова - К., 2015. - 244 с.
3. Чуприна О.О. Порівняльний аналіз методологічних підходів до оцінки бідності та соціальної нерівності // Економічний простір. - 2013. - № 75. - С. 131-140.
4. Людський розвиток в Україні: історичний вимір трансформації державної політики (колективна монографія) / за ред. Е.М.Лібанової. – К., 2014. – 380 с.
5. Скиба М.В. Механізм державного управління структурно-інноваційними зрушеннями в економіці України. – К: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012 – 204с.

*Войтенко Андрій Леонідович
студент IV курсу
напрямку підготовки «Соціологія»*

*Науковий керівник: кандидат наук з
державного управління, доцент
Скиба Марина Валеріївна*

Соціальні зміни: сутність та основні чинники

Сучасний період, від XVIII століття донині, позначений небаченим прискоренням процесів змін [1, с. 611]. А за останні 100 років людство пережило значну трансформацію пов'язану з технологічним розвитком і великими соціальними та економічними

потрясіннями. Суспільство постійно змінюється, розвивається, тому вивчення феномена соціальних змін є актуальним і потребує вивчення. Одним з перших, хто вказував на зміни був Геракліт. Динамічний Всесвіт розглядається у працях Г.Гегеля, І.Канта. Вивченню змін присвячені роботи О.Конта, Г.Спенсера, здатність до змін досліджувалась Ч.Дарвіном та іншими вченими. Фактори соціальних змін висвітлювались в роботах М.Вебера, Е.Дюркгейма, К.Маркса, Л.Моргана, Д.Рісмана, П.Штомката ін. Еволюційні процеси становлення інформаційного суспільства розкриваються в працях Д.Белла, Ф.Вебстера, П.Друкера, М.Кастельса та ін.

Засновник інституціоналізму Т.Веблен вказує, що еволюція супроводжується процесом інституціональних змін шляхом відбору і закріплення таких форм поведінки, які є найбільш сприятливими для існування та розвитку суспільства. А соціальна еволюція, на думку вченого, є процесом відбору і пристосування образів мислення [2, с. 105]. Соціальні зміни це зміни, які відбуваються протягом певного часу в спільнотах, групах, інституціях, в їх взаємовідносинах один з одним, а також з індивідами. На основі соціальних змін відбувається процес соціального розвитку. Проте, соціальний розвиток - це не будь яка зміна, а лише та що пов'язана з більш-менш глибинними його змінами, що ведуть до нових суспільних відносин норм та цінностей. Знаходячись у постійному русі, суспільство переживає відповідні соціальні зміни в процесі переходу соціальних явищ, їхніх елементів і структур із одного стану в інший, виникнення чи зміна того чи іншого елементу. Одні зміни можуть відбуватися на мікрорівні (тобто пов'язаної зі змінами в положенні окремого індивіда), а інші на макрорівні (тобто значні зміни в положенні груп, організацій і навіть у всьому суспільстві). Соціальні зміни відрізняються не тільки за масштабом, а й за своєю глибиною. Одна справа, коли ці зміни відбуваються в рамках збереження якості даного соціального явища, а інша коли вони виходять за межі цієї якості.

Головними чинниками впливу на соціальні зміни є - фізичне довкілля, політична організація та культурні фактори. Серед важливих чинників сучасних соціальних змін вчені називають: експансію промислового капіталізму; розвиток централізованих національних держав; індустріалізацію війни; появу науки та «раціональних» або критичних моделей мислення. Суттєвим фактором соціальних змін у різних країнах світу за останнє століття стала ідеологія (доктрини, ідеали, програми), за останні десятиліття набув чинності і фактор впливу соціальних наук як процес вироблення програм соціальних змін (НЕП, соціальна інженерія, план Маршалла, програмні доктрини) [3].

Важливим чинником у соціальних змінах є роль технологічних факторів. Однією із форм такої взаємодії є конкуренція (як результат - підвищення асортименту, якості, зниження цін). Д.Белл, А.Турен вважають, що старий індустріальний лад витісняється розвитком нового суспільного порядку, що ґрунтується на знанні та інформації. Атрансформаційні процеси під впливом інформаційної революції охопили всі сторони суспільства, перетворивши його із індустріального в постіндустріальне сервісно-інформаційне з відповідною йому економікою [4].

Отже, соціальні зміни – це зміни, які відбуваються протягом певного часу в спільнотах, групах, інституціях, в їх взаємовідносинах один з одним, а також з індивідами. До соціального розвитку призводять лише ті зміни, які ведуть до нових суспільних відносин норм та цінностей. Серед основних чинників сучасних змін варто назвати економічні, інформаційні, технологічні, культурні, політичні та інші під впливом яких сучасне суспільство трансформується, переходить до нової стадії розвитку.

Список використаної літератури:

1.Гіденс Е. Соціологія / пер. з англійської В. Шовкун, А. Олійник. – К.: Основи, 1999. – 726 с.

2. Скиба М.В. Теоретико-методологічні засади інституціональних змін в економіці // Економіка і держава. – № 12. – 2012. – С. 104 – 107.

3. Осипова Н.П. Соціологія: підручник / Н.П. Осипова, В.Д. Воднік, Г.П. Клімова та ін. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 336 с.

4. Маслов А.О. Інформаційна економіка: становлення, структура та теоретичне осмислення: монографія / А.О. Маслов. – К.: Аграр Медіа Груп, 2012. – 432 с.

*Воробйова Тетяна Ігорівна
студентка ІІ курсу
напряму підготовки «Математика»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Бицюра Юрій Васильович*

Ринок цінних паперів в Україні

Ринок цінних паперів є одним з найважливіших елементів ринкової економіки. Якщо в західних країнах він має розвинену структуру і добре відлагоджені механізми функціонування, то в Україні цей ринок знаходиться у процесі становлення. Ключовим завданням, яку повинен виконувати ринок цінних паперів є, насамперед, забезпечення умов для залучення інвестицій на підприємства, доступ цих підприємств до більш дешевого, у порівнянні з банківськими кредитами, капіталу.

За роки незалежності в Україні сформовані основні принципи функціонування ринку цінних паперів, прийнято пакет законодавчих актів. Однак, ефективність функціонування такого ринку поки що є низькою, а результати діяльності не задовольняють його основних учасників і суспільство в цілому [1].

Проаналізуємо вітчизняний ринок цінних паперів за даними звіту Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України [3].

У 2013 році більшість показників ринку цінних паперів в Україні показали позитивну динаміку. Обсяг торгів на ринку становив 1 676,97 млрд грн., тоді як у 2012 році – 2 530,87 млрд грн. Зниження обсягу торгів у 2013 році відбулося за рахунок зменшення операцій з цінними паперами на позабіржовому ринку внаслідок запровадження з 1 січня 2013 року особливого податку на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами. Водночас, темпи зростання ринку цінних паперів у 2013 році були випереджаючими порівняно з ВВП, зокрема, обсяг торгів на ринку цінних паперів перевищив цей показник на 222 млрд грн. Тоді як у 2012 р. обсяг торгів перевищував ВВП на 1121 млрд грн.

Ключовим показником розвитку ринку та фінансової системи країни є частка капіталізації лістингових компаній у ВВП країни. Як свідчать дані, акціонерний капітал найбільш розвинений у США – 114,9% та Великобританії – 122,2%, тоді як в Україні цей показник незначний – 19,7%.

У 2013 р. ринок цінних паперів в Україні також характеризувався доволі високою активністю біржового сегменту. За результатами 2013 року обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився у два рази і становив 463,43 млрд грн. В свою чергу, частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2013 році становила 27,69%. В той же час, упродовж 2013 р. обсяг біржових контрактів з цінними паперами на вторинному ринку становив 448,83 млрд грн. або 96,85% від загального обсягу торгів.

На кінець 2013 року найбільша кількість цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, була розміщена на «ПФТС» (43,65%), Перспективі» (17,97%) та «Українській біржі» (15,84%).

Пріоритетним завданням ринку цінних паперів, як відомо, є забезпечення умов для залучення інвестицій компаніями, доступ цих підприємств до більш дешевого, порівняно з іншими джерелами, капіталу. Позитивним є те, що показник обсягу залучених інвестицій в економіку України через інструменти ринку цінних паперів, який за результатами 2013 року склав 106,70 млрд грн., перевищив показник обсягу залучених довгострокових кредитів (85,26 млрд грн.). Також варто звернути увагу на такий показник, як обсяг випусків емісійних цінних паперів, що свідчить про наміри підприємств щодо збільшення своєї капіталізації та їх зацікавленість у залученні інвестицій. Станом на 31.12.2013 року загальний обсяг усіх зареєстрованих випусків цінних паперів становив 1 264,54 млрд грн. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у 2013 році збільшився на 31,84% порівняно з 2012 роком і становив 142,03 млрд грн.

Сьогодні не забезпечується виконання основної інвестиційної функції ринку цінних паперів в Україні. Основними проблемами на шляху її реалізації є: низький рівень капіталізації ринку цінних паперів; переважання неорганізованого ринку над організованим; висока волатильність ринку цінних паперів та залежність від зовнішніх інвесторів; відсутність достатньої кількості інституційних інвесторів; маніпулювання цінами фінансових інструментів; обмежена кількість ринкових інструментів; невідповідність біржової торгівлі світовим тенденціям.

Для забезпечення стабільного розвитку ринку цінних паперів в Україні головною метою повинно стати залучення інвестиційних ресурсів для спрямування їх на оновлення виробничого потенціалу та забезпечення сталого економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Терещенко Г.М. Концептуальні засади державного регулювання фондового ринку / Г.М. Терещенко // Фінанси України. – 2011. – №2. – С.97–105.
2. Відомості про фондовий ринок України (2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/info>.
3. Горячева А. Сучасний стан та перспективи розвитку цінних паперів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://udau.edu.ua>.

*Ворон Наталія Павлівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Історія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Розвиток зовнішньої торгівлі України кінець X - початок XVI ст.

Українське суспільство поступово утверджується в тому, що зовнішньоекономічна діяльність є досить важливою господарською діяльністю нашої країни та іноземних суб'єктів господарської діяльності. Одним з найголовніших історичних уроків зовнішньоекономічної діяльності України починаючи з кінця X – початку XVI століття і до моменту проголошення

незалежності стало формування нового торговельного режиму з подальшою його інтеграцією у світове господарство.

Ще до утворення на теренах України першої держави слов'янські племена вели торгівлю з іноземними купцями, але вона не мала чіткого поділу на внутрішню і зовнішню. З постановям в кінці IX століття Київської Русі, можна говорити про зовнішню торгівлю як про окрему ланку економіки держави.

Територія Київської Русі була вкрита мережею важливих міжнародних торговельних шляхів. Одним із найдавніших і освоєних був «грецький» шлях («із варяг у греки»). Що через Дніпро зв'язував Прибалтику та Причорномор'я. «Шовковий» шлях, який пролягав через Наддніпрянщину, з'єднував Центральну Європу з Середньою Азією та Китаєм. «Соляний» або «залізний» були сполучною ланкою між Кавказом та Прикарпаттям [1, с.69].

Найактивніше торгівля велася з Візантією, про що свідчать договори 907, 911, 945 і 956 років. Інтенсивними були торгові зв'язки з Хазарським Каганатом, Великим Булгаром та арабським Близьким Сходом. Торгівля із Сходом була найприбутковішою. З письмових джерел відомо, що руські купці в X-XII ст. вели жваву торгівлю з Чехією, Польщею, Придунайськими країнами, Германією. Бували вони на торгах у Франції, Італії і навіть Іспанії [1, с.42-43]. Традиційними товарами давньоруського торгу були хутро, шкіри, віск, мед, хліб. У Польщу вони возили сіль. Предметами експорту була зброя та ювелірні вироби. В різних країнах асортимент товарів русичів міг дещо відрізнятись. В Київську Русь вони ввозили вино, сукняні вироби, мідь, олію, зброю та інше [3, с.527-530]. Міжнародні торговельні зв'язки Київської Русі сприяли зміцненню її як держави. Пожвавлувався грошовий обіг, сформовано стан купецтва, виникає товарне виробництво.

В період князівських міжусобиць зовнішня торгівля дещо занепала, хоча продовжували діяти торгові шляхи. Галицько-волинське купецтво найбільше вело торгівлю з Польщею. Існував тракт Київ-Галич-Краків. З іноземними купцями торгівля велася у містах. Центром цієї торгівлі було місто Дорогочин. Саме з нього товари розповсюджувалися по всій території держави. Занепад зовнішньоекономічних зв'язків прийшов разом з татаро-монгольською навалюю XIII-XIV століть [2, с. 312-313].

Як такої української держави в другій половині XIV ст. не існувало. Українські землі входили до різних держав: Литовського князівства. Польщі, Московського князівства. Поступово відновлюються порушені торгові зв'язки з північно-східними руськими землями. На ці території припадав найбільший обсяг торгівлі. Московський князь Дмитро Донський в 1379 р. підписав з литовським князем Ольгердом договір про вільну торгівлю обох країн. Московсько-литовський договір 1427 р. гарантував вільну торгівлю російським купцям у Києві. З України в Московське князівство вивозились зерно, шкіри, худоба, коні, вівці, сіль, скло, поташ, селітра. В Києві існувала постійна колонія російських купців. Він був також важливим транзитним пунктом у торгівлі Московського князівства з південними країнами: Індією, Персією, Сирією. Це, в значній мірі, сприяло і економічному розвитку самого міста.

Підтримувались торгові зв'язки і з іншими сусідніми землями. В Білорусію з України вивозили поташ, сіль, зерно. В Молдавію – залізо, свинець, мідь, металеві вироби. Звідти, в свою чергу, поступали вина, риба, шкіри, воли. Угорські купці збували залізні вироби, срібло, золото, чорні метали, сукно. Львів підтримував торгові зв'язки з Кафою, а через неї з середземноморськими країнами і, зокрема, з таким важливим центром торгівлі, як Константинополь. З Туреччини поступали арабські скакуни, дорога зброя, шовк, атлас, килими, рис, прянощі. Львівські купці продавали в турецьких землях свинець, ножі, шкіряні вироби, сукно. Торгівлю з Константинополем підтримував також Київ через Брацлав – Молдавію (Білгород). Активно розвивалась і торгівля в західному напрямку [1, с. 125-127].

На території українських земель впродовж X – першої половини XVI століття існував активний розвиток зовнішньоекономічних зв'язків. Започаткований в період Київської Русі

він продовжував еволюціонувати. Незважаючи на бездержавний період, татаро-монгольські завоювання, відбувалася зовнішня торгівля. В литовсько-польській період змінюється етнічний склад купців. Все більше ними є поляки, литовці, євреї. Впродовж всього розглянутого періоду лише в незначній мірі змінюються товари, які експортуються чи імпортуються. Розвиток торгівельних зв'язків на початковому етапі мав значний вплив на політичне життя держави. Згодом ця їх роль нівелюється. Здобутки останніх століть дадуть свої наслідки в подальшому розвитку державності на українських землях.

Загальна тенденція щодо напрямків зовнішньої торгівлі України зазнала значних змін. Політичні події суттєво впливають на економічну ситуацію, зокрема і зовнішню торгівлю. Зазначений період демонструє особливості господарського розвитку українських земель в період Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, у складі Великого князівства Литовського та Королівства Польського. Історичний досвід має стати підґрунтям для впевненого поступу України до світової зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Економічна історія України / За заг. ред. Б.Д. Лановика. – К: Видавничий Дім «Юридична книга», 2006. – 456 с.
2. Економічна історія України в 2 т. / [ред. рада: В.М. Литвин (голова), Г.В. Боряк, В.М. Геєць та ін.; відп. ред. В.А. Смолій; авт. кол. Т.А. Балабушевич, В.Д. Баран, В.К. Баран та ін.]. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т.1. – 696 с.
3. Україна: хронологія розвитку. – Т.2. Давні слов'яни. Київська Русь. – К.: КРІОН, 2009. – 697 с

*Галат Альона Анатоліївна,
студентка III курсу,
напрямку підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
доктор економічних наук, професор
Страшинська Лариса Володимирівна*

Public Relations як складова комплексу просування

Початок зв'язків з громадськістю спостерігаються ще за часів розквіту таких цивілізацій, як Вавилон, Стародавня Греція і Стародавній Рим. Вперше саме поняття «public relations» використав президент США Томас Джефферсон, коли у 1807 році він у першому варіанті свого «Сьомого звернення до Конгресу» вписав його замість викресленого поняття «стан думки». І лише наприкінці XIX — на початку XX століть у США публік рилейшнз утверджуються як мистецтво формування й управління громадською думкою, як навчальна дисципліна і організована практична діяльність у всіх сферах суспільного розвитку.

Паблік рилейшнз в сучасному значенні почали розвиватися тільки на початку XX століття. Для цього існували дві передумови: по-перше, посилювались процеси індустріалізації, що зумовили напружені відносини між громадськістю і підприємцями; по-друге, здешевлення виробничого процесу в засобах масової інформації зробило їх доступнішими і їх вплив на суспільство значно зростав. Завдяки публікаціям так званих «muckrakers» увага населення постійно притягувалася до сучасного соціального положення.

За останні 60 років пропонувалося безліч самих різних тлумачень поняття «public relations». Інститут суспільних відносин, створений у Великобританії в 1948 р., дав діюче дотепер визначення цього поняття.

Паблік рилейшнз — це тривалі зусилля, направлені на створення і підтримку доброзичливих відносин і взаєморозуміння між організацією і її громадськістю. Метою паблік рилейшнз вважається встановлення двостороннього спілкування для виявлення загальних уявлень або загальних інтересів і досягнення взаєморозуміння, заснованого на правді, знанні і повній інформованості.

В економічній літературі існує й наступне тлумачення PR. PR — це наука і мистецтво організації та здійснення зв'язків суб'єктами управління економічною, соціальною, політичною і духовно-культурною діяльністю з громадськістю, досягнення взаєморозуміння і доброзичливості між особистістю, закладом та іншими людьми, групами людей або суспільством загалом за допомогою поширення пояснювального матеріалу, розвитку обміну інформацією.

Предметом PR є сутність та елементи системи зв'язків з громадськістю, громадська думка, закономірності та випадковості їх виникнення, функціонування й розвитку, принципи та методи управління ними.

PR є важливою складовою управлінської діяльності, покликані забезпечити взаєморозуміння, довіру між сферою управління і широкими суспільними верствами, соціальним середовищем. Виходячи з цього, можна визначити основні функції, які виконуються службою PR на підприємстві або фірмами PR на ринку. Такими функціями може бути: встановлення взаєморозуміння і довірливих відносин між організацією і громадськістю; створення «позитивного образу» організації; збереження репутації організації; нормування співробітників організації відчуття відповідальності і зацікавленості в справах підприємства; розширення сфери впливу організації засобами відповідної пропаганди і реклами.

Ефективність паблік рилейшнз вимагає необхідності налагодження двосторонніх відносин. Ділове спілкування виконує величезну роль при вирішенні практично всіх управлінських проблем. Недолік спілкування породжує безліч випадків нерозуміння, тому поліпшення каналів спілкування, розробка нових способів комунікації є головними задачами будь-якої програми паблік рилейшнз.

Всі ознаки спілкування розповсюджуються на визначення типу комунікаційних програм, застосованих способів реалізації програм, засобів в спілкуванні, а також дослідження і оцінку результатів діяльності. Сучасна ділова комунікація ґрунтується на п'яти основних елементах:

- науковий аналіз як основа розвитку теорії ділового спілкування;
- теорія ділового спілкування, що направлена на досягнення конкретних цілей або груп цілей;
- ефективне застосування сучасних засобів комунікації;
- ретельне визначення критеріїв успіху вживаних заходів;
- вибір кваліфікованих керівників і їх ефективне управління.

Підтримка відносин з пресою не входить в обов'язок організації, але якщо діяльність останньої викликає інтерес громадськості, засоби масової інформації розміщуватимуть про неї матеріали і повідомлення, що значно знизить вірогідність спотворень і неточностей. Крім того, відносини з пресою використовуються в цілях реклами.

Відносини із засобами масової інформації є двосторонніми. Усна мова служить найдавнішим засобом спілкування між людьми і, не дивлячись на конкуренцію з боку письмової, залишається в даний час найпотужнішим способом підтримки зв'язків з громадськістю.

Список використаної літератури:

1. Закотій В. Еволюція та сучасний стан бізнес-PR в Україні. – 2005. - № 5. – с. 61-63
2. Зв'язки з громадськістю (паблік рилейшнз) в економічній діяльності: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 275 с.
3. Королько В.Г., Некрасова О.В. Зв'язки з громадськістю. Наукові основи, методика, практика. Підручник / Вид. 3-тє, доп. і перероб. – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2009. – 831 с.
4. Котлер Ф. Основы маркетинга / Пер. с англ. Боброва В.Б.; Под. общ. ред. Пеньковой Е.М. - : Прогресс, 1990. – 736 с.

Горбаренко Ольга Іванівна

*студентка II курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Основні тенденції розвитку банківської системи України

Актуальність даної теми полягає в тому, що в сучасних умовах розвитку національної економіки стан банківської системи має важливе значення, оскільки банки є одним із головних джерел інвестування фінансових ресурсів в економіку країни. Забезпечення стабільності банківської системи – це першочергове завдання, яке необхідно вирішити на шляху інтеграції України до європейського економічного простору.

Наявність в Україні успішно функціонуючого фінансового сектору, зокрема банківського, є необхідною умовою створення ефективної ринкової економіки, завоювання міцних позицій на вітчизняному та світовому ринках. Це пов'язано з його провідним значенням у забезпеченні рівня накопичень та інвестицій, необхідних в умовах зростання та підвищення ефективності економіки. Мета дослідження полягає у проведенні аналізу сучасного стану банківської системи України, дослідженні проблемних аспектів та шляхів їх вирішення.

Банківська система функціонує на основі таких основних законів України: «Закон України "Про банки і банківську діяльність"», «Закон України "Про Національний банк України"», «Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні"», «Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг"» та ін., в яких зазначено основні норми та правила, встановлені державою по відношенню до банківських структур України.

Банківська система України — це складова економічної системи держави, що включає в себе Національний банк України; інші банки (резиденти та нерезиденти, зареєстровані у встановленому законодавством порядку на території України); небанківські фінансові установи, виключною діяльністю яких є прийняття вкладів, розміщення кредитів або ведення рахунків клієнтів; Фонд гарантування вкладів фізичних осіб; банківську інфраструктуру, а також зв'язки та взаємини між ними. Сьогодні банківська система України — це один із найрозвинутіших елементів господарського механізму, оскільки її реформування було розпочате раніше за інші сектори економіки, що визначалося ключовою роллю банків при вирішенні завдань переходу до ринку.

Основними тенденціями є:

- Зростання реального сектору економіки: за 2013р. приріст становив 14,7% або 90 млрд. грн., що більш ніж в 3 рази перевищує аналогічний показник 2012 р. за рахунок операцій у національній валюті.
- В порівнянні з 2012 р. приріст становив - 13,3% або 128 млрд. грн., що у 2 рази більше показника 2012 року, внаслідок зростання довіри до банківської системи та вкладів фізичних осіб (збільшилися на 19,2% або на 70 млрд. грн.).
- Зміцнення фінансових позиції банків, а саме: регулятивний капітал банків зріс на 26 млрд. грн., а статутний, що є його основною складовою, - на 10 млрд. грн. Другий рік поспіль банківська система відпрацювала з позитивним фінансовим результатом, який становив 1,4 млрд. грн..
- Чистий попит на готівкову валюту зменшився в 3,5 рази порівняно з 2012р. , а запровадження обов'язкового продажу іноземної валюти забезпечило ритмічність її надходження на ринок.
- Зниження рівня доларизації економіки, розвитку безготівкових платежів та формування ефективної інфраструктури фондового ринку, з метою зниження зовнішньої вразливості фінансово-кредитної системи.

Разом з тим, слід також зазначити те, що в ході дослідження були виявлені і певні проблеми розвитку банківської системи і шляхи їх вирішення, а саме:

- низький рівень її конкурентоспроможності, тобто неможливість вітчизняних банків конкурувати з іноземними. Останнім часом кількість іноземного капіталу у фінансовому секторі щороку збільшується, аналогічна тенденція спостерігається і в банківському секторі.
- Наступною проблемою розвитку банківської системи України є занадто низький рівень капіталізації, що призводить до витіснення національних банків іноземними. Недостатність фінансових ресурсів у банківському секторі затримує економічне зростання країни.
- Невирішеними проблемами залишаються низький рівень якості послуг та їх висока вартість. Одним із головних показників, який характеризує ситуацію, що склалася, є базова облікова ставка, яка встановлюється центральним банком країни. Чим вища відсоткова ставка, тим дорожче надаються кредити банкам, і, відповідно, підприємствам і населенню.

З метою вирішення вищезазначених проблем необхідно вжити таких заходів:

- здійснити нарощування власного капіталу, підвищити якість менеджменту, розширити спектр банківських послуг, отримати довіру населення тощо, задля підвищення рівня конкурентоспроможності.
- Збільшити рівень капіталізації, шляхом створення банківських об'єднань (холдингові групи, банківські корпорації), збільшення капіталу за рахунок прибутку, випуск банківських облігацій, депозитних сертифікатів та єврооблігацій, випуск акцій власної емісії.

В Банківській системі наявні певні проблеми, зокрема з ліквідністю та прибутковістю, що обмежує їх можливості щодо інвестування коштів в економіку країни й забезпечення тим самим безперервності відтворення на усіх його стадіях. Банківська сфера є однією з провідних ланок фінансової системи, від стабільності якої залежать подальший розвиток економіки України, можливість виходу на міжнародні ринки та активної участі у глобалізаційних процесах. У період фінансової кризи банки отримали значні збитки, викликані багатьма причинами, що призвело до негативних наслідків. Тому державі необхідно розробляти напрями реформування банківської системи, спрямовані на її оздоровлення та розвиток.

Слід також зазначити, що протягом 2014-2015 рр. економіка України переживає скрутні часи, відбулось безліч змін, що кардинально впливають на всі показники роботи НБУ України та економіки в цілому. Серед останніх змін слід виокремити:

- Усі базові галузі економіки мали від'ємний внесок в ІВБГ;
- Останнім часом відбулось уповільнення падіння обсягів промислового виробництва;
- Ситуація в металургії погіршилася (падіння обсягів виробництва становило 31% в річному вимірі);
- Видобуток кам'яного та бурого вугілля знизився на 61,9% у річному вимірі;
- Обсяги машинобудування в березні в річному вимірі знизилися на 22,7%;

Вище подано оцінку економічного стану України за березень 2015 року. Дані свідчать, що стан економіки поступово втрачає свої позиції і тому слід приймати певні рішення та дії, задля її відновлення.

Список використаної літератури:

1. Примерова О. К. Інтеграція банківської системи як організаційна інновація і потреба розвитку світового фінансового ринку / О. К. Примерова // Проблеми науки. – 2011. – № 5. – С. 31–37.
2. Звіти Національного банку України [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
3. Горовец Н. А. Основные проблемы развития банковского сектора Украины / Н.А. Горовец // Науковий вісник. – 2012. – № 1. – С. 47–51.
4. Брегеда О.А. Тенденції розвитку світової та вітчизняної банківських систем / О.А. Брегеда, С.М. Савлук // Фінанси України. – 2010. – № 4. – С. 27–34.
5. Кравченко І. К. Банківська система та проблеми стратегічного розвитку / І.К. Кравченко // Вісник НБУ. – 2012. – № 1. – С. 7–10.

*Давиденко Аліна Валеріївна
студентка III курсу
напряму підготовки «Українська мова
і література та англійська мова»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна*

Роль інновацій у підвищенні ефективності діяльності підприємств України

У цей складний для України період відродження ринкових відносин, коли вкрай важливими завданнями є збереження промислового комплексу, його структурна перебудова і забезпечення подальшого науково-технічного розвитку, проблема підвищення ефективності інноваційної діяльності вітчизняних підприємств набуває принципового значення, оскільки її вирішення дасть змогу перейти до створення і використання технологій більш високого рівня, а отже, прискорити економічне зростання національної економіки.

Інноваційна стратегія повинна враховувати тенденції розвитку науки і техніки, прогнози можливого оновлення технологій та продуктів, оцінювати можливості підприємства щодо створення і впровадження нововведень з огляду на поточний та

прогнозований стан ринкового середовища, а також конкретизувати цілі й методи їх застосування.

Необхідно формувати інноваційний механізм управління підприємством так, щоб під час впровадження інновацій мала місце тенденція до причинного розуміння і пояснення явищ, які відбуваються в навколишньому середовищі підприємства. Це дозволяє глибоко обґрунтувати управлінські інноваційні рішення.

Під інновацією розуміється не тільки впровадження нового продукту на ринок, але й цілий ряд інших впроваджень:

1. нові або покращені види продукції;
2. нові або покращені послуги (інновації послуг);
3. нові або покращені виробничі процеси та технології (технологічні інновації);
4. змінені соціальні відносини на підприємстві (соціальні та кадрові інновації);
5. нові або покращені виробничі системи.

Представлені види інновацій в практиці підприємства тісно перетинаються між собою. В умовах сучасних технологій, технічні, господарські, організаційні та соціальні зміни в виробничих процесах не можуть існувати окремо один від одного.

Запроваджуючи інноваційні перетворення, розвиваючи інноваційний механізм управління, підприємство повинно враховувати закони й закономірності розвитку навколишнього середовища і, з огляду на це, виробити чітку систему принципів і методів розробки та реалізації інноваційних управлінських рішень

В запровадженні будь-якого процесу потрібно зважати і на проблеми, які можуть виникнути. В запровадженні інновацій на виробництві також є свої проблеми:

- Û *Що регулювати, та як* – це перша проблема, над якою треба працювати.
- Û *Як забезпечити інноваційний розвиток кожної сфери* – це друга проблема.
- Û *Формування інноваційного мислення* – третя проблема.
- Û *Звідси четверта проблема - формування інноваційної культури суспільства.*

Якщо почати вирішувати проблеми інновацій на виробництві, беручи до уваги можливі шляхи їх вирішення, то цілком ймовірна ефективність введення інновацій на підприємстві.

У системі управління підприємством важливу роль відіграє стратегія інноваційного розвитку, яка спрямована на підвищення ефективності його функціонування. Результати аналізу інноваційної діяльності підприємства використовуються при формуванні його різних інноваційних стратегій.

Отже, для ефективного розвитку інноваційної цілеспрямованості підприємства необхідно, щоб його керівництво й персонал опанували цілісну систему знань, яка складається з трьох блоків: суспільно орієнтованих базових знань, які ґрунтуються на універсальних законах розвитку; соціально орієнтованих професійних знань; глобально орієнтованих управлінських знань, які дозволяють керувати інноваційними процесами розвитку підприємства, що, у свою чергу, позитивно впливає на інноваційний розвиток суспільства.

Список використаної літератури:

1. Краснокутська Ю. М. Необхідність формування стратегії інноваційного розвитку підприємств машинобудування / Ю.М. Краснокутська // Економічний часопис – ХХІ. – 2012. - №7/8. – С. 41-43.
2. Матюшенко І. Проблеми інноваційного розвитку України на сучасному етапі / І. Матюшенко// Економіка. – 2002. – №3.
3. Варфоломєєва В.О. Підвищення ефективності та оптимізація управління інноваційною діяльністю в бізнесі / В.О. Варфоломєєва // Актуальні проблеми економіки. - 2006. - №7. – С. 100-106.

4. Пазинич В. І. Оцінка фінансової ефективності впровадження інноваційних програм на підприємстві / В.І. Пазинич // Фінанси України. – 2002. - №6. – С. 42-48.

5. Денисенко М. П. Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств / М.П. Денисенко // Проблеми науки: міжгалуз. наук. - практ. журн. – 2011. - №2. – С.15-21.

Давидчук Людмила Олександрівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Здоров'я людини»

Науковий керівник:
кандидат наук з державного управління, доцент
Скиба М.В.

Характеристика психологічних особливостей підприємця як конкурентоспроможного фахівця

Розвиток економіки України актуалізує тематику вивчення психологічних особливостей підприємців, адже їх внесок в процеси оновлення життя суспільства є суттєвим. Успіх підприємницької діяльності значною мірою залежить від підприємця, який може бути не тільки ініціатором підприємницької діяльності, а й організатором та виконавцем робіт одночасно. Реалії економічного життя України доводять наявність потреби у кваліфікованих підприємницьких кадрах, що визначає необхідність вивчення особливостей підприємницької діяльності і ділових якостей підприємця.

Основною відмінною рисою діяльності підприємця Р.Кантільйон називає здатність йти на ризик (ризикувати), Ж.-Б.Сей - використання знань (що були створені вченим, який вивчав рух та закони природи) для створення корисних продуктів, А.Сміт – здатність йти на ризик заради реалізації певної комерційної ідеї та отримання прибутку, А.Маршалл - особливий унікальний дар (підприємницькі здібності), що дозволяє поєднати фактори виробництва (землю, працю, капітал) та організувати виробництво таким чином, щоб отримати найвищі прибутки при найменших витратах, Й.Шумпетер - здібності втілювати нові прогресивні ідеї, Ф.Найт - інтуїцію, вміння передбачити майбутнє, І.Кірзнер - здатність визначити попит та пропозицію індивідів та об'єднати їх за допомогою тієї або іншої структури обміну та ін. [1, с. 59].

Цікавою є типологія зроблена М.Вебером і В.Зомбартом щодо індивідуально-психологічних і поведінкових особливостей підприємця. Вчені виокремлюють чотири типи особистості суб'єкта підприємницької діяльності: 1) раціональний тип; 2) авантюрний тип; 3) міщанський тип; 4) підприємницький тип. Класичний підприємець, на думку авторів, включає в сублімованому вигляді риси завойовницького типу – “авантюрну” уяву, азарт і готовність до ризику. Він відкриває нові соціальні потреби, а значить і нові ринки та зв'язки. На думку Ю.Красилової, сучасні вітчизняні підприємці відповідають раціональному типу цієї класифікації, а підприємців від непідприємців відрізняє: глибина переживань (рівень усвідомлення проблем вища); більша імпульсивність, спонтанність поведінки; індивідуалістичність у чоловіків-підприємців виражена більше, ніж у жінок-підприємців показник оптимістичності вищий у підприємців в цілому ніж у непідприємців; підприємці менше коректують свою інтелектуальну активність [2, с.129].

До професійно важливих індивідуально-психологічних особливостей підприємців

можна віднести такі особистісні характеристики, як: потреба в незалежності, підвищена готовність до ризику, рішучість, енергійність, оптимізм, віра в себе, потреба в домінуванні, орієнтація на власне розуміння щодо вирішення проблем, вміння навчатися, обновлятися і змінюватися відповідно до ситуації. До важливих для психологічного портрета підприємця якостей вчені відносять: в інтелектуальному блоці: компетентність, комбінаторний дар, розвинена уява, інтуїція, перспективне мислення; в комунікативному блоці: талант координації зусиль співробітників, здатність і готовність до соціально-лояльного спілкування з іншими людьми і в той же час уміння йти проти течії; в мотиваційно-вольовому блоці: схильність до ризику; внутрішній локус контролю, прагнення боротися і перемагати, потреба в самоактуалізації і суспільному визнанні, переважання мотиву досягнення над мотивом уникнення невдачі[3].

У зв'язку з тим, що керівник повинен мати високу кваліфікацію, міцні ділові стосунки з підлеглими та колегами, до менеджера висуваються дуже високі вимоги, у тому числі й такі, що стосуються особистих якостей і здібностей діяти: 1) прагнення до досконалості; 2) постановка завдань і визначення пріоритетів; 3) моніторинг результатів і реагування на розходження між досягнутим і запланованим; 4) врахування потреб підлеглих; 5) встановлення продуктивних взаємовідносин з підлеглими; 6) завоювання відданості підлеглих; 7) вміння показати себе перед підлеглими у вигідному світлі; 8) демонстрація впевненості в собі й наполегливості в роботі; 9) володіння своїми емоціями і вміння долати стрес; 10) управління власним навчанням і розвитком; 11) збирання та систематизація інформації; 12) вивчення та використання теоретичних концепцій; 13) прийняття рішень[4].

Отже, характерними рисами підприємця є: ризикованість, ініціативність, самостійність, індивідуалістичність, відповідальність, схильність до творчості і новаторства, оптимістичність, орієнтація на власне розуміння щодо вирішення проблем, вміння навчатися, обновлятися і змінюватися відповідно до ситуації та ін. Разом з тим, людям, які прагнуть стати бізнесменами, необхідно розуміти, що цей вид діяльності (особливо в нашій країні) пов'язаний не тільки з матеріальним благополуччям і фінансовою незалежністю, а й з хронічними стресами та перенапруженням, страхами, сімейними дисфункціями, втратою друзів. Саме тому майбутньому підприємцю необхідно гарне здоров'я, невичерпна енергія, здатність використати знання для створення корисних продуктів.

Список використаної літератури:

1. Скиба М.В. Еволюція наукових поглядів зарубіжних вчених щодо сутності поняття «підприємець»/М.В.Скиба//Інвестиції: практика та досвід. - 2014. - № 12. - С. 58-62.
2. Красилова Ю.В. Психологічні чинники підприємницької активності особистості: Автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.01 /; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2004. — 16 с.
3. Москаленко В. Соціально-психологічні засади економічної культури особистості. - Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=72&c=1681>
4. Коханевич Є.М. Приходченко Я.В. Психологічні якості успішних бізнесменів. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_NMIW_2012/Economics/6_104420.doc.htm

*Демчук Катерина Миколаївна,
студентка II курсу
напряму підготовки «Математика»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Бицюра Юрій Васильович*

Проблеми ринку землі в Україні

В Україні в цілому створені основи ринкового земельного господарювання: ліквідовано монополію держави на землю, здійснено перехід до багатоукладності землекористування, запроваджено платність використання земель. Але, через неефективну земельну політику держави загострюється проблема організації раціонального використання та охорони земель. Ринкові перетворення земельних відносин набули затяжного характеру. Значна їх кількість відбувається не системно, формально, без належного наукового обґрунтування.

Метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій та проблем становлення ринку землі в Україні.

Формування ринку землі в Україні пов'язане з реалізацією земельної реформи. Одним з найважливіших результатів земельної реформи є зміни у відносинах власності на землю. Саме на основі запровадження інституту приватної власності на землю створюються умови для формування ринку земель.

Нажаль, цивілізований ринок земель сільськогосподарського призначення в Україні на даний час відсутній, що є наслідком незавершеності його формування зокрема і земельної реформи в цілому. Сьогодні купівля-продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення не здійснюється, оскільки відсутні найважливіші умови функціонування ринку землі, зокрема, платоспроможний попит на землю і чітке правове поле. У зв'язку з цим у 2002 р. запроваджено мораторій на купівлю-продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення, який продовжено до 1 січня 2016 р.

На сучасному етапі реально діючим сегментом ринку земель сільськогосподарського призначення є тільки оренда земель. В оренді знаходиться майже 18 млн. га земель. Основні орендодавці – власники земельних паїв. На початок 2014 року власниками земельних паїв укладено 307,6 тис. договорів оренди, з них 36% – з господарствами, де вони отримали ці паї, 14% – з фермерськими господарствами, 50% – з іншими суб'єктами орендних відносин. Більшість договорів укладено терміном на 4-5 років (45,12%) та на 6-10 років [2].

Існування мораторію стримує створення цивілізованого земельного ринку та замість вирішення наявних проблем призводить до нагромадження нових. Серед них можна виокремити: формування в аграрному секторі економіки України дрібнотоварного типу виробництва на основі розукрупнення великих сільськогосподарських підприємств; наявність дрібних ділянок одноосібних власників у масивах земель сільськогосподарських господарств, які нерідко знаходяться десь всередині основного поля, що перешкоджає якісному обробітку та використанню землі тощо; зосередження більшої частини земель сільськогосподарського призначення у власності найменш економічно активної частини сільського населення, що не має необхідних знань, фінансових та фізичних можливостей працювати на землі; деградація й ерозія земель, зниження родючості ґрунтів [6]; безпідставне виведення частини сільськогосподарських угідь.

Відміна мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення, долаючи одні загрози, породжує інші, серед яких виділимо: перерозподіл власності на землю, в результаті якого поглибитиметься соціальна нерівність, посиляться процеси соціальної

напруженості в суспільстві; посилення спекулятивних процесів на ринку землі, що призведе до підвищення цін на аграрну продукцію і спровокує інфляцію; викуп великих площ українських земель іноземними громадянами; небезпека для селян потрапити в кредитну яму, віддавши землю під заставу. В результаті власниками землі поступово можуть стати банкіри, тобто структури, які не займаються сільськогосподарським виробництвом. А безпосередній виробник сільськогосподарської продукції втратить основу свого існування і не матиме коштів для подальшого розвитку свого виробництва.

Список використаних джерел:

1. Лозинська Т.М. Розвиток земельних відносин у контексті продовольчої безпеки країни [Електронний ресурс] / Т.М. Лозинська, І.В. Карайон. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/2/08.pdf>.
2. Доопрацьований проект Закону України “Про обіг земель сільськогосподарського призначення” [Електронний ресурс] / Державне агентство земельних ресурсів України. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/zakonotvorcha-diialnist/569.html>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Саблук П.Т. Структурно-інноваційні зрушення в аграрному секторі України як фактор його соціально-економічного зростання / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2004. – №6. – С. 3-8.
5. Федоров М.М. Особливості формування ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні / М.М. Федоров // Економіка АПК. – 2007. – № 5. – С.73-78.
6. Черниченко Г.А. Современные тенденции формирования рынка земли [Електронний ресурс] / Г.А. Черниченко, Е.Н. Черноиванова. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/Prvs/2013_1/tom1/379.

*Желонкіна Юлія Ігорівна,
Студентка III курсу,
напряму підготовки «Українська мова та література,
літературне редагування»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Підпригорова Лариса Антонівна*

Оплата праці в Україні: сутність та проблеми

Дана тема є актуальною в наш час, адже будь-яке підприємство не може існувати без найманої праці. Винагородою за виконану роботу для працівників є заробітна плата. Вона виконує функції як винагороди, так і заохочення.

Ринок праці - це система суспільних відносин, де об'єктом купівлі-продажу є товар «робоча сила». Грошовим виразом вартості та ціни робочої сили є заробітна плата, виплачується власником підприємства працівникові за виконану роботу.

Згідно з статистикою 2011 року відзначається поліпшення ситуації на цьому ринку: найбільш зростання у сфері бухгалтерії, фінансів - у 3 рази; у фармацевтиці – в 2,5 рази; у логістиці – 2,4 рази. Проблемою ринку праці є нерівномірність розподілу попиту: найбільший відсоток сконцентрований в столиці, потім в обласних центрах.

Є декілька причин такого стану ринку праці. Одною з перших причин є зарплата. Анкетування засвідчили, що 72% респондентів не влаштовує їх дохід, і тільки 4% відповіли, що задоволені своєю заробітною платою. Кожний третій казав, що хоче змінити свою сферу роботи, бо нинішня не дозволяє отримувати бажаний дохід.

Ще одна з проблем ринку праці – корупція. Найчастіше це різновид хабарів, взаємин чиновників та певних підприємств.

Заробітна плата – це винагорода працівникові за виконану роботу з урахуванням її складності та умов, професійно-ділових якостей виконавця, результатів його праці та господарської діяльності підприємства, встановлюється тарифними ставками і розрядними коефіцієнтами чи посадовими окладами, додаткова частина – у вигляді надбавок, премій, компенсаційних та заохочуваних виплат.

Заробітна плата - це основна соціальна гарантія в оплаті праці. В законі «Про оплату праці» сказано, що розмір заробітної праці не може бути нижчим від прожиткового мінімуму для працездатних осіб [5]. Якщо проаналізувати динаміку заробітної плати в Україні (за даними Держкомстату України), то можна відмітити наступне:

- у 2000 році мінімальна заробітна плата в Україні була нижче прожиткового мінімуму, а середня плата найманих робітників тільки у 2002 році перевищила його;

- у 2012 середньомісячна заробітна плата працівника виявилась вищою в 13,2 рази, ніж у 2000, і в 41,5 рази - в 1995 році [1].

Є багато проблем перебування заробітної плати в даних межах. Так одна з них – подолання не тільки власника, що виплачуєш кошти, а й робітника, що працює неефективно. Причинами цього є недостатні мотиваційні механізми, знецінення вартості робочої сили, збереження, а інколи й посилення, пасивного ставлення до виконуваної роботи. Так у Національній доповіді зазначено: «..суспільний розвиток на сучасному етапі виходить далеко за межі ринкових законів організації економічного життя, а частина суспільних благ, виробництво, розподіл обмін і споживання яких не може регулюватися суто ринковими принципами, неухильно зростає»[2].

Порівнюючи рівень середньої заробітної плати України та інших країн, можна побачити, що ми посідаємо одне з останніх місць.

Потрібно зауважити, що українська модель економіки має ряд особливостей: низький абсолютний і відносний рівень; рівень мінімальної заробітної плати є набагато нижчим, порівняно з рівнем середньомісячної заробітної плати, в той час коли мав би бути 50% - за рекомендаціями МОП і 60% - за рекомендаціями ЄС; розмір мінімальної заробітної плати визначається не з потреб найманих працівників, а за допомогою встановленого прожиткового мінімуму, спираючись на розрахунки щодо можливостей економіки країни.[1].

Оптимальними шляхами вирішення проблем оплати праці є: удосконалення тарифної системи та нормування праці; активна участь держави у регулюванні оплати праці; посилення мотивації працівників підприємств до праці; зміна орієнтації підприємців і менеджерів у сфері стимулювання праці з кількісних на якісні показники діяльності тощо.

В економічній ситуації, що склалася на сьогодні в Україні, необхідно переглянути політику регулювання системи оплати праці й особливої уваги приділити посиленню контролюючих функцій держави за процесом формування та розподілу витрат від національного до локального рівнів економіки, що передбачає розробку методології та основ обґрунтованого збільшення витрат на оплату праці в Україні.

Список використаної літератури:

1.Звягільський Ю.Л. Рівень заробітної плати - індикатор ефективності програми економічних реформ/ Ю.Л. Звягільський //Економіка України.-2013.-№9.-С. 73-84.

- 2.Новий курс: реформи в Україні. 2010-2015 рр.: нац. доп.; [за заг. ред. В.М.Гейця та ін.]-К.:НВЦ НБУВ, 2010.- 232 с.
3. Лібанова Е. Гендерна диференціація доходів населення України / Е. Лібанова // Політика і час.-2007. -№7. -С. 36-40.
4. Гоцуєнко Н. Слабкі ланки «трудового» ланцюга/ Н. Гоцуєнко //Дзеркало тижня.- 2011-24-30 вересня. -№34.-С.10.
5. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. №966-XIV [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://search..ligazakon.ua>
6. Волинський О. Стандарт бідності / О. Волинський // Віче.-2010.-№1.-С.32-33.
7. Жуковська А.Ю. Соціальні стандарти у сфері доходів населення та проблематика їх запровадження в Україні/ Жуковська А.Ю.// Актуальні проблеми економіки.-2009.-№11.-С.181-189.
8. Звягільський Ю. Проблеми державного регулювання заробітної плати в Україні / Ю. Звягільський // Економіка України: політико-економічний журнал.-2011.-№5.-С.65-74.
9. Морєва О. Розміри мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму у 2012 році/ О. Морєва // Практика управління закладом освіти. – 2012. - №2. - С.53-57.
10. Пискун М. Ринок праці в соціально-економічному аспекті / М. Пискун // Проблеми науки: Міжгалузевий науково-практичний журнал. - 2012. - №10. - С. 28-34.

*Захарченко Тетяна Михайлівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат наук з державного управління, доцент
Скиба Марина Валеріївна*

Погляди на роль держави Дж. Кейнса

Нестабільність економічного розвитку актуалізує потребу вивчення історичного досвіду антициклічного регулювання з метою розуміння закономірностей функціонування економічних систем, виявлення чинників, що обумовлюють їх розвиток, а також пошуку інструментів державного регулювання.

Глибинними факторами ринкової трансформації, що відбувалась в останній третині XIX-першій третині XX ст. були: посилення концентрації та централізації виробництва і капіталу; корпоратизація підприємницького сектору; монополізація та олігополізація ринкових структур; виникнення і розвиток фінансового капіталу та фінансової олігархії [1, с. 310]. Уявлення прихильників класичної теорії про здатність ринку до автоматичного регулювання економіки і необхідність відлучення держави від цього регулювання не витримало випробування на практиці - відбулася «Велика депресія 30-х років». Команда президента Ф.Рузвельта у 1933 роках розробила і реалізувала “Новий курс”, практично запроваджуючи державне регулювання економіки. Вперше в історії США була створена Рада з національної економічної безпеки, яка фактично координувала всі заходи в рамках нового курсу. Теоретичне обґрунтування “Нового курсу президента Рузвельта” знайшло відображення в роботі Дж.Кейнса “Загальна теорія зайнятості, відсотку та грошей” [2, с. 47]. Вчений вперше конструктивно розкритикував класичну теорію регулювання. На противагу їй він висунув альтернативну макроекономічну теорію в основі якої було державне регулювання економіки. В науці це явище отримало назву «кейнсіанська революція».

Особливу увагу варто приділити поглядам Дж.Кейнса щодо приросту національного доходу як функції приросту інвестицій (застосував принцип мультиплікатора). Вчений вважав, що окрім безпосереднього впливу інвестиційного попиту на відповідну частку виробленого продукту має вплив множинний (мультиплікаційний ефект), коли приріст загальної суми інвестицій викликає збільшення доходу на суму, що в n разів більше приросту інвестицій. Величина мультиплікатора вказує, наскільки має зрости зайнятість, щоб викликати таке зростання реального доходу, яке спонукає учасників господарського процесу додатково заощадити; значення мультиплікатора є функцією, яка залежить від психологічних схильностей населення [3].

Величина мультиплікатора інвестицій безпосередньо залежить від рівня граничної схильності до споживання. Тобто, чим більшою буде гранична схильність до споживання, тим більшим буде числове значення коефіцієнта мультиплікатора інвестицій. Механізм ефекту мультиплікації пояснюється взаємозв'язком окремих галузей і сфер діяльності. Існує закон, згідно з яким розширення зайнятості, пов'язане з додатковими інвестиціями, стимулює галузі, що виробляють споживчі блага, а це збільшує сукупну зайнятість, її приріст буде переважати приріст первісної зайнятості, пов'язаної з додатковими інвестиціями. Інвестиційний попит є головним фактором зайнятості та національного доходу, а основними факторами, що визначають величину інвестицій, є: гранична ефективність капіталу, норма позикового процента та їх співвідношення. Гранична ефективність капіталу як очікувана гранична дохідність капіталовкладень (відношення очікуваного приросту доходу до приросту інвестицій) є суб'єктивним фактором і відображає сподівання та очікування підприємців на отримання майбутнього доходу від використання капіталу.

Але в умовах економічної невизначеності (техніко-технологічні зрушення, спекуляції тощо) очікування не завжди можуть бути реалізовані. Це може мати негативні наслідки - бажання інвестувати зменшиться. Проте підприємець завжди порівнює граничну ефективність капіталу з вартістю позики, вартістю інвестицій, тому величина граничної ефективності капіталу залежить від норми доходу, що має бути рівним тій обліковій ставці, яка зрівняла б теперішню вартість ряду річних доходів, очікуваних від використання капітального майна протягом строку його служби, з ціною його пропозиції. Найбільша з цих граничних ефективностей може тоді розглядатися як гранична ефективність капіталу в цілому [3].

Отже, провідним положенням кейнсіанської теорії є необхідність активного втручання держави в економіку. Основними засобами та інструментами державного впливу на економічні процеси є: маніпулювання обліковою ставкою, здійснення державних закупівель, інструменти фіскальної політики тощо. Стимулювання сукупного попиту здійснюється шляхом заохочення інвестиційної діяльності через зменшення рівня облікової ставки кредиту, розширення державних закупок, підвищення рівня зайнятості як фактора зростання доходів населення, проведення раціональної фіскальної політики та ін.

Список використаної літератури:

1. Базилевич В.Д. Історія економічних учень / [В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, П.М. Леоненко, Т.Г. Гайдай, О.П. Нестеренко, А.О. Маслов, Л.В. Вернигора]; за ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2005. – 567 с.
2. Скиба М.В. Механізм державного управління структурно-інноваційними зрушеннями в економіці України / М.В. Скиба. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. – 204с.
3. Козюк В.В. Історія економіки та економічної думки. XX - початок XXI ст. / за ред. В.В. Козюка, Л.А. Родіонової. – К., 2011. – с. 582.

*Ісмаїлова Оксана Ніязіївна
студентка III курсу,
напряму підготовки «Здоров'я людини»*

*Науковий керівник:
кандидат наук з державного управління, доцент
Скиба Марина Валеріївна*

Розвиток малого бізнесу в Україні

Сьогодні в Україні формування державної підтримки малого підприємництва, визначення шляхів її реалізації має стати невід'ємною частиною загальнодержавної політики соціально-економічних трансформацій. Це сприятиме формуванню чисельного середнього класу суспільства, який є основою ринкових перетворень та гарантом незворотності розвитку економічних процесів.

Світовий досвід свідчить про те, що ефективність функціонування економіки будь-якої країни здебільшого залежить від оптимального поєднання в ній малого, середнього та великого бізнесу. З.С.Варналій стверджує, що мале підприємство – це фірма, якою керує незалежний власник, яка не посідає у своїй галузі домінуючого становища і відповідає певним критеріям за кількістю зайнятих і щорічним критеріям продажів [1, с.22-53].

Малий бізнес – це провідний сектор економіки, який є основою дрібнотоварного виробництва. Роль малих підприємств в національній економіці пов'язана із:

- формуванням конкурентного середовища. Малий бізнес сприяє становленню конкурентних відносин, оскільки є антимонопольним за своєю природою[2, с. 89];
- наданням ринковій економіці гнучкості, оперативно реагуючи на зміни кон'юнктури ринку, особливо, в умовах швидкої індивідуалізації та диференціації споживчого попиту, зростання номенклатури товарів та послуг;
- прискоренням реалізації новітніх технічних та комерційних ідей, наукоємної продукції. Понад 60% новизни ХХ ст. створено незалежними винахідниками й невеликими компаніями. Основою таких досягнень є більш вільні організаційні умови на малих підприємствах, більше індивідуального підходу в розробках;
- створенням нових робочих місць і поглинання надлишкової робочої сили під час циклічних спадів та циклічних зрушень економіки (вирішення проблеми зайнятості);
- пом'якшенням соціальної напруги, демократизацією ринкових відносин. Він є важливою передумовою створення середнього класу.

На мою думку, малий бізнес – це ключовий елемент сучасної економіки, який відіграє провідну роль у розвитку та становленні сучасної економіки.

Формування державної підтримки малого бізнесу в Україні починається з 1991 року, з прийняття Закону України “Про підприємництво” та утворення Державного комітету України зі сприяння малим підприємствам і підприємництву. Закон України “Про підприємництво” визначив загальні правові, економічні та соціальні засади, умови здійснення підприємницької діяльності, а також визначив правові основи державного регулювання та підтримки підприємництва, відносин суб'єктів підприємницької діяльності та держави. У період 1991-1996 рр. малий бізнес в Україні під впливом різних процесів (гіперінфляція, бартеризація, зменшення обсягу внутрішнього ринку, тощо) перебував у кризовому стані і практично не розвивався. Зростання чисельності працюючих на малих підприємствах почалося в Україні з 1997 року. Проте, зважаючи на те, що чисельність малих підприємств на душу населення в Україні принаймні утричі відстає від показників країн Центральної і Східної Європи і удесятеро – розвинених країн світу, таке уповільнення

навіть чи можна розглядати як свідчення прогресивного розвитку малого бізнесу. У галузевій структурі малого бізнесу за кількістю підприємств та обсягами випуску продукції провідне місце посідає торгівля, в інших сферах розвиток малого бізнесу є недостатнім.

Недостатність фінансування, складність отримання кредитів, надмірна зарегульованість, монополізація, корупція обмежують розвиток малого бізнесу в Україні.

Підтримці розвитку малого бізнесу в Європі приділяється значна увага. Наприклад, вживаються заходи щодо: формування підприємницької освіти, професійної підготовки для підтримки зростання та створення бізнесу; зміцнення рамкових умов для підприємців (видаляються існуючі бар'єри і надається підтримка МСП на найважливіших етапах життєвого циклу); формування культури підприємництва в Європі: виховання нового покоління підприємців. Виробленню управлінських рішень на рівні Європейської комісії сприяє механізм взаємодії держави та підприємців, який реалізується відповідно до принципу «спочатку подумай про мале» і Закону про малий бізнес (2008 р.)[3].

Отже, мале підприємництво як самостійний і незамінний елемент ринкової економіки впливає на структурну перебудову в економіці країни, робить певний внесок у збільшення загальних обсягів виробництва, роздрібного товарообороту, сприяє економії та раціональному використанню всіх ресурсів, створює сприятливе середовище для розвитку конкуренції та усунення монополізму.

На мою думку, малий бізнес – це ключовий елемент сучасної економіки, який відіграє провідну роль у розвитку та становленні сучасної економіки, завдяки якому відбувається насичення ринку, підвищення конкуренції, демократизація суспільства. Загально визнаними перевагами малого бізнесу є мобільність, гнучкість, раціональна організаційна структура підприємства, здатність швидкого пристосування до змін споживчого попиту, оперативність освоєння випуску нової продукції малими партіями, невисокі експлуатаційні витрати.

Розвитку малого бізнесу в Україні сприятиме створення умов для надання кредитів, проведення дерегуляції, здійснення державою антимонопольної політики, підготовка кадрів та підвищення їх кваліфікації для сфери підприємництва. Розвиток малого бізнесу сприятиме зростанню кількості робочих місць та підвищенню конкурентоспроможності країни.

Список використаної літератури:

1. Варналій З.С. Мале підприємство: основи теорії і практики. / З.С.Варналій– К.: Знання 2005. – 302 с.
2. Славюк Р.А. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Славюк Р.А. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 460 с.
3. Скиба М.В. Основні напрями удосконалення інституціонального середовища розвитку підприємництва в Україні / М.В.Скиба // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія № 18. Економіка і право: зб. наук. праць. – Випуск 21. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2013. – 242 с. – С. 77-88.

*Калашнікова Євгенія Ігорівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Математика»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Бицюра Юрій Васильович*

Причини та наслідки інфляції в Україні

Інфляція має ряд негативних наслідків як для окремих осіб так і для суспільства в цілому, зокрема: знецінення заощаджень, зменшення купівельної спроможності споживачів та рівня їх споживання, поглиблення нерівності і швидке розшарування суспільства.

Наразі в Україні досить високий показник інфляції, за офіційними даними у 2014 році темп інфляції становив 24,9% [2], за прогнозами дослідників у 2015 році темп інфляції може досягнути 30%.

Метою дослідження є аналіз причин та наслідків інфляції і визначення шляхів боротьби з інфляцією в Україні.

Інфляція – це процес зростання загального рівня цін в країні внаслідок порушення закону грошового обігу та макрорівноваги між сукупним попитом і сукупною пропозицією. Інфляція виникає тоді, коли в обігу знаходиться надлишкова кількість грошей порівняно з товарною масою. Таке становище призводить до знецінення національної валюти.

Причини інфляції тісно пов'язані зі зростанням грошової пропозиції, що призводить до підвищення попиту і цін [4, с.109]. Крім цього, причинами інфляцій є інфляція попиту та інфляція витрат. Зазвичай інфляція попиту та інфляція витрат поєднуються, розкручуючи інфляційну спіраль.

Проаналізуємо рівень інфляції в Україні за період 1991-2014 рр. за даними Державної служби статистики України [2; 3, с.534].

У 1992 р. індекс споживчих цін в країні становив 2100%, у 1993 р. досяг рекордного рівня – 10256%. У мирний час жодна розвинена країна не мала такого високого рівня інфляції. Для порівняння, індекс інфляції України з її сусідами, а саме з Білорусією, в якій індекс інфляції у 1994 р. становив 2321% та в Росії у 1992 р. – 2609%. Показник інфляції України можна порівняти з такими країнами як Аргентина, Заїр і Перу. В Аргентині показник інфляції у 1989 р. становив 3389,6%, у Заїрі індекс інфляції у 1992 р. дорівнював 3860%, а у 1990 р. в Перу показник інфляції досяг 7481% [5, с.589].

Причинами зростання рівня інфляції у 90-х роках в Україні є ряд таких чинників: надмірна емісія грошей поряд зі глибоким спадом виробництва, підвищення цін на енергоносії, нарощування дефіциту державного бюджету, лібералізація цін, посилення зловживання монопольним становищем на ринку та ін.

Після грошової реформи 1996-го року рівень інфляції в Україні значно зменшився (110,1% у 1997 р., 120% у 1998 р., 119,2% у 1999 р.). Відносною стабільністю характеризується період 2001-2007 рр., коли інфляція загалом була помірною. У 2002-му і 2012-му роках спостерігалася дефляція 0,6% і 0,2% відповідно. У 2014 році темп інфляції за офіційними даними досяг 24,9% [2].

За останні роки рівень інфляції в Україні значно зріс через такі чинники, як: збільшення курсу іноземних валют; нестабільна економічна і політична ситуація; посилення інфляційних очікувань; підвищення цін на природні енергетичні та мінеральні ресурси: нафти, газу, вугілля, металевих руд; зловживання монопольним становищем на ринку та ін.

Основними наслідками інфляції в Україні є:

- 1) зменшення купівельної спроможності споживачів та рівня їх споживання (у 2014 році реальна зарплата зменшилась на 6,5%);
- 2) знецінення заощаджень та поглиблення кризи у банківській системі (обсяги заощаджень фізичних осіб за період 2013-2014 роки зменшились з 433,7 до 416,4 млрд грн.; на початку 2015 року обсяг збитків у банківській системі становив 53 млрд грн.);
- 3) швидке соціальне розшарування суспільства внаслідок поглиблення нерівності;
- 4) зниження стимулів до продуктивної діяльності, гальмування науково-технічного прогресу та втрата цінами їх регулюючої ролі.

З метою боротьби з інфляцією, необхідно здійснювати заходи антиінфляційного регулювання в Україні: розробляти комплексні державні програми для розвитку економіки, які будуть сприяти збільшенню рівня реального ВВП, проводити послідовну антимонопольну політику для підтримки конкурентних цін на внутрішньому ринку, стимулювати кредитну та інвестиційну діяльність банків, обмежувати покриття дефіциту коштів за рахунок емісії грошей та банківського кредиту, вдосконалювати державне регулювання податкової системи, підвищувати ефективність грошово-кредитної політики.

Список використаної літератури:

1. Радіонова І.Ф. Економіка (профільний рівень). 11 клас / І.Ф. Радіонова, В.В. Радченко. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 256 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Статистичний щорічник України за 2014 рік. / за редакцією О.Г. Осауленка. – К.: Державна служба статистики України. – 2014 – 596 с.
4. Фридман М. Количественная теория денег / М. Фридман. – М.: Эльфепресс, 1996. – 689 с.
5. Гроші та кредит: підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко та ін. / за наук. ред. М.І. Савлука. – 6-те вид., переробл. і доповн. – К.: КНЕУ, 2011. – 617 с.

*Ковтун Вікторія Миколаївна
студентка II курсу
напряму підготовки «Математика»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Бицюра Юрій Васильович*

Економіко-математичне моделювання ефективності податково-бюджетної політики з використанням кривої Лаффера

Потреба у розробці й ефективному проведенні податково-бюджетної політики набула особливої актуальності у другій половині ХХ ст., коли фінанси держави стали відігравати значну роль у забезпеченні економічного зростання. Світовий досвід реформування податкових систем засвідчує як складність процесу оптимізації фіскальної політики та неоднозначність її впливу на розвиток економічних процесів у країні, так і окреслює певну сукупність уже апробованих засобів аналізу таких фінансових заходів, тому оцінювання ефективності бюджетно-податкової політики України у контексті економічного зростання з метою обґрунтування рішень щодо удосконалення податкової системи держави є складним, актуальним і наразі не повністю вирішеним завданням.

Зв'язок між розміром податкової ставки та обсягами податкових надходжень до державного бюджету дослідив американський економіст А. Лаффер. Графічне зображення цієї залежності відоме як «крива Лаффера». Ця крива виявляє таку ставку оподаткування, за якої податкові надходження досягають максимального обсягу. В середньому максимально оптимальна ставка податку становить 30-35%. При подальшому зростанні податкової ставки нівелюються стимули до підприємництва та праці, знижується податкова база та податкові надходження до державного бюджету.

Побудуємо криву Лаффера для економіки України за такими даними за 2000-2014 рр.: ВВП у фактичних цінах та податкові надходження у зведеному бюджеті України. Відношення податкових надходжень до ВВП визначає рівень фіскального тиску. Відповідно до отриманих даних скоригуємо на дефлятор ВВП податкові надходження у зведеному бюджеті України і визначимо їх у цінах базового 2000 р. Отримали наступні дані: у 2000 році рівень фіскального тиску становив 23,0%, при цьому податкові надходження становили 23567,7 млн грн.; у 2008 році – 23,1% - 38846,7 млн грн.; у 2010 році – 24,0% - 54553,7 млн грн.; у 2013 році – 25,7% - 63095,4 млн грн.; у 2014 році – 26,6% - 61446,6 млн грн.

На основі отриманих даних побудуємо криву Лаффера для економіки України (див. рис.). Рис. показує залежність між ставкою податку та податковими надходженнями до бюджету в Україні. Зі збільшенням ставки податку податкові надходження до бюджету зростають. При податковій ставці в 23,0% податкові надходження становили 23567,7 млн грн.; в 24,0% – 54553,7 млн грн.; 25,7% – 63095,4 млн грн.; 26,6% – 61446,6 млн грн. Спостерігається зростання реальних податкових надходжень до бюджету України. Але дані за останні роки, яскраво свідчать про наближення до граничної межі ставки податку (30%), перевищення якої може призвести до зменшення податкових надходжень і зростання тіньової економіки.

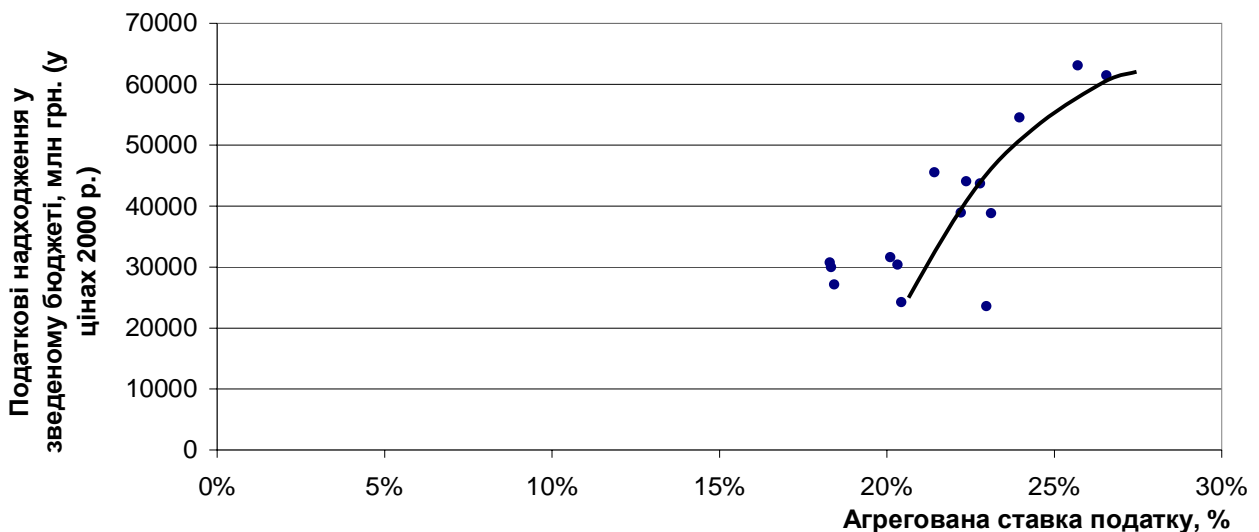

Рис. Крива Лаффера для економіки України

Отже, при встановленні податкових ставок слід урахувувати їх сукупний критичний рівень і не порушувати «заборонену зону». За цієї умови бюджетні доходи не зменшуватимуться, а податки не будуть негативно впливати на підприємницьку діяльність, зменшувати капітальні вкладення, гальмувати науково-технічний прогрес, уповільнювати економічне зростання.

Список використаних джерел:

1. Балацкий Е.В. Эффективность фискальной политики государства // Проблемы прогнозирования. – 2000. – №5. – С. 32–45.
2. Волобуев В. «Кривая Лаффера» – концепция и реальности политики // МЭиМО. – 1984. – №11. – С.119–125.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. – 631 с.
5. Політична економія: Навч. посібник / К.Т. Кривенко, В.С. Савчук, О.О. Біляєв та ін.; за ред. К.Т. Кривенка. – К.: КНЕУ, 2001. – 508 с.
6. Статистичний щорічник України за 2014 рік. / за редакцією О.Г. Осауленка. – К.: Державна служба статистики України. – 2014 – 596 с.

*Козут Аліна Леонідівна
студентка II курсу
напряму підготовки «Математика»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Бицюра Юрій Васильович*

Україна та МВФ: співпраця та її соціально-економічні наслідки

Світова фінансово-економічна криза та нестабільна військово-політична ситуація негативно вплинули на економіку України і призвели до спаду виробництва, безробіття, дефіциту державного бюджету, зростання державного боргу, загострення соціальних суперечностей. Для подолання цих негативних тенденцій в розвитку економіки країни актуальним є співпраця України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями, зокрема Міжнародним валютним фондом.

Метою дослідження є визначення основних напрямків співпраці МВФ з Україною, а також аналіз наслідків цього співробітництва для вітчизняної економіки.

Україна набула членства в МВФ 3 червня 1992 року, але активна співпраця України з МВФ розпочалась з 1994 року. Весь період співробітництва залежно від програм МВФ в Україні можна поділити на декілька етапів [1].

Перший етап (жовтень 1994 – березень 1995 рр.): характеризувався наданням Україні позики за програмою STF (системної трансформації економіки) для підтримки платіжного балансу України у сумі близько 720 млн дол. США за річною ставкою 5,75% на строк 10 років з відстрочкою сплати основної суми боргу на 4,5 роки. В обмін на фінансування уряд зобов'язався здійснювати приватизацію, демонополізацію ринків, лібералізувати ціни та зовнішню торгівлю, а також стабілізувати курс національної валюти. Ці вимоги було виконано лише до кінця 90-х рр. і не в повному обсязі.

Другий етап (квітень 1995 – червень 1998 рр.): на ньому було реалізовано три програми „Стенд-бай” (Stand-by I, II, III), за якими було отримано три позики на суми 780, 860 та 247 млн дол. США за річною ставкою 6,29% на строк 5 років з відстрочкою сплати основної суми боргу на 3 роки.

Третій етап (липень 1998 – червень 2001 рр.): характеризувався впровадженням програми розширеного кредитування – Extended Fund Facility, за якою було відкрито кредитну лінію в розмірі 2,226 млрд дол. США. Хоча фактично було отримано трохи більше

1 млрд дол. США, оскільки, починаючи з 2000 року, зі зростанням експорту, зниженням інфляції й дефіциту бюджету необхідність у кредитуванні була незначною.

Четвертий етап (березень 2004 – березень 2005 рр.): на цьому етапі була затверджена четверта програма стенд-бай, відповідно до якої для України був зарезервований кредит у сумі, еквівалентній 411,6 млн. СПЗ у випадку погіршення ситуації з платіжним балансом або валютними резервами країни (за період дії програми необхідність у залученні коштів не виникла).

П'ятий етап (2006–2007 рр.) характеризувався лише моніторингом економіки України для визначення необхідності подальшого кредитування.

Шостий етап (2008–2013 рр.): характеризується значною активізацією співробітництва України з МВФ у зв'язку зі світовою фінансовою кризою. 5 листопада 2008 року було досягнуто домовленості щодо сум та умов залучення коштів. Графік надання траншів був розрахований на два роки із загальним обсягом фінансування 11 млрд СПЗ (приблизно 16,4 млрд дол. США).

У зв'язку із завершенням 28 грудня 2012 року терміну дії програми «Стенд-бай», центр ваги у співробітництві з МВФ переведений у площину безкредитних відносин. Загалом, в рамках співробітництва з МВФ протягом 2008–2013 років Україна отримала 9 250 млн СПЗ (14 430 млн дол. США).

Сьомий етап (починаючи з 2014 року). У 2011–2012 роках Україна не отримувала коштів МВФ, хоча переговори про це тривали безперервно. Головною причиною було небажання української влади виконувати дві принципові умови МВФ – підвищувати тарифи на газ для населення, а також лібералізувати курс гривні. У зв'язку з погіршенням економічної ситуації в країні, наприкінці 2013 року НБУ вимушений був перейти до більш гнучкої курсової політики, виконавши, таким чином, одну із принципових вимог МВФ. 7 лютого 2014 року НБУ встановив офіційний курс гривні до долара на рівні 8,708 грн./дол. Також була виконана друга умова – тарифи на газ для населення зросли на 50% [2].

На сьогоднішній день Україна звернулась до МВФ з прохання надання кредиту. Виконавча рада МВФ 18 квітня 2015 ухвалила розширену угоду в рамках Механізму розширеного фінансування (EFF) для України в розмірі 12,348 СПЗ (близько 17,5 млрд дол. США), засновану на комплексній програмі економічних реформ за підтримки фонду, а також за рахунок додаткових ресурсів з боку міжнародного співтовариства.

Постійні кредити, які Україна отримує від міжнародних фінансових організацій збільшують державний борг. Лише за останні 5 років за період з кінця 2009–2014 рр. державний та гарантований державою борг України значно зріс з 39,813 до 69,812 млрд дол. США (на 75,3%) [3]. Таким чином посилюється боргова залежність України.

Отже, кредитні ресурси міжнародних фінансових організацій, зокрема МВФ, з одного боку, є тим інструментом, який, через свою низьку ціну, дає змогу в короткостроковому періоді підтримувати економіку держави від дефолту, а отже сприяє підвищенню рівня її фінансової безпеки, проте, з іншого боку, зважаючи на необґрунтовані, рекомендації (а точніше сказати – вимоги), які повинні бути виконані для отримання цих фінансових ресурсів, – становить загрозу її національній безпеці, оскільки опосередковано суперечить соціальній, податковій та бюджетній політиці.

Список використаних джерел:

1. Довідка щодо історії співпраці з МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=407481&cat_id=392721.
2. Корнилюк Р. Співпраця України з МВФ: ціна питання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua>.
3. Статистичні матеріали по стану державного боргу України / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

*Кошкіна Ганна Олегівна
студентка IV курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Сучасний стан системи мотивації персоналу на вітчизняних підприємствах: проблеми та напрямки удосконалення

В сучасних умовах управління персоналом набуває системності та завершеності шляхом комплексного вирішення кадрових проблем, запровадження нових і вдосконалення існуючих кадрових технологій. Збереження ефективного персоналу, його мотивація на пошук рішень для покращення результатів діяльності – найактуальніше завдання вітчизняних підприємств та організацій в умовах фінансово-економічної кризи. Тому питання мотивації та стимулювання працівників займають одне з головних місць в антикризовому управлінні. Стабілізація персоналу шляхом покращення морально-психологічного клімату та оптимізація системи матеріального стимулювання працівників відповідно до фінансового стану підприємства – найважливіші вектори управління персоналом.

Мотивація праці – це внутрішні стимули окремої людини, або групи людей до трудової діяльності. Вітчизняна світова практика знає безліч способів впливу на мотивацію конкретної людини, до того ж кількість їх постійно зростає. Варто зауважити, що у даний час в Україні система мотивації трудової діяльності слабо розвинена. Але ж відомо, що головним ресурсом кожного підприємства є його трудові ресурси, від якості та ефективності використання яких залежать результати діяльності підприємства і його конкурентоспроможність у ринкових умовах функціонування.

Виділяють два види мотивації: внутрішню і зовнішню. Внутрішня пов'язана з інтересом до діяльності, зі значимістю виконуваної роботи, зі свободою дій, можливістю реалізувати себе, а також розвивати свої вміння і здібності. Зовнішня мотивація формується під дією зовнішніх факторів, таких як умови оплати праці, соціальні гарантії, можливість просування по службі, похвала або покарання керівником і т. ін. Вони мають вплив, але не обов'язково на тривалий період. Більш ефективною є така система факторів, яка впливатиме як на зовнішню, так і на внутрішню мотивацію.

На багатьох вітчизняних підприємствах України у працівників відсутня фундаментальна мотивація щодо здійснення ефективної діяльності, вони не хочуть брати на себе відповідальність за прийняття та реалізацію управлінських рішень, не розуміють об'єктивної необхідності досягнення єдності особистих інтересів та інтересів підприємства. У більшості випадків застосовуються лише окремі елементи системи мотивації. Така система не має комплексного характеру, оскільки традиційно ці елементи не поєднані один з одним, використовуються окремо. Ще одним недоліком такої системи мотивації є те, що вона має короткотерміновий характер, не націлений на майбутнє. В окремих підприємствах існує проблема невідповідності професійного рівня управлінського персоналу вимогам, в інших - неефективна або взагалі відсутня система мотивації персоналу. Трапляється й інша ситуація, коли на підприємстві продовжує діяти номенклатурна система управління, в якій сформувалося замкнене коло, де все тримається на особистих зв'язках, на відносинах взаємної користі, корупції, на створенні видимої діяльності.

Для вдосконалення існуючої системи мотивації праці персоналу на підприємствах мають бути чітко розмежовані мотиваційні фактори та стимули на етапі розробки стратегії, та на етапі її реалізації, які мають встановлюватись відповідно до проведених соціологічних досліджень. Працівники повинні бути ознайомлені з тими перспективами, що їх чекають в майбутньому, якщо вони будуть сумлінно і якісно працювати у своїй компанії на стратегію. Доцільно було б періодично проводити подібні соціологічні опитування для виявлення ставлення працівників до існуючої системи мотиваційного механізму на підприємстві, що дозволяє їм зорієнтуватися у своїй праці на перспективу.

Сприяти вдосконаленню мотиваційного середовища діяльності персоналу можна також через: проведення внутрішньої діагностики ефективності діяльності персоналу; аналіз і впровадження окремих аспектів матеріальної мотивації праці із зарубіжного досвіду провідних компаній світу; перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів тощо.

Однією з основних умов підвищення ефективності мотивації праці є забезпечення відповідності структури стимулюючих засобів (економічних, престижних, задоволеність роботою) структурі мотивації праці персоналу малого підприємства (мотивів забезпечення важливих благ для життя, достойного заробітку, зручних умов праці, престижу праці в галузі та ін).

З метою підвищення мотиваційного механізму можемо дати такі рекомендації: сформулювати мету працівників підприємства і встановити відповідні показники; обрати систему мотивації праці, розробити методичне й нормативне забезпечення з урахуванням специфіки персоналу; вдосконалити організаційну структуру управління колективом і сформувати в ньому підрозділи, які взаємодіють між собою; створити інформаційне і технічне забезпечення системи оплати праці.

Під матеріальною мотивацією слід розуміти прагнення достатку, певного рівня добробуту, матеріального стандарту життя. Прагнення людини до поліпшення свого добробуту зумовлює необхідність збільшення трудового внеску, а отже, і збільшення кількості, якості та результативності праці. Особливо актуальною є проблема матеріальної мотивації для країн з ринковою економікою, до яких належить і Україна.

До моральних способів мотивації відноситься визнання заслуг (особисте та публічне). Суть особистого визнання полягає в тому, що працівники, які позитивно виділилися у справах підприємства, згадуються в доповідях вищому керівництву фірми чи особисто представляються йому, одержують право підпису відповідальних документів, у розробці яких вони брали участь, персонально вітаються дирекцією з нагоди свят чи сімейних дат.

Для того щоб мотивація була ефективною і спрямовувалась на розвиток підприємства необхідно запровадити мотиваційний моніторинг. Мотиваційний моніторинг – це система постійного спостереження і контролю стану мотивації трудової діяльності. Запровадження мотиваційного моніторингу є актуальним для більшості підприємств, адже на сьогодні вивчення потреб, інтересів мотиваційної спрямованості персоналу здійснюється на підприємстві епізодично, або взагалі відсутнє.

Список використаної літератури:

1. Баник О.Б. Сучасні проблеми мотивації праці та їх вплив на ефективну діяльність підприємств // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2 – С.87-91.
2. Карамушка Л.М., Худякова Н.Ю. Мотивація підприємницької діяльності: монографія / НАПН України, Ін-т психології ім. Г.С. Костюка - К.; Л.: Сполом, 2011. – 206 с.

*Крилова Юлія Ігорівна,
студентка III курсу
напряму підготовки «Право»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна*

Проблеми економічної освіти в Україні

Перехід України до ринкових відносин докорінно змінив цілі та завдання економічної освіти та професіоналізації людей, оскільки сучасні умови їх трудової діяльності потребують нових форм економічного мислення та поведінки. Відбулась зміна ціннісних орієнтацій людей, їх відношення до праці, власності, грошей і багатства.

Економічна освіта сьогодні в Україні вимагає подолання низки проблем, серед яких найбільш актуальними є: невідповідність структури підготовки спеціалістів реальним потребам економіки, зниження якості освіти, корупція в системі вищої освіти, відірваність від наукових досліджень, повільні темпи інтеграції в європейський і світовий інтелектуальний простір. Фахівці також вказують на значне розширення системи вищої освіти, що відбувалося в Україні з середини 1990-х років, маючи на увазі як збільшення самої кількості вищих навчальних закладів, так і стрімке зростання загальної кількості студентів і випускників ВНЗ.

Система економічної освіти є важливим фактором економічної соціалізації людей, засобом розвитку та підвищення якості людського капіталу. Вона формує економічну культуру, піднімає буденні уявлення про економічне життя на науковий рівень, розвиває практичні уміння та навички, дозволяє ухвалити обґрунтовані рішення.

Очевидно, що по-справжньому об'єктивним безпосереднім критерієм якості вищої освіти тієї чи іншої країни є кількість студентів з інших країн, що навчаються у її вищих навчальних закладах. Проте у світовому масштабі академічна мобільність студентів, незважаючи на високі темпи зростання, досі залишається швидше винятком, ніж правилом. У 2010 року лише 4,1 млн. студентів з понад 150 млн. загальносвітової кількості студентів навчалось за межами своїх країн (менше 3 %). При цьому близько половини студентів, що навчаються за межами своїх країн, – це студенти з Китаю, Індії, Південної Кореї та інших країн Азії [5]. Тобто вища освіта, на відміну від фінансових і товарних ринків, значно менше зазнає впливу глобалізації. Як і раніше, вища освіта залишається переважно національною й регіональною, і, таким чином, конкурентні рейтинги ВНЗ різних країн поки що мають доволі умовний характер.

Потрібно відмітити, що економічна освіта в Україні у контексті формування світового освітнього простору зберігає традиційно високі показники вітчизняної вищої школи і нарощує свій авторитет та конкурентоспроможність відповідно до вимог часу, але для досягнення світових стандартів покликана здійснити ще цілий ряд важливих заходів щодо її вдосконалення, вивченню і розробці яких можуть бути присвячені подальші наукові дослідження. Якість вітчизняної економічної освіти, в першу чергу, залежить від педагогічної майстерності та професійності викладачів. У зв'язку з цим, дуже важливо сформувати новий тип педагогічного та економічного мислення самих викладачів, активізувати навчальний процес такими методичними прийомами, використання яких дасть можливість тим, хто навчається, одержати знання, навички та певний досвід у сфері культури та моральних норм підприємницької діяльності, стратегічного менеджменту,

маркетингових послуг, комерційного права, інноваційної діяльності – всього того, що потребує сучасний світовий освітній простір і єдині стандарти вищої освіти.

Список використаної літератури:

1. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 № 1556-VII // Відомості Верховної ради України. – 2014. – № 03738/ – ст. 2014.
2. Башнянин Г. І. Ефективність дерегуляції економічних систем перехідного типу: методологічні проблеми метрологічного аналізу / Г. І. Башнянин, Г. С. Третяк. – Львів : Вид-во ЛКА, 2008. – 502 с.
3. Ватамюк З. Г. Економічна теорія: макро- та мікроекономіка / З. Г. Ватамюк, С. М. Панчишин. – К. : Альтернативи, 2001. – 606 с.
4. Панова М. С. Образовательная составляющая экономической системы общества / М. С. Панова // Человек и образование. – 2007. – № 3-4. – С. 107–109.
5. Гурьянова В. Г. Экономическое образование и воспитание как единый процесс формирования и развития будущего специалиста / В. Г. Гурьянова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agrotex.ru/436>.
6. Фади́на Т. В. Образовательная составляющая экономики знаний в переходный период / Т. В. Фади́на // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – Т. 2. – № 1 (3). – С. 332–337
7. Радченко В.В. Проблеми шкільної економічної освіти в Україні / В.В. Радченко, Ю.В. Бицюра // Географія та економіка в рідній школі. – 2014. – № 2. – С. 2–7.

*Марценюк Аліна Володимирівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Менеджмент соціальної роботи»*

*Науковий керівник:
викладач Манжула Євгенія Вікторівна*

Соціальна відповідальність бізнесу

В сучасному світі питання соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) набувають великої актуальності. Останнім часом як великий так і малий бізнес все частіше переосмислюють сенс свого функціонування та формулюють нові стратегії, які базуються на розумінні та необхідності урахування при ухваленні управлінських рішень, окрім економічної доцільності, соціальних та екологічних критеріїв [1]. Так принципи соціальної відповідальності стають не лише запорукою ринкового успіху компаній, а й одним із важливих факторів сталого розвитку суспільства [2].

На жаль, в Україні відсутні традиції соціально відповідального ведення бізнесу, і тільки в останні роки деякі вітчизняні корпорації почали говорити про корпоративну соціальну відповідальність (КСВ) як про необхідний елемент при формуванні корпоративної стратегії.

Останнім часом все більше уваги приділяється корпоративній соціальній відповідальності, що є перспективним напрямком досліджень науковців різних сфер, а також важливим пріоритетом практичної діяльності як суб'єктів підприємництва, так і представників державної влади та громадських організацій. Саме тому поняття СВБ за останні роки зі сфери філософії, етики та соціології було перенесено в сферу пізнання таких наук як право та економіка. Тому серед науковців які досліджують дану проблематику можна назвати як філософів: І.Канта, Г. Йонаса, П.Сорокіна, Г.Спенсера, А. Єрмоленка,

О.Тітаренка, тощо, так і економістів: Г. Боуена, П. Друкера, В. Томпсона, М. Мескона, А. Керолла та ін. Серед вітчизняних дослідників даного питання є І. Акімова, Н. Водницька, Ю. Саєнко, А. Колот, В. Бурега, М. Мурашко, Л. Грицина, М. Стародубська, О. Лазаренко, Ф. Евдокимова та ін.. Однак, незважаючи на достатньо велику кількість публікацій та популярність даної теми, в наукових дослідженнях відсутній єдиний підхід до трактування категорії «соціальна відповідальність бізнесу», до визначення предмету та принципів відповідальної діяльності, також спостерігається неоднозначність висновків щодо впливу соціальної відповідальності на ефективність управління та прибутковість підприємства.

Нажаль, далеко не всі українські компанії бажають впроваджувати корпоративну соціальну відповідальність свого бізнесу. Основними перешкодами, згідно опитування українських компаній, є: брак коштів; податковий тиск та недосконалість нормативно-правової бази; відсутність стимулів з боку держави (пільгових); недостатність власного досвіду, невідпрацьований механізм впровадження КСВ; неможливість контролю за використанням наданих коштів; недостатність інформації щодо позитивних прикладів впровадження корпоративної соціальної відповідальності, організацій, які б змогли надати таку допомогу [2].

Оскільки на даному етапі розвитку корпоративна соціальна відповідальність реалізується суб'єктами підприємництва переважно на добровільних засадах, то для її розвитку важливе усвідомлення останніми переваг від неї. В своїй роботі І.Ф. Комарницький та З.І. Галушка називають такі переваги від впровадження програм соціальної відповідальності бізнесу для підприємства [3]: 1) поліпшення ефективності процесів виробництва; 2) підвищення мотивації та продуктивності працівників; 3) психологічні фактори мотивації; 4) підвищення ділової та загальносуспільної репутації компанії, що зменшує ризики можливої втрати ринків.

Представники бізнесу теж оцінюють застосування соціальної відповідальності більшою мірою прагматично, намагаючись оцінити які прямі позитивні ефекти отримають від її запровадження [4]. В такому разі, основний прямий ефект полягає в формуванні позитивного іміджу компанії, зростання її ділової репутації, що може бути конвертовано у зростання прибутків через відповідну рекламну компанію.

Проте нам хотілось би акцентувати увагу на дещо іншому різновиді ефектів від КСВ, а саме таких, які пов'язані зі зменшенням індивідуальних для компанії та суспільних ризиків. В контексті індивідуальних ризиків підприємств варто погодитися з Д.О. Баюрою, який зазначає: «Поліпшення екологічних процесів у компаніях сприяє оптимізації ризиків, які пов'язані із чинниками поступального розвитку в умовах ринкової нестабільності та невизначеності» [5]. Дійсно, ризики пов'язані з проблемами використання відтворювальних та, особливо, не відтворювальних природних ресурсів, відіграють все більшу роль як в діяльності окремих компаній, так і позначаються на глобальних світових тенденціях.

Але варто звернути також увагу на вплив корпоративної соціальної відповідальності на соціальні ризики. Проблема соціальних ризиків пов'язана з існуванням об'єктивної нерівномірності в рівні добробуту окремих соціальних верств (або категорій персоналу на мікрорівні). На наш погляд, сам факт існування нерівномірності не є катастрофічною проблемою, оскільки тим самим створюється потенціал для розвитку. Проте критично важливим є рівень такої нерівномірності та дієвість механізмів, що сприяють зняттю соціальної напруги.

В цьому контексті доводиться констатувати, що в Україні існують дуже істотні проблеми. По-перше, вони стосуються критично сильного розшарування суспільства за рівнями доходів. По-друге, це перебування значної частини населення за межею бідності. По-третє, це руйнування елементів соціальної інфраструктури, які були успадковані Україною.

Таким чином, соціальна відповідальність бізнесу – це не просто данина моді, а життєво важлива необхідність. Відповідальне ставлення компаній до власного продукту або послуги, до споживачів, персоналу, партнерів, їх активна соціальна позиція є необхідним чинником у формуванні сучасної корпоративної стратегії, яка в свою чергу є ефективним способом управління соціальними та бізнес-процесами з метою забезпечення позитивного впливу компанії на суспільство в цілому.

Список використаної літератури:

1. Гуменюк К.Б., Хачатрян В.В. Розвиток персоналу як пріоритетний напрям реалізації соціальної відповідальності бізнесу. [Електронний ресурс] / К.Б. Гуменюк, В.В. Хачатрян // Publishing house Education and Science s.r.o. – ІСО : 271 56 877 – Frýdlanská 15/1314, Praha 8 – MS v Praze, oddíl C,vložka 100614 – Архив научных публикаций // Економічні науки / 10.Економіка підприємства. – http://www.rusnauka.com/10_DN_2013/Economics/10_133224.doc.htm
2. Индекс прозорості й підзвітності компаній [Електронний ресурс] // Центр розвитку корпоративної соціальної відповідальності. – <http://csr-ukraine.org>
3. Комарницький І.Ф., Галушка З.І. Соціальна відповідальність бізнесу як інструмент управління сучасним підприємством [Електронний ресурс]. – http://lukyanenko.at.ua/load/raznoe/komarnickij_galushka_soc_vidpovidalnist_biznesu
4. Будьонна Л.О. Шляхи та напрями формування соціальної відповідальності бізнесу в Україні / Л.О. Будьонна // Соціальна політика. – Серпень. – 2008. – С. 9-10.
5. Баюра Д.М. Корпоративна соціальна відповідальність у системі корпоративного управління / Д.М. Баюра // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 1. – С. 21.
6. Жуковська В.М. Соціальна відповідальність як напрям реалізації корпоративної стратегії розвитку / В.М. Жуковська // Фінанси України. – К.: 2009. – С.14-21.
7. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність / Ф. Котлер, Н. Лі // Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства Пер. з англ. С. Яринич. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.

*Машевська Яна Ігорівна
студентка ІV курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Недобросовісна конкуренція: поняття та основні ознаки

За сучасних умов конкуренція є невід'ємною атрибутом ринкової економічної системи. Конкуренцію вважають найважливішим елементом ринку як господарської системи. Учасниками конкурентної боротьби є, передусім, фірми, які друг з одним за ринок збуту товарів, робіт, послуг.

В економічній системі розвинутих країн поєднуються ринкові важелі саморегулювання господарства з корпоративним плануванням і державним регулюванням, однак їх економіка все одно періодично зазнає криз. Однією з вагомих причин недосконалої дії механізму поєднання цих важелів є наявність монополій у різних сферах господарства. П.Е. Самуельсон охарактеризував реальну економіку більшості регіонів планети як поєднання елементів конкуренції з недосконаlostями, породженими монополіями.

Над проблемами недобросовісної конкуренції та зловживаннями, які вчиняють монополісти, працювали чимало науковців, дисертантів та авторів підручників. Серед них можна назвати таких, як О.Безух, І.Шуміло, І.Вертузаєва, О.Джуринський, Н.Грицюта, Б.Єрошенко, В.Кулішенко, В.Скурська, Н.Михальчишин та багато інших. Всі вони звертали увагу на ті основні проблеми, які мають місце в сучасній економіці при здійсненні підприємницької діяльності, що має на меті отримання прибутку, основні сфери, в яких найбільше прослідковується ведення недобросовісної конкуренції, звертали увагу на основні положення законодавства України, яке регулює і захищає економічну конкуренцію, робили аналіз українського законодавства із законодавством окремих держав, наводили приклади регулювання аналогічних відносин.

Відносини щодо недобросовісної конкуренції регулюються Законом України від 7 червня 1996 р. "Про захист від недобросовісної конкуренції". Він застосовується до відносин, у яких беруть участь суб'єкти господарювання, їх об'єднання, а також органи державної влади, громадяни, у зв'язку з недобросовісною конкуренцією, в тому числі у разі вчинення ними дій за межами України, якщо ці дії мають негативний вплив на конкуренцію на її території, і не поширюється на відносини, у яких беруть участь зазначені суб'єкти, якщо результат їх діяльності виявляється лише за межами України, в разі, коли інше не встановлено міжнародним договором, в якому бере участь Україна [4].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» недобросовісною конкуренцією визнаються будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності. До таких дій, зокрема, належать: неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання, створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції, а також неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці [5].

За законодавством України, конкретний перелік дій, які можуть характеризуватися як недобросовісна конкуренція, є невичерпним, тим більше містить їх уточнюючу кваліфікацію, що вимагає практика. Серед них виділяють ознаки: - дискредитація конкурента; - купівля-продаж товарів, виконання робіт, надання послуг із примусовим асортиментом; - порівняльна реклама; - схилення до бойкоту господарюючого суб'єкта (підприємця); - схилення господарюючого суб'єкта (підприємця) до розірвання договору з конкурентом; - схилення постачальника до дискримінації покупця (замовника); - підкуп працівника постачальника; - досягнення неправомірних переваг у конкуренції, що означає різноманітні форми нечесної конкурентної боротьби; - копіювання зовнішнього вигляду виробу; - неправомірне використання товару іншого виробника; - неправомірне використання чужих рекламних матеріалів [2, с.157].

Правові норми, що регулюють запобігання недобросовісної конкуренції та її припинення, правила рекламної діяльності та захист прав споживачів, мають спільну мету - забезпечення інтересів споживачів на основі організації ефективного функціонування ринку. У багатьох європейських державах питання захисту від недобросовісної конкуренції та захисту прав споживачів регулюються окремими законами. Не існує також загальновизнаної практики щодо розподілу повноважень між державними органами стосовно розгляду зазначених питань.

Досить вагомим засобом недобросовісної конкуренції визначається порівняльна реклама, або ж недобросовісна реклама. На даний момент ми можемо спостерігати це по телебаченню, на продовольчих ринках, на ярмарках, у пресі. Це неповний список, оскільки фірми, підприємства, компанії, які здійснюють агітацію щодо свого товару, продукту, послуги чи роботи із залученням чорного піару або ж недобросовісного порівняння з

аналогічними об'єктами тільки від іншого виробника, фірми або ж підприємства, можуть розвивати свої ідеї щодо впливу на споживача [3, с.353].

Вивчаючи практику розгляду даних проблем в інших державах і порівнюючи з Україною, можна зробити маленький висновок, а саме те, що дане питання недобросовісної конкуренції може регулювати не лише одне відомство, яке спеціалізується на цьому, участь можуть брати самі учасники конкурентного ринку, які можливо будуть мати свої засоби захисту від недобросовісності з боку своїх опонентів, але всі вони мають здійснюватися лише на законному рівні, виключаючи будь-які протиправні засоби впливу.

Список використаної літератури:

1. Безух О. Захист від недобросовісної конкуренції як інститут конкурентного права — 2009. — № 7. — С. 34—35.
2. Джуринський О.О. Поняття та основні ознаки недобросовісної конкуренції – 2009. - №3 (31). – С.155-161.
3. Михальчишин Н.Л. Конкурентні відносини в умовах перехідної та ринкової економіки – 2010. – С.362-368.
4. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року N 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – С. 164.
5. Про внесення змін до Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»: Закон України від 18 грудня 2008 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 15. — С. 204.

*Міщенко Михайло Григорович
студент III курсу
напряму підготовки «Історія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Нова економічна політика: сутність та особливості впровадження в країнах СРСР (1921-1928)

Вивчення особливостей впровадження комплексу економічних заходів на постімперських землях Росії в ХХ ст., має важливе значення, адже цей комплекс заходів у короткий час зумів поставити на інтенсивні рейки розвитку економіку, яка перебувала у зовнішній ізоляції. Такі особливості можна застосувати і до сучасної економіки країни, яка потребує істотних змін у своїй структурі для виходу із кризової ситуації.

Передумовами впровадження НЕПу були: Перша світова війна (1914-18) та громадянська війна в Росії (1917-21), політика «воєнного комунізму», радянсько-польська війна та інтервенції держав Антанти.

У 1921 році порівняно з 1913 р. промислове виробництво скоротилося в 7 разів, обсяг вантажних залізничних перевезень - у 5 разів, валовий збір зернових - в 2 рази.

Під час військових дій особливо постраждали Донбас, Бакинський нафтовий район. Щоб зберегти свою владу, керівництво держави змушене було впроваджувати нову модель економічного життя, прийняттям X з'їздом РКП (б) у березні 1921 р. постанови «Про заміну розкладки натуральним податком». Складною була внутрішня ситуація в УРСР й інших республіках, у наслідок політики «воєнного комунізму», адже продрозкладка не

стимулювала селян до збільшення сільськогосподарської продукції, і відбулось скорочення посівних площ та урожайності [3, с. 131].

НЕП - це комплекс заходів економічного, політичного, соціального характеру. Ленін наголошував, що «НЕП — це серйозно і надовго!» У підготовчих матеріалах до брошури «Про здійснення нової економічної політики в Україні (1921–1928)» терміни впровадження визначалися Леніним в інтервалі від 10 до 20 років [2, с. 166-167].

Головною метою НЕПу було допущення ринкових відносин до господарства. Хоч у 1921 році було прийнято рішення про запровадження НЕПу, але ще на місцях відбувалося розкуркулення та грабунки сільського населення [3, с. 131]. У період НЕПу відбуваються зміни у багатьох галузях народного господарства. Продподаток мав стимулюючий характер на селі, адже він встановлювався до весняної сівби, і селяни, знаючи, що після сплати податку всі надлишки продукції залишаються в їх розпорядженні, одержали стимул працювати. У промисловості за 1921 по 1926 рік відбулось збільшення виробництва більш ніж в 3 рази. Успіхи відбудови дали змогу реалізувати план ГОЕЛРО, що був затверджений у 1920 р. Було прийнято рішення про початок будівництва Дніпрогесу.

У 1920-ті роки в УРСР функціонувала трирівнева система найвищих законодавчих органів: Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів, Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад (ВУЦВК), Президія Всеукраїнського ЦВК [1, с. 74]. Діяльність даних органів в УРСР була надзвичайно важливою у плані відбудови національної економіки, адже VI Всеукраїнський з'їзд Рад (1921 р.) прийняв постанову «Про закріплення землекористування» та резолюцію «Про відведення земель і про створення фонду матеріальної допомоги незалежному селянству» [1, с.75-77]. Тому така система правотворчих органів в УРСР створила ефективну основу для державного, господарського та соціально-культурного розвитку України у роки проведення НЕПу.

У кредитно-фінансовій сфері замість знецінених і фактично відкинутих грошовим обігом радзнаків в 1922 р. був початий випуск нової грошової одиниці — червінців, що мали золотий вміст і курс в золоті (1 червінець = 10 дореволюційним золотим рублям = 7.74 г чистого золота).

На валютному ринку як усередині країни, так і за кордоном червінці вільно обмінювалися на золото і основні іноземні валюти за довоєнним курсом царського рубля (1 американський долар = 1.94 рубля).

Грошова реформа завершилася в лютому 1924 р., коли в обіг увійшли казначейські білети. Одночасно з ними з'явилася срібна розмінна монета, карбування якої вдалося організувати на вигідних умовах у Великій Британії. Деноміновані рублі, які у побуті зберігали назву радзнаків, після цього було вилучено з обігу. Грошова реформа забезпечила успіх новій економічній політиці і показала, що втручання держави в ринкові процеси може бути ефективним, якщо воно здійснюється грамотно, тобто враховує закони ринку [3, с.173].

Одночасно з грошовою провадиться податкова реформа, завдяки чому вже наприкінці 1923 р. основним джерелом прибуткової частини бюджету стають податки з підприємств, а не з населення. Запроваджується цілий ряд непрямих податків на тютюн, алкогольні напої, сірники, мед, мінеральні води та ін.

З відродженням стабільних грошей відновлюються й кредитні установи. У 1921 р. відновлює свою роботу Держбанк, а в 1922—1925 рр. виникає цілий ряд спеціалізованих банків: акціонерні — для кредитування різних галузей господарства; кооперативні — для надання кредитів споживчій кооперації; товариства взаємного кредиту — для кредитування приватної промисловості, а також ощадні каси.

Отже, нова економічна політика у країнах СРСР будувалась на засадах ринкової економіки із розумним втручанням держави. На сучасному етапі можна використати план побудови комплексного господарства із широким поєднанням промисловості, сільського

господарства та енергетики в Карпатах, впроваджувати новітні технології у виробництві, перевести підприємства на самоокупність, укрупнити їх, провести грошову реформу з метою отримання стабільного курсу національної валюти.

Список використаної літератури:

1. Гончаренко В. Законодавчі органи України за часів нової економічної політики / В. Гончаренко // Вісник Національної академії правових наук України. - 2014. - № 3. - С. 74-83
2. Економічна історія України : Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.]. НАН України. Інститут історії України. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т. 2. – 608 с.
3. Погромський В. О., Яремчук С. Політико-економічна ситуація в радянській Україні на початку 20-х років ХХ ст. та її вплив на соціально-гуманітарне становище країни. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npchdui_2014_227_215_25.pdf

*Остапюк Артем Іванович
студент III курсу
напряму підготовки «Право»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна*

Розвиток страхового ринку в Україні

Страхування життя як вид особистого страхування з'явилося в Європі наприкінці 17 ст. Спочатку як додаток до морського страхування, коли поряд зі страхуванням кораблів та вантажів почали укладати договори страхування життя капітанів кораблів. У 1663р. англійський підприємець Джеймс Додсон створив власне товариство зі страхування життя. У 1740р. в Англії була створена перша спеціалізована страхова компанія зі страхування життя. [3, с.433].

В наш час в економічно розвинутих країнах страхові надходження від цього виду страхування становлять від 4% ВВП у США, до 10% в Японії. На відміну від України, у США в кінці 20 ст. поліс страхування життя мали 78% сімей.

Принциповою відмінністю страхування життя від усіх ризикових видів особистого страхування є те, що ймовірність настання страхових випадків завжди дорівнює 1, тобто виплата страхової суми має бути здійснена за будь-яких обставин. Зазвичай договори страхування укладаються на довгостроковий період. Особливістю страхування життя є те, що всі його види проводяться тільки в добровільній формі. [4, с.22].

Страхування як вид особистого страхування передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату страхувальнику при настанні подій, що визначені умовами договору страхування.

Такими подіями можуть бути:

1. Досягнення застрахованою особою пенсійного віку або віку, який визначений в договорі страхування;

2. *Дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору;*
3. *Смерть застрахованої особи;*
4. *Настання подій у житті застрахованої особи, яка обумовлена в договорі страхування.*

Враховуючи особливу соціальну важливість договорів страхування життя, їх можна віднести до публічних договорів, що означає підпорядкування їх правовому режиму, встановленому Цивільним кодексом України. Умови публічного договору встановлюються однаковими для всіх страхувальників, крім тих, кому за законом надано відповідні пільги [1, с.190].

Порядок укладання договору страхування життя визначений статтею 18 ЗУ “Про страхування”, де зазначено, що такий договір може бути укладено як шляхом складання одного документа, підписаного сторонами, так і шляхом обміну листами, документами, підписаними стороною, яка їх надсилає.

У 2014р. послуги зі страхування життя здійснювало 58 компаній в Україні.

У міжнародній практиці страхування життя поділяють на страхування капіталів, яке передбачає можливість укласти договори страхування з умовою виплати певної суми в разі дожиття страхувальника до зазначеного в договорі строку або в разі смерті та страхування рент, при якому певна обумовлена договором частка виплачується страхувальнику у вигляді регулярних періодичних виплат. Різновидами рентних виплат є щорічна рента, помісячна, сімейна, довічна. [2, с.23].

Класичними видами страхування життя вважаються:

1. *Змішане страхування життя*, яке є найбільш привабливим. Договір змішаного страхування життя дає змогу поєднати відповідальність страхової компанії як у випадку дожиття до закінчення строку страхування, так і у випадку смерті під час дії договору страхування. Категорія А охоплює такі випадки як дожиття до певного попередньо встановленого віку та смерть застрахованого. Категорія В крім названих передбачає втрату страхувальником здоров'я від нещасного випадку. Категорія С доповнена ризиком втрати здоров'я, що призвело до інвалідності застрахованого. При укладенні договорів приймається вік страхувальника та його стать, стан здоров'я, місце проживання, рід занять та ін. Страхова сума за договорами страхування життя визначається за згодою сторін і може бути будь-якого розміру.
2. *Страхування дітей*. Застрахованою є дитина у віці до 15 років. Обсяг відповідальності страхової компанії охоплює такі страхові випадки: дожиття до закінчення строку дії договору, настання смерті, втрату здоров'я. В якості страхувальників виступають батьки або родичі. Страхова сума визначається за згодою сторін.
3. *Страхування до одруження* (до вступу в шлюб) передбачає укладення договорів страхування відносно дітей віком до 18 років. Страхувальниками виступають батьки або родичі віком від 16 до 80 років. Страхова сума може бути встановлена за бажанням страхувальника і виплачена після закінчення дії договору у зв'язку з реєстрацією шлюбу.
4. *Страхування пенсій*. Це вид особистого страхування і водночас різновид ренти, при якому страховик бере на себе зобов'язання виплачувати застрахованому з певною періодичністю пенсію протягом життя, а страховик – сплачувати страхові внески.. Страхова сума визначається за згодою сторін і залежить від поточних виплат, що їх має здійснювати страхова компанія. У договорі можуть бути передбачені і додаткові виплати, які є наслідком участі страхувальника в прибутку страхової компанії.

Таким чином, соціальне страхування життя – це потужний фінансовий інструмент, який успішно функціонує у розвинених капіталістичних країнах, забезпечує економічну стабільність та незалежність індивіда у майбутньому.

Список використаної літератури:

1. Вовчак О. Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Вовчак. – К.: Знання, 2011. – 391с.
2. Огляд ринку страхових послуг в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yasno-group.com/ua/проекти/огляд_ринків
3. Городюк А. Б. Основні проблеми страхового ринку України / А. Б. Городюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/9/gorodyuk.php>
4. Островський А. Е. Основні проблеми розвитку страхового ринку в Україні / А. Е. Островський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65999.doc.htm
5. Про страхування: Закон України. від 07.03.96р. №85 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>

*Панькова Наталія Сергіївна
студентка III курсу
напряму підготовки «Математика»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Бицюра Юрій Васильович*

Аналіз динаміки та структури державного бюджету України

Сьогодні, в умовах трансформації економіки України, державний бюджет зберігає свою важливу роль: саме через нього відбувається централізація коштів і перерозподіляється близько 30% валового внутрішнього продукту (ВВП) та відображається економічна й соціальна політика країни [4].

Метою дослідження є аналіз динаміки та структури державного бюджету України.

Державний бюджет – найдієвіший механізм здійснення фінансової політики держави. За допомогою нього здійснюється мобілізація фінансових ресурсів і їх використання з метою забезпечення виконання державою своїх функцій. У доходах відображається характер податкової політики держави, а у видатках – пріоритетні напрями державного фінансування.

Проаналізуємо динаміку загальних обсягів доходів, видатків та дефіциту державного бюджету України за останні роки. Аналіз даних показав, що відбувається номінальне зростання доходів державного бюджету України з 2000 р. по 2014 р. (з 36,23 до 357,08 млрд грн.), хоча у 2013 році мало місце скорочення обсягів доходів на 6,9 млрд грн. порівняно з попереднім роком [1]. Розглядаючи частку доходів державного бюджету як частку у ВВП, відмітимо стабільність цього показника у 2005–2013 рр., а саме 22–24%. Найвищою за останні 12 років вона була у 2002 році (27,5%). У 2014 році показник знизився до 22,8%.

Державний бюджет України в 2014 році формувався переважно за рахунок: ПДВ – 189,2 млрд грн. (52,9% від загального обсягу доходів державного бюджету України); податку на прибуток підприємств – 39,9 млрд грн. (11,2%); акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів – 28,1 млрд грн. (7,9%).

Така структура надходжень до державного бюджету свідчить про значний податковий тиск на споживачів та виробників продукції в Україні. Держава спроможна сформува

надходження до бюджету переважно за рахунок непрямих податків (ПДВ, акцизу), що свідчить про наявність значного тіньового сектору та масового ухилення підприємств від оподаткування.

Загальна сума видатків бюджету України 2014 р. становила 430,22 млрд грн., що на 6,6% більше за відповідний показник 2013 року. Найбільшою у структурі видатків державного бюджету України є частка фінансування соціального захисту та соціального забезпечення населення. У 2014 році вона становила 80,6 млрд грн. (або 18,7% від загального обсягу видатків державного бюджету України). На фінансування освіти в Україні на 2014 рік виділено 28,7 млрд. грн. (6,7%). Порівняно стрімко у структурі видатків зросла частка фінансування оборони: з 12,52 до 27,37 млрд грн., або в 2,2 рази. Це зумовлено, насамперед, нестабільною військово-політичною ситуацією в країні. Частка видатків бюджету на виконання загальнодержавних функцій становила 17,8 млрд грн. і зросла у 2 рази.

Така структура видатків свідчить про нераціональне використання грошових ресурсів країни, що призводить до відповідних негативних наслідків, а саме – утворення дефіциту. На сучасному етапі серед основних проблем дефіциту бюджету виділяють наступні: структурна розбалансованість економіки та несвоєчасне і неефективне проведення структурних перетворень; неефективний механізм оподаткування суб'єктів господарювання; збереження значної кількості нерентабельних державних підприємств, що одержують дотації; невідповідна наявним фінансовим можливостям держави структура бюджетних витрат; значний обсяг тіньової економічної діяльності; нецільове і неефективне використання бюджетних коштів; неефективність фінансово - кредитних відносин [9].

Отже, за наведеними фактами слід зробити висновок, що державний бюджет України має ряд недоліків як у сфері доходів, так і сфері видатків. Основними проблемами державного бюджету України є: зменшення приросту національного доходу в умовах кризового стану економіки; падіння доходів домогосподарств, підприємств та держави; зменшення акцизних податків, які надходять до держбюджету; збільшення бюджетних витрат на оборону та громадський порядок; непослідовна фінансово-економічна політика.

Список використаної літератури:

1. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ibser.org.ua>.
2. Василик О.Д. Бюджетна система України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К. : ЦУЛ, 2002. – 544 с.
3. Інформація про стан виконання зведеного та державного бюджетів України за січень-грудень 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=407731&cat_id=77440.
4. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент. Навчальний посібник / Л.Є. Клець – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.
5. Показники виконання зведеного бюджету України за січень-грудень 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
6. Статистичний щорічник за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.org.ua>.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk>.
9. Федосов В., Гладченко Л. Бюджетний дефіцит у контексті західної фінансової теорії і практики // Финансовые риски. – 2009. – №3. – С.19–32.

*Савчук Олеся Михайлівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Дошкільна освіта»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна*

Формування економічного мислення молодших школярів

На сьогоднішній день є досить актуальною проблема формування особистості громадянина України. Питання успішного економічного розвитку є одним з найважливіших для нашої держави. Не навчивши дітей мислити і діяти за законами економіки, ми не зуміємо прищепити їм справжню культуру у реальному житті, достаток якого залежить від творчої ініціативи кожного.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти в Україні є підвищення якості економічної освіти школярів, оновлення форм та методів організації навчально-виховного процесу, використання інноваційних та інформаційних технологій з урахуванням інтеграційних процесів європейського освітнього простору. Економічна освіта у загальноосвітній школі покликана сформувати систему раціонального мислення і поведінки сучасної людини в умовах ринкових відносин, розвивати підприємницькі здібності, виховувати громадян, які стануть носіями національної та людської гідності, патріотизму, порядності, ділової культури, активними творцями матеріальних і духовних цінностей [3].

В Україні розпочався перехід до ринку, до нової економіки, де головним є закон: якщо хочеш жити краще – краще працюй. І перед нами стоїть завдання – підготувати дитину до реального життя. Щоб прищепити дитині навички діяльності в реальному житті, необхідно вчити її мислити й діяти за законами економіки. Малюки, навчаючись, не лише набувають теоретичних знань, а й накопичують практичний досвід: вчать розв'язувати завдання, поставлені в економічних іграх, працювати з комп'ютерами [2]. Весь процес має будуватися як захоплююча гра, де треба починати знайомство з економічними категоріями й законами від простого до складного, від знайомого до незнайомого.

Щодня ми чуємо слово економіка. Не секрет, що у багатьох виникають наступні питання: «Навіщо потрібна економічна освіта в школі?», «Як можна застосовувати основи економічних знань на практиці?», «З якого віку має починатись економічна освіта?» тощо. Чи звернули ви увагу на те, як американці вирішують ці питання? Досить переглянути мультфільм про Скруджа Мак Дака, щоб зрозуміти, що знання про те, як накопичувати, розподіляти та вкладати кошти, діти отримують змалечку. Слід також зазначити, що ці знання є дуже корисними. Бо тоді батькам легше пояснити дитині, чому не завжди можна отримати те, що хочеш.

Економіка в початковій школі повинна реалізуватись на основі знань, умінь і навичок, які учні отримали в дошкільних закладах, сім'ї. Знання молодших школярів мають інтегруватись у зміст інших предметів (математика, читання, трудове навчання, "Я і Україна"), оскільки молодший шкільний вік – це період набуття базових життєвих знань, навичок і формування процесів розуміння, усвідомлення власного життєвого досвіду та оточення. Школярі залучаються до азів економічної грамотності, в них формується нове економічне мислення, знайомляться з навколишнім життям людей і тварин, їхніми потребами та способами їх задоволення, економічними законами, створюється підґрунтя для подальшого вивчення економічних дисциплін в основній та старшій школі. В повній мірі передбачається залучення літературного матеріалу, засобів образотворчого мистецтва,

проведення екскурсій, рольових ігор, дискусій, роботи у малих групах, у парах, інших методів активного навчання, що розвиває в дітей спостережливість та вміння порівнювати, аналізувати, зіставляти, пояснювати причини виникнення економічних явищ, робити висновки та узагальнювати побачене.

З перших років життя дитина занурюється в економічну його сферу на побутовому рівні. Розмови про покупки та продаж товарів, бюджет родини, реклама по телебаченню — ось далеко не повний перелік того, з чим постійно стикається школяр. Ці складні, невідомі, але дуже цікаві економічні процеси, від яких, до речі, часто залежить здійснення бажань та мрій малюка, приваблюють його, тож перші елементарні знання він здобуває самотужки: з бесід з однолітками, перегляду телепередач та спостережень за тим, що відбувається довкола. Оскільки знання, вміння та навички, сформовані у молодшому шкільному віці, мають стати фундаментом для становлення громадянина — людини, щиро зацікавленої в розвитку та економічному розквіті своєї держави, дуже важливою є продумана та послідовна робота з економічного виховання найменших. Безсумнівно, що діти повинні мати уявлення про елементарні економічні поняття та процеси (ціна, гроші, купувати тощо). Але важливішим, доцільнішим, на нашу думку, є не стільки засвоєння відірваних від реального життя сучасної дитини знань, скільки набуття первинного економічного досвіду. Дослідження показують, що це стає можливим уже в молодшому шкільному віці. Як показала практика, формування первинного економічного досвіду найбільш вдало відбувається у процесі ігрової діяльності школярів, оскільки саме в грі у дитини з'являється можливість "на практиці" перевірити свої знання, застосувати їх, розширити власний досвід методом спроб та помилок за умови обов'язкового виправлення цих помилок [1]. Логіка ринкової економіки — це логіка вільних людей, які самостійно роблять свій вибір. Для того, щоб вона сформувалася в людини, потрібні роки. Для цього є два шляхи. Перший не потребує спеціального часу чи обладнання. Він базується на тому, що економіку можна викладати одночасно з іншими заняттями, бо ж будь-яка людина, хай навіть маленька, живе в економічному середовищі й завжди підкоряється економічним інтересам. Другий шлях, яким може йти вчитель — спеціальне вивчення базових понять у курсі «Початкові економічні знання». Вивчати їх з учнями потрібно, застосовуючи активні методи навчання (ігри, стимуляції, загадки, різноманітні завдання та ін.) [1]. Цікаво проходять заняття «на місцевості»: в магазині, на заводі, в ощадкасі, на пошті чи навіть на вулиці. Провести такі заняття можна в найпростіший спосіб — це роздати дітям пакетики та повести їх навколо школи із завданням збирати різні, на перший погляд, уже непотрібні речі та скласти перелік того, що з ними можна зробити.

Отже, економічне виховання дітей молодшого шкільного віку ставить за мету засвоєння ними доступних понять з економіки, розвиток інтересу до економічних знань. Важливим тут є осмислення дітьми таких, пов'язаних з економікою людських рис, як бережливість, ощадливість, працьовитість, чесність та розумний азарт, вміння вигравати і програвати. Економічні знання дозволяють школяреві зорієнтуватись у визначенні свого місця і ролі в економічній системі суспільства, формують початкові вміння і навички раціональної економічної поведінки, у дітей розвивається економічне мислення та виховується економічна культура. Тому необхідно формувати у школярів розуміння взаємозалежності природних і економічних законів, формувати засади цілісного економіко-екологічного відтворення.

Список використаної літератури:

1. Перило Т.М. Економічні ігри. // Початкова школа — 2002. — № 2. — с. 42
2. Слободянюк Н. Основи економічних знань у початкових класах / Н. Слободянюк // Початкова школа. — 2003. — № 11. — С. 20-21.

3. Формування економічного мислення молодших школярів. Методичні знахідки вчителів початкових класів з поглибленим вивченням основ економіки / Упор.: О. В. Палига, М. В. Джус. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 136 с.

*Світайло Вікторія Василівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Початкова освіта
та іноземна мова»*

*Науковий керівник:
кандидат наук з державного управління, доцент
Скиба Марина Валеріївна*

Роль держави в змішаній економіці

Проблематика ролі держави в економіці привертає увагу вчених протягом не одного сторіччя. Погляди вчених різняться: від повного заперечення координуючої ролі держави в ринковій економіці, до визнання її панівною силою, яка планомірно керує економічними процесами. Вільний ринок і централізовано кероване господарство є ідеальними моделями, а реальні економічні системи знаходяться між цими крайніми полюсами.

Попри значну кількість переваг ринок має певні обмеження. А саме, ринок: не володіє досконалим механізмом, що здатний протистояти економічній нестабільності; не має механізмів, які здатні забезпечувати людей суспільними благами; не є досконало конкурентним, не має надійного імунітету аби протистояти монополізму. Взаємодія людей через ринковий механізм породжує негативні побічні наслідки - зовнішні ефекти, які не враховуються в процесі ринкових відносин.

Тому, держава, доповнюючи ринковий механізм, виконує функції, які спрямовані на регулювання економіки. Держава формує правові засади функціонування економіки (визначає правовий статус окремих форм власності, узаконює існування різних видів господарської діяльності, регулює відносини між окремими суб'єктами ринку), встановлює «правила гри» на ринку. З метою захисту конкуренції як головного «двигуна» ринкового механізму держава здійснює антимонопольну політику. Держава здійснює перерозподіл доходів, ресурсів та стабілізуючу функцію. Основними методами виконання державою стабілізаційної функції є фіскальна та грошово-кредитна політика, якими вона впливає на сукупний попит. Проте, державне втручання в економіку може бути ефективним лише за умов, якщо воно є зваженим, тобто враховує «розподіл праці» між державою і ринком [1].

В теорії і на практиці завжди існує проблема співвідношення між державним регулюванням економіки та ринковим саморегулюванням. Вирішення цієї проблеми значною мірою залежить від розуміння сутності державного регулювання економіки. Державне регулювання економіки - це суб'єктивний фактор економіки. Тому його ефективність обумовлена тим, якою мірою держава в процесі виконання своїх регулюючих функцій враховує об'єктивні економічні закони, і передусім закони ринку [2]. У цьому розумінні ринкові закони створюють об'єктивну межу для втручання держави в економіку.

В умовах розвинутого ринку державне регулювання економіки - це втручання держави не в ринковий механізм, а в передумови та побічні наслідки його функціонування. Держава з метою одержання необхідних зрушень в економіці повинна не підміняти закони ринку штучними законами, а впливати на ті умови, які забезпечують реалізацію цих законів [3].

Держава виконує свої функції, застосовує економічні й адміністративні методи. Для виробництва суспільних товарів держава здійснює оподаткування. Структура бюджетних

витрат повинна відповідати структурі попиту на суспільні товари. Держава втручається в ціноутворення, щоб ціна на товари і послуги враховувала зовнішні ефекти. Сучасна розвинута держава має організовувати заходи, без здійснення яких неможливе функціонування суспільства, важливе місце у цьому процесі належить закріпленню, забезпеченню прав і свобод людини, здоров'ю нації, забезпеченню гідного прожиткового рівня, підтримці освіти та науки, технічному прогресу тощо [4].

Отже, державне регулювання економіки - це цілеспрямована діяльність держави стосовно створення правових, економічних і соціальних передумов, які необхідні для найбільш ефективного функціонування ринкового механізму та мінімізації його негативних наслідків. У змішаній економіці державне регулювання не протистоїть механізму її ринкового регулювання й не підміняє його, а свідомо використовує його регулюючий потенціал, надає ринковим регуляторам здатність більш цілеспрямовано і ефективно впливати на економічний розвиток.

Список використаної літератури:

1. Макконнелл К.Р. Економикс: принципи, проблеми и політика / К.Р. Макконнелл, С.Л Брю.- М.: Республика, 1992. - Т. 1. – 399 с.; Т. 2. – 400.
2. Небава М.І. Теорія макроекономіки / М.І Небава - К.: Слово, 2005. - 536 с
3. Савченко А. Макроекономіка / А.Савченко. - К.: Либідь. 1999. - С. 148-153.
4. Скиба М.В. Сутність та роль держави: інституціональний аспект // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія № 18. Економіка і право: зб. наук. праць. – Випуск 24. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2014. – С. 24-31.

*Семяновська Ірина Вікторівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
доктор економічних наук, професор
Страшинська Лариса Володимирівна*

Відеомаркетинг як новий тренд маркетингу

В даний час люди все менше і менше звертають увагу на газети і радіо для отримання інформації. Найкращим на даний момент є використання для популяризації свого бізнесу мережі Інтернет, а відеомаркетинг - оптимальний спосіб для цього.

Відеомаркетинг вже зараз є одним з головних рекламних каналів для розвитку компаній. "Ліпше один раз побачити, ніж сто разів почути" – це прислів'я чудово ілюструє переваги візуального сприйняття. Найбільш переконливими причинами щодо тенденцій розвитку відеомаркетингу в 2015 році є наступні:

- 74% всього інтернет-трафіку в 2017 році буде відео;
- 70% фахівців з маркетингу відзначають, що відеореклама працює краще, ніж будь-який інший формат;
- 65% споживачів/користувачів дивляться більше 3/4 відео;
- 93% маркетологів використовувати відео для інтернет-маркетингу, продажів і зв'язків з громадськістю;
- 64% споживачів частіше купують продукт після перегляду відео про нього;

- 1,8 млн. слів рівноцінні одній хвилині відео;

Відеомаркетинг — діяльність щодо впливу на споживчий попит у сфері продажу товарів і послуг, яка включає набір підходів, прийомів і заходів для просування товарів і послуг на основі використання відеоматеріалів.

Основними перевагами відеомаркетингу є наступні. Насамперед, це відмінний спосіб залишатися завжди на зв'язку зі своєю аудиторією. Відео кращий засіб для комунікації з клієнтами. Результати показують, що споживачі схильні звертати більше уваги на відео, ніж на текст. Якщо відео цікаве, корисне, люди постійно будуть їм ділитися, а, отже, ми будемо отримувати все більший ефект від цього. Маркетологи можуть дізнатися про погляди покупців, який зміст було переглянуто на відео і в якому порядку, географічне розташування покупців. Відео відмінно підходять для популяризації компанії, бренду чи сайту.

YouTube - один з найбільш ефективних варіантів для відеомаркетингу. Щомісяця на YouTube заходить більше мільярда унікальних користувачів. На цьому ресурсі знайдемо великі можливості для розміщення та подальшого редагування відео. Це дуже зручно, так як завжди можна додати анотацію до відео, розмістити посилання на свій сайт або просто дати докладний опис свого продукту. Сервіс YouTube, що належить Google, довгий час фактично був безальтернативним майданчиком для розміщення комерційного відеоконтенту, проте ситуація швидко змінюється завдяки ряду невеликих конкурентів, які пропонують набагато більш зручні сервіси статистики, аналітики та розповсюдження відео, а саме: Vimeo, Wistia, Sprout Video, Vzaar, Viddler, Brightcove, Vidyard.

Відеомаркетинг є потужним інструментом, який повинні враховувати під час планування маркетингової стратегії компанії. Це чудовий спосіб продемонструвати переваги продукції чи певні аспекти діяльності компанії. Маркетологам потрібно використовувати цей інструмент надзвичайно виважено: будуючи стратегію просування, не забувати про креативність, щоб не втратити зв'язок між брендом і реальністю, а також зробити все, щоб не загубитися в сотнях годин відео-контенту. 80% споживачів з легкістю можуть згадати хоча б одну відеорекламу, яку вони подивилися за останній місяць. Отже, відеомаркетинг є ідеальним інструментом для швидкого залучення уваги споживачів.

Список використаної літератури:

1. Миллер М. YouTube для бізнесу. Онлайн відео-маркетинг для любого бізнесу / М.Миллер.- Москва: Издательство «Манн, Иванов и Фербер», - 2012. - 304с.
2. Seeger M. Video Marketing for Profit: 14 Proven Strategies for Accelerated Business Growth / M. Seeger. - 2014. - 107с.

*Сливко Аліна Вікторівна
студентка ІV курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Середній клас в Україні

Проблеми працевлаштування, якість робочої сили, рівень безробіття та інші соціальні параметри нашого суспільства відомі і щільно пов'язані з становленням в Україні середнього класу – головної рушійної сили економіки.

Основними ознаками середнього класу є: рівень матеріального добробуту та споживання, рівень освіти і професійно-кваліфікаційний статус, економічні та соціальні мотивації праці, дохід, спосіб і стиль життя, самоідентифікація, здатність до самоорганізації, вплив на прийняття рішень у сфері економіки та соціальної політики.

Дуже часто стверджують, що саме середній клас в Україні має стати «опорою ринкових реформ, гарантом політичної стабільності та нового демократичного устрою», нарікаючи на те, що цей клас у нас ніяк не сформується. При цьому часто не пояснюється, що таке «середній клас». А тим часом можливі різні його визначення, від вибору яких залежать сама наявність і конфігурація цього класу. Існує принаймні сім таких визначень середнього класу:

Середній клас об'єднує людей, що володіють середнім для даного конкретного суспільства рівнем доходів, такий найпростіший економічний критерій. Частка середнього класу в такому разі залежить від того, як (по якій кривій) ці доходи розподіляються.

Розподіл на багатих та бідних пов'язаний не тільки з рівнем доходу, а й з розподілом нагромадженого багатства (майна, фінансових активів) і рівнем загальної матеріальної забезпеченості. Належність до середнього класу в західних країнах означає володіння «стандартним» майновим набором у вигляді пристойного будинку, упорядкованої квартири, машини, комплексу предметів тривалого користування, наявність низки страхових полісів.

Середні класи — це дрібні власники, керівники дрібних фірм, більшість яких заснована на особистій праці або передбачає таку працю на рівні з найманою. Це малі підприємці, до яких іноді додають самостійних працівників і називають «старим середнім класом».

Ще один критерій — рівень освіти і наявність професійної кваліфікації. Згідно з цим критерієм до «середнього класу» залічують фахівців із вищою освітою (professionals). На противагу традиційній дрібній буржуазії їх вважають «новим середнім класом». Насамперед це ті, хто створює й обслуговує нові технології, пов'язані зі становленням постіндустріального, інформаційного суспільства. Іноді ці групи об'єднують з менеджерами й адміністративними працівниками і називають «обслуговуючим класом» (serviceclass), використовуючи термін К. Реннера, або «класом менеджерів і фахівців» (professional-managerialclass).

Якщо за основний критерій вибираються умови і характер праці (насамперед поділ її на розумову і фізичну), то до середніх класів починають відносити й так званих білих комірців, що служать без вищої освіти (їх часто називають «нижній середній клас»). Разом зі «старим» і «новим» ми отримуємо одночасно три різних середніх класи, які в сукупності охоплюють понад половину зайнятих [1, с.24].

В Україні процес формування середнього класу, що відповідав би за майновим статусом та рівнем особистих доходів критеріям розвинених країн, перебуває на початковому етапі. Це пояснюється насамперед низьким рівнем життя населення. Крім того, велика кількість людей, які наближаються до статусу середнього класу, отримують значну частину доходів без реєстрації і не сплачуючи податків. Це зумовлює певну суперечливість їхніх відносин з державою, а отже, й труднощі на шляху реалізації своєї суспільної функції — бути основою соціально-політичної стабільності [2, с.32]. Отже, у структурі населення України є певна частина людей з високою професійно-освітньою підготовкою, яка отримує достатньо високі (вищі за середні) доходи, однак не може бути віднесена до середнього класу, оскільки їх діяльність пов'язана з тіньовим капіталом та бізнесом, а відтак — з корупцією та криміналом [3, с.11].

Особливістю формування середнього класу в Україні є те, що його соціальною основою, на відміну від західноєвропейських країн, є не власники, а фахівці — наймані працівники, попит на яких є найбільшим в умовах інноваційної моделі економічного розвитку. На думку вітчизняних експертів, через різні причини протягом тривалого періоду в Україні сформувалася експортоорієнтована економіка, що здатна бути

конкурентоспроможною на зовнішніх ринках лише переважно за рахунок дешевої робочої сили [4].

Поширення „тіньової” моделі суспільно-економічних відносин обумовило обмеженість легальних можливостей зайнятості та доходів, ускладнило розвиток малого та середнього бізнесу. Як наслідок, вітчизняний середній клас фактично позбавлений однієї з головних статусних характеристик – готовності (можливості) захисту демократичних прав і свобод, що спричинило звуження каналів реалізації публічної політики.

На думку фахівців, феномен „середнього класу” в Україні позбавлений базових матеріальних ознак: переважну більшість населення (95 %) за оцінками соціологів можна кваліфікувати як малозабезпечені або такі, що перебувають за межею бідності. Відтак, єдиним критерієм, що можна застосовувати при аналізі стану та рівня середнього класу у вітчизняних умовах, є само ідентифікація громадян з точки зору власної приналежності до середнього класу. Згідно з даними різних соціологічних опитувань, кількість громадян, які відносять себе до середнього класу коливається в межах 50% [5, с 37].

Який дохід в Україні можна вважати доходом середнього класу, оцінити важко, але приблизно - це зарплата 800-1400 дол. на людину на місяць. В Україні особливості середнього класу вивчають небагато установ. За останнім дослідженням GFK, рівень середнього класу в українському суспільстві протягом останніх років змінювався, але не виходив за межі 22-30%.

Найбільше представників середнього класу проживає у столиці - 51% від загальної кількості населення, найменше - на півночі України - 15%. Також "середняки" переважно зосереджені у містах-мільйонниках - 35%, у селах їх найменше - 11%.

Важливою умовою для формування середнього класу є створення таких умов, у яких людина може бути впевненою у завтрашньому дні: освітні програми, програми з працевлаштування молоді, житлові програми [6, с. 34].

"Якщо порівняти українські реалії з канадськими, то важко не помітити різниці. Найголовнішою ознакою середнього класу в Канаді є відсутність надмірних переживань і страху. Цей фактор обумовлюється рівнем доходу середнього класу населення цієї країни.

Канадський середній клас не може дозволити собі купувати лобстерів, фуагра, "Шанель", "Діор" чи "Бентлі". Однак ці люди можуть спокійно обирати між відвіданням театру чи концерту, ні на мить не замислюючись, чи вистачить їм на це коштів. В Україні таких небагато [7].

Список використаної літератури:

1. Антошкіна Л. Середній клас: соціальний статус та економічні чинники його становлення і розвитку в Україні // Україна: аспекти праці. – 2005. - №6. – С.24-27.
2. Латік В. Передумова демократичної перспективи // Сучасність. – 2008.- №12. – С.32-35
3. Коваленко Ю. Проблеми середнього класу // Економіст. – 2005. - №7. – С.10-11.
4. Режим доступу: <http://buklib.net/books/25065>
5. Шангіна Л. Громадянська активність українського середнього класу // Національна безпека і оборона. - № 7 (101). – 2008. – С.37.
6. Шангіна Л. Громадянська активність українського середнього класу // Національна безпека і оборона - № 7 (101). – 2008. – С.34.
7. Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2014/01/9/412862>.

*Страшинський Володимир Ігорович,
аспірант кафедри соціальної філософії
та філософії освіти*

*Науковий керівник:
доктор економічних наук, професор
Пугачов Микола Іванович*

Конкурентоспроможність вітчизняних харчових продуктів в умовах євроінтеграції

Становлення та розвиток в Україні ринкової економіки, її інтеграція у світовий економічний простір призвели до зростання ролі зовнішньої торгівлі у відтворювальному процесі, посилення впливу кон'юнктури світового ринку на параметри розвитку економіки держави. Ситуацію на світовому ринку продовольства сьогодні швидко змінюють нові рушійні сили, такі як зміна клімату, високі ціни на енергоресурси, глобалізація й урбанізація. Вплив великомасштабного приватного сектору у світовій продовольчій системі та оптово-роздрібних торговців продовольством також швидко зростає. Зміна харчової цінності, підвищення товарних цін, нові зв'язки між споживачами та виробниками мають критичне значення для ринкових гравців.

Розвиток торговельних відносин з Європейським Союзом набуває для України все більшого геополітичного та гео економічного значення. Як результат цього політичного курсу в географічній структурі українського експорту та імпорту товарів ЄС посідає одне з провідних місць після країн СНД. Сукупні обсяги торговельно-економічних взаємовідносин України з країнами ЄС в останні роки стійко зростають, але вітчизняні підприємства експортують переважно мінеральні ресурси та сільськогосподарську сировину.

Особливістю зовнішньоекономічної конкуренції є те, що суб'єкти господарювання функціонують у специфічному конкурентному середовищі, яке складається із певних економічних, законодавчих, політичних і соціокультурних аспектів, що принципово вирізняють її з-поміж внутрішніх ринків окремих країн.

Поняття «конкурентоспроможність» і «конкурентні переваги» характеризують вітчизняну харчову промисловість у сфері зовнішньої торгівлі як з боку її діяльності (конкурентні переваги), так і з боку результативності цієї діяльності (конкурентоспроможність). На відміну від провідних країн світу, для яких джерела конкурентних переваг є досить різноманітними, в Україні формування цих переваг ґрунтується в основному на факторних (ресурсних) умовах.

Загалом для оцінки зовнішньоторговельної конкурентоспроможності харчової продукції доцільно використовувати показники, які базуються на абсолютних величинах (обсяги експорту та імпорту, зовнішньоторговельний оборот та сальдо, товарна та географічна структура, експортно-імпортні ціни), та показники, розрахунок яких ґрунтується на порівнянні (індекс фактичних порівняльних переваг певної країни по конкретній товарній групі, індекс виявленої порівняльної переваги, індекс відносної експортної конкурентоспроможності, індекс відносних торговельних переваг).

Так, у 2014 році обсяг експорту України скоротився на 14.9 %, або на 9 407 млн. дол. порівняно з 2013 роком і становив 53 914 млн. дол. При цьому експорт харчових продуктів скоротився меншими темпами, лише на 5.2 %, або на 375 млн. дол. і становив 6 839 млн. дол. Найбільше скоротився експорт до Російської Федерації, а саме на 35 %, або на 5 278 млн. дол. порівняно з попереднім роком. Експорт вітчизняної харчової продукції до Росії скоротився швидшими темпами, на 56.6 % або на 942 млн. дол.

Також значно зменшилась різниця між експортом до країн СНД та ЄС. Так, якщо у 2013 році частка експорту харчових продуктів, що припадає на країни СНД у загальному експорті України становила 39.8 %, а ЄС – лише 12.9 %, тобто втричі менше, то у 2014 році експорт харчової продукції до країн ЄС становив вже 19.3 %, в той час як до Росії – 26.7 %, тобто різниця зменшилась з 27 % до 7.4 %. Це передусім зумовлено напруженими відносинами між країнами, а також збільшенням експорту харчової продукції до країн ЄС майже на 42 %, або на 390 млн. дол. у 2014 році порівняно з попереднім внаслідок привабливого для експортерів курсу та необхідності виходу на нові ринки збуту.

Проте загалом експортний потенціал харчової галузі на сьогодні є порівняльно невеликим через недостатню конкурентоздатність українських продуктів, недотримання вимог міжнародних стандартів якості та безпеки харчових продуктів, а також існуючі правові та практичні перешкоди в торгівлі.

Розвиток вільної торгівлі з ЄС сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного харчового сектору, завдяки впровадженню відповідних стандартів захисту здоров'я населення. Тому, дуже важливим є той факт, що поліпшення якості товарів через проведення гармонізації українських санітарних та фітосанітарних стандартів з європейськими та створення відповідної інфраструктури (сучасні лабораторії, центри стандартизації тощо) забезпечить ефективну систему контролю за якістю харчової продукції.

Фундаментальною метою Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС є зростання обсягів торговельно-економічних зв'язків і інвестиційних потоків шляхом лібералізації торгівлі та гармонізації регуляторного середовища в результаті взаємовигідних домовленостей. Проте зона вільної торгівлі несе як можливості економічного зростання, так і загрози для країни, її галузей і підприємств.

Прийняття до нових стандартів і правил торгівлі, що неодмінно пов'язано з поглибленням відносин із ЄС в рамках зони вільної торгівлі, потребуватиме від українських виробників харчової продукції збільшення витрат у короткостроковій перспективі. Однак у довгостроковій перспективі це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції і, як наслідок, закріпленню позицій на внутрішньому ринку та збільшенню експорту на світові продовольчі ринки.

На шляху до євроінтеграції нашій державі потрібно розв'язати проблеми, які з'являться внаслідок можливого зменшення надходжень до державного бюджету від експортного й імпортного мита, збільшення витрат на реформу системи стандартизації, необхідності реформи митної системи. Здійснення реформ, які є наслідком укладання угоди про вільну торгівлю з ЄС, посилять довіру іноземних компаній до української економіки, що буде сприяти припливу іноземних інвестицій.

Список використаної літератури:

1. Про затвердження Концепції науково-технічного розвитку галузей агропромислового виробництва України на період до 2015 року: Наказ Міністерства аграрної політики України від 10.04.2008 р. № 240 // Агрокомпас. - 2008. - № 6. - С. 20-21.
2. Бабенко А. Г. Державне регулювання та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору / А. Г. Бабенко // Економіка АПК. - 2008. - № 5. - С. 85-88.
3. Виклики і шляхи агропродовольчого розвитку / Б.Й. Пасхавер, О.В. Шубравська, Л.В. Молдован та ін. - К.: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2009. - 432 с.
4. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

*Сухінова Анастасія Вадимівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Українська філологія, психологія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна*

Вплив заощаджень на економіку

Одним із ключових завдань, яке необхідно вирішити для побудови ефективної та сталої економіки, є відтворення основного капіталу. Для економіки, що перебуває в стані трансформації, вирішення даного завдання перетворюється у проблему пошуку нових внутрішніх джерел фінансування інвестицій – заощаджень населення. Накопичена сума грошових активів утворить інвестиційний потенціал держави, а їх активне залучення як інвестицій в економіку є однією з головних передумов забезпечення економічного зростання.

Хоча заощадження завжди виступають певним відрахуванням від поточного споживання, вони забезпечують стійке підвищення продуктивності праці, зайнятості населення, максимум споживання на одного працівника і, врешті-решт, оптимізують добробут. Вплив заощаджень на економічну систему здійснюється через інвестиції. Прийнято вважати, що приватні і державні заощадження, що формують національні заощадження, цілком конвертуються в інвестиції, але повної рівності між ними немає. Підхід до визначення заощадження як різниці між доходами та поточними витратами є надто спрощеним і не відображає економічної сутності заощаджень.

Джерелом нагромадження заощаджень є дохідна частина бюджету домогосподарства, що складається з натуральних і грошових доходів родини. Але дохід, отриманий домашнім господарством у натуральному вигляді, у прямому виді не придатний для нагромадження, тому члени родини використовують його для задоволення власних потреб, а залишок натурального доходу, як правило, перетворюють через продаж у грошовий дохід, тому що дохід у грошовій формі більш зручний для нагромадження заощаджень.

Дж. М. Кейнс вказує на наявність вісьмох мотивів, які спонукають людей утриматися від витрачання одержаного доходу:

1. створення резерву на випадок непередбачених обставин – мотив «на чорний день»;
2. забезпечення майбутнє (забезпечення пенсійного віку, освіти) – мотив життєвого циклу;
3. забезпечення доходу у формі процента і отримання переваг від зростання цінності майна, оскільки більшому реальному споживанню у майбутньому віддають перевагу над меншим поточним споживанням - мотив міжчасового заміщення;
4. отримання переваг від можливості поступово збільшувати обсяг споживання в майбутньому – мотив підвищення життєвого рівня;
5. отримання почуття незалежності та свободи дій, навіть якщо немає чітких планів чи намірів – мотив незалежності;
6. страхування ризикових чи ділових операцій - мотив підприємництва;
7. забезпечення добробуту нащадків – мотив спадку;
8. нагромадження заради нагромадження – мотив жадібності.

Сучасні науковці до перелічених мотивів Кейнса додають ще принаймні два мотиви – мотив невизначеності та мотив вимушених заощаджень.

Гроші, не витрачені на споживання, - це, по визначенню, заощаджені гроші. Якщо їх не приховувати, то заощаджені гроші можна змусити працювати, щоб принести їхнім власникам ще більші гроші. А. Маршалл у роботі "Принципи економічної науки" дає визначення грошам як капіталу, що представляє собою "частину багатства людини, яка виділяється на одержання доходу у формі грошей". Тобто домашні господарства з нагромадженнями роблять певні дії. Серед основних форм заощаджень виділяють:

- 1) купівля дорогоцінних металів (ювелірних виробів);
- 2) купівля майна й речей, що мають невеликий, але постійний попит;
- 3) купівля боргових зобов'язань;
- 4) купівля цінних паперів, що мають постійний попит;
- 5) купівля іноземної валюти;
- 6) зберігання національної валюти в готівці;
- 7) зберігання національної валюти у фінансово-кредитних установах у вигляді безготівкових коштів.

Деякі перераховані форми заощадження містять у собі такі розповсюджені види заощаджень, як страхування життя, участь у недержавних пенсійних фондах. Але основними в цей момент часу формами заощадження є депозити в комерційних банках, валютні заощадження, наявні кошти в готівці [1, 99-101].

Зростання обсягів заощаджень створює фінансові умови нарощування інвестиції. За допомогою ринкових механізмів, у першу чергу відсоткової ставки як плати за використання грошових заощаджень, держава повинна стимулювати підприємців і сімейні господарства інвестувати та заощаджувати грошові кошти. Важливе значення у проблемі „заощадження-інвестиції” має не тільки нагромадження достатнього обсягу заощаджень, а й повна трансформація цих збережень в інвестиції. Визначення взаємозв'язку потоків інвестицій та заощаджень повинно враховуватися при розробленні та реалізації всіх напрямів економічної політики держави. Для успішного розвитку інвестиційного процесу активно й успішно повинні формуватися заощадження [3].

Заощадження — та частка післяподаткового доходу, яка не використовується на споживання. Існує багато чинників, від яких залежить величина споживання. Проте основним є післяподатковий дохід (DI). В умовах приватної економіки закритого типу, коли відсутні податки, післяподатковий дохід дорівнює ВВП, тобто $DI = Y$. Оскільки заощадження — це та частина післяподаткового доходу, яка не йде на споживання, то це означає, що він є також і основним чинником особистих заощаджень (S): $S = DI - C$. [2].

Список використаної літератури:

1. Панчишин С. Макроекономіка : навчальний посібник / С. Панчишин. – К., 2002. – 614 с.
2. Товстиженко О. В. Заощадження в механізмі фінансового обороту і проблеми формування інвестицій / О. В. Товстиженко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/10689/1/Tovstyzhenko.pdf>

*Тараненко Аделаїда Вадимівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Українська мова і література
та англійська мова»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна*

Екологічне землекористування як економічна проблема

Під впливом глобалізації та в умовах гонитви за миттєвою вигодою, людство виснажує, руйнує, забруднює довкілля, що призводить до неминучої деградації біосфери Землі.

Численними дослідженнями було доведено вплив якісного екологічного природокористування будь-якої країни на її ВВП. Процеси «біологічного відтворення і матеріальні потоки природних ресурсів» [1, с. 51] сприяють покращенню якості виробленої продукції, тоді як екологічна занедбаність знижує кількісні та якісні її (продукції) показники/характеристики. Провідні економісти зі всього світу прийшли до думки про доцільність вирахування так званого «зеленого» ВВП (Green GDP), який передбачає вирахування з традиційного ВВП вартісних показників витрат природних ресурсів й деградації навколишнього середовища, аби визначити, чи перевищить ВВП економічний дохід, якщо випуск досягається за рахунок використання природного капіталу.

Економічно розвинутими країнами світу було розроблено вимоги до органічної продукції й ряд авторитетних сертифікацій, наявність яких гарантує її високу якість (Organic Farming, Eco Cert (Європейський Союз), USDA Organic (США), JAS (Японія), Bio-Siegel (Німеччина) тощо). Зазвичай, така сертифікація є запорукою того, що: а) продукт виготовлено без використання ГМО (генно-модифіковані організми) та їх похідних – для харчових продуктів або парабенів, фосфатів та інших шкідливих домішок – для косметичних засобів, побутової хімії; б) натуральні компоненти, які входять в продукт, вирощені на екологічно чистих земельних ділянках, віддалених від великих підприємств та міст, без використання пестицидів та іншої агрохімії; в) продукція вироблена без використання шкідливих технологій (хімічна консервація, обробка фенолами, газация тощо) та ін. [4].

Екологічна ситуація в Україні цілком може бути охарактеризована як кризова [3, с. 74]. Антропогенне навантаження на природу в ряді регіонів України близьке до граничної межі, орні землі складають 40% загальної площі суходолу (тоді як в розвинених країнах 30-32%), значна частина яких (близько 40%) потерпають від ерозії. Величезний удар по екології Україна отримала від катастрофи на ЧАЕС, територія неконтрольовано забруднюється промисловими відходами. Більш того, не малу загрозу для екології України становлять необізнаність у важливості «зеленого» питання серед населення та байдуже ставлення до проблем навколишнього середовища.

Однак, не зважаючи на дію всіх цих негативних факторів, за останні роки в Україні, подібно до зарубіжних країн, також спостерігається зростання інтересу до органічної продукції. Хоча ціна на подібні продукти неймовірно завищена (націнка за кордоном – 15-30%, в Україні – 200-300%) [2, 9], обсяги їх продажу з кожним роком збільшуються. Збільшується й площа органічних сільськогосподарських угідь, кількість яких на 2013 рік становить 0,65% від загальної кількості (для порівняння, в Ліхтенштейні – 20%). На території України діють органічні господарства, такі як: ПП «Агроекологія» (Полтавська обл.), група компаній «Етнопродукт» (Чернігівська обл.), «Галекс-Агро» (Житомирська обл.), «Царський садівник» (Київська обл.) та ін. [2, с. 9]

Таким чином, становлення в Україні екологічного землекористування та налагодження органічного виробництва сприятиме:

- покращенню стану здоров'я громадян, що неодмінно впливатиме на підвищення їх продуктивності праці та зменшення середньої кількості часу, який витрачається на лікування та оздоровлення;
- підвищенню *конкурентоздатності* України на світовому ринку екологічних продуктів;
- збільшенню ВВП та підвищенню рівня життя громадян в цілому тощо;
- розвитку популярного зараз у всьому світі «зеленого туризму» або еко-туризму і т. д.

Однак, все це неможливо без:

- 1) суворого регулювання *державою* механізмів захисту навколишнього середовища (наприклад, суворий контроль за викидом промислових відходів, доцільним та правомірним використанням земельних ресурсів тощо);
- 2) перегляду *державних* стандартів якості (багато з них, на превеликий жаль, вже безнадійно застаріли) відповідно до провідних світових сертифікацій;
- 3) підтримка *на державному рівні* екологічних сільськогосподарських підприємств та об'єднань (дотації, податкові пільги та ін.);
- 4) виховання у кожного громадянина країни відповідального ставлення до довкілля.

Список використаної літератури:

1. Веклич О. «Екологічна ціна» економічного зростання України / О. Веклич, М. Шлапак // Економіка України. – 2012. – №1. – С. 38-45.
2. Оскольський В.В. Екологічно чисте виробництво: економічні та організаційні аспекти управління якістю продукції / В. В. Оскольський // Економіка України. – 2013. – №11 – С. 4-12.
3. Хвесик М.А. Екологічна криза в Україні: соціально-економічні наслідки та шляхи їх подолання/ М. А. Хвесик, А. В. Степаненко// Економіка України. – 2014. – №1. – С. 74 – 85.
4. Что такое органические продукты? [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://test.org.ua/usefulinfo/food/info/63>

Таркаєнко Владислав Михайлович
студент II курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна

Інновації як фактор економічного розвитку

Досвід розвинутих країн показує, що реалізація інноваційної політики залежить насамперед від ресурсів, які необхідно направляти на вирішення інноваційних завдань. Якщо в середньому витрати на фундаментальні дослідження прийняти за одиницю, то витрати на прикладні науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи перевищують їх у розвинутих країнах у 10 разів.

Виробничо-технологічний сектор світової економіки і промисловості, особливо у сфері високих технологій, стають за змістом глобальними. Розробка високих технологій,

виробництво на їхній основі продукції (товарів, послуг), вихід на світові ринки, розширення міжнародної інтеграції в цій області, стали для більшості промислово розвинутих країн Західної Європи, США, Японії й країн Південно-Східної Азії найважливішою стратегічною моделлю економічного росту.

Інновація - це нововведення у галузі технології або організації виробництва. Новація - не просто "відкриття" або "винахід", це нововведення обов'язково прикладного характеру. Вона спрямована на підвищення продуктивності і, як правило, на отримання додаткового доходу у результаті втілення новинок і створення "кращих за своїми якостями ідей, технологій". Інновації захоплюють весь спектр видів діяльності - від дослідження й розробок до маркетингу [1].

Інноваційні процеси в Україні не співпадають з загальносвітовими тенденціями. Так, після 1991 року питома вага організацій і підприємств, що здійснюють розробку і впровадження нововведень, упав у середньому до 5-6% (раніше складав 60-70%) від загальної кількості промислових підприємств і продовжує знижуватися. Відкриття ринку для закордонних товарів призвело до падіння попиту на національну наукомістку продукцію, витисненню її з внутрішнього. У ряді галузей відставання здобуває від'ємний характер, а необхідні витрати на освоєння і підтримку сучасного технологічного рівня настільки великі, що стає вигідніше імпортувати готову продукцію з-за кордону [2, с. 3-4].

Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів (далі – Стратегія). Дана Стратегія є органічною складовою Стратегії розвитку України у період до 2020 року. Вона розвиває основні положення Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України, затвердженої Постановою Верховної Ради України, уточнює і доповнює їх з врахуванням нових вимог сучасності і викликів щодо змін, на які Україна повинна мати адекватні відповіді. Визнання високої актуальності тиску зовнішніх і внутрішніх викликів, що посилюються, врахування їх можливих наслідків з метою недопущення кризових явищ в економіці і суспільстві є головною передумовою формування дієздатної інноваційної політики соціально-економічного розвитку держави. Стратегія систематизує і конкретизує законодавчі, нормативні та інші засади організації наукової, науково-технічної, інноваційної та підприємницької діяльності, що містяться в сучасному законодавстві України, нормативних та програмних документах органів державної влади і разом з іншими державними стратегічними документами є стрижневою основою для подальшого розвитку законодавчої і нормативної бази в цій сфері, для формування державних, регіональних і галузевих програм інноваційного розвитку, забезпечення скоординованої діяльності влади, суспільства, підприємництва, науки та освіти – всіх головних учасників національної інноваційної системи. Стратегія складається з аналітичної та безпосередньо стратегічної частин. У першій частині сформульовано системну соціально-економічну проблему, що вирішується Стратегією. Ця проблема спроектована на існуючий стан інноваційного розвитку України у порівнянні з основними мегатрендами інноваційного розвитку світової та європейської економік, а також економік окремих країн. Надано також характеристику основних викликів і загроз, що стають перед Україною, адекватні відповіді на які можливі за умов посилення інноваційного розвитку країни. Стратегічна частина окреслює ключові стратегічні цілі, основні стратегічні пріоритети, визначає напрямки, механізми і можливі варіанти вирішення проблеми, містить формулювання ключових заходів щодо практичного впровадження Стратегії. Результатом реалізації Стратегії має стати утвердження в Україні інноваційної моделі її економічного і соціального розвитку, підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу країни, всіх її людських і природних ресурсів, забезпечення підвищення конкурентоспроможності національної економіки, досягнення стабільного сталого розвитку і

підвищення добробуту громадян. Реалізація Стратегії створить можливості для успішного просування України по шляху розбудови економіки і суспільства, заснованих на знаннях [3].

Дивлячись на вкрай складну економічну та політичну ситуацію, що склалася останнім часом в Україні, можна стверджувати, що держава не тільки не сприяє розвитку, але зовсім не звертає уваги до проблем науки та інновацій. За словами виконавчого директора Технологічного парку «Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона» О. А. Мазур, «вітчизняна економіка працює «на знос», проїдаючи те, що було створено працею попередніх поколінь, і продовжує деградувати, скочуватися на рівень економіки країн «третього світу», тобто фактично сьогоденні сировинних колоній» [4].

Державі потрібно вкладати гроші у розвиток інновацій, заохочувати та підтримувати винахідників та розробників нових технологій, засобів виробництва послуг та благ. Дивлячись на інші, більш розвинені країни, можна взяти вірний курс розвитку та брати приклад з наших «сусідів» з Європейських країн, але влада не робить нічого для цього, хоча у України є великий науковий та ресурсний потенціал, який потрібно розвивати.

Список використаної літератури:

1. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки / О.О. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pidruchniki.com/15060913/politekonomiya/neordinarni_ekonomichni_teoriyi_shkoli
2. Васильєва Л.Н. Методы управления инновационной деятельностью: Учеб. Пособие для вузов / Л.Н. Васильева, Е.А. Муравьева. - М.: Кнорус, 2005 – С. 3-4.
3. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.blogs.kpi.kharkov.ua/News/file.axd?file=2009/6/strategia.doc>
4. Романчик Т.В. Аналіз стану інноваційної активності економіки України / Т.В. Романчик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.business-inform.net>

*Терета Валентина Вікторівна
студентка III курсу
напряму підготовки «Дошкільна освіта
та початкове навчання»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна*

Роль економічної освіти у вихованні дошкільнят

На сучасному етапі переходу України до ринкової економіки та в умовах назрілої економічної кризи, перед нами гостро постала потреба у формуванні економічної компетенції дітей.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що основа економічної культури закладається ще в дитинстві, адже набуті знання формують коріння, яке проростає як рослина і породжує навички, а потім дає нам «плід» у вигляді знань. Дошкільний вік є найсприятливішим для формування різних рис особистості.

Увесь процес формування первинного економічного досвіду має будуватися таким чином, щоб зосередити увагу вихователів не лише на поповненні знань дітей у економічній сфері, але й на формуванні вміння використовувати ці знання в процесі власної діяльності.

Чим досвідченіша дитина, тим легше їй орієнтуватися у повсякденному житті, де вона стикається з різноманітними елементарними економічними поняттями, бере участь у ситуаціях у яких їй доводиться виконувати ту чи іншу соціально-економічну роль [4].

Англійський психолог А. Фенем дійшов висновку: перше ознайомлення дитини зі світом економічних відносин відбувається саме за допомогою грошей. Отже, перші знання з економіки вона здобуває в сім'ї. І від того, як члени родини розпоряджаються грошима, залежить майбутня економічна поведінка дитини [1].

Щоб сформувати навичку економічного мислення, можна проводити ряд сюжетно-рольових ігор економічної спрямованості, наприклад, «Магазин», для того щоб навчити дітей конкретно співвідносити товар з певною кількістю грошей, вирішувати нескладні математичні дії на віднімання та додавання в межах десяти. Активізувати словник новими словами «витрати», «вигода», «плата» тощо. Перед тим можна здійснити попередню підготовку дітей, зокрема, розробити разом саморобний матеріал (чеки, цінники, гроші).

Потрібно пояснити дітям, що за гроші можна купити іграшки, продукти харчування, квиток у кіно, театр, проїзд у транспорті, але ні в якому разі не можна купити дружбу, любов, щирість, вірність, повагу тощо. Для того, щоб діти зрозуміли, що гроші є необхідністю, матеріальним благом, але ні в якому разі не найголовнішим в житті.

Можна створити варіанти проблемних ситуацій економічної спрямованості, наприклад: «Як ви вважаєте, коли яблука коштують дешевше, восени чи взимку? Поміркуйте, коли купувати яблука вигідніше? Коли ви менше потратите грошей? Чому?», або інший варіант, «На кондитерській фабриці виготовили новий вид цукерок. Що необхідно зробити, щоб про цей смачний вид цукерок дізналися всі люди?»

Досить цікавим та оригінальним способом для розвитку економічного мислення в дошкільників є поєднання економіки з образотворчою діяльністю, зокрема, можна запропонувати намалювати рекламу для нових цукерок кондитерської фабрики, або інший варіант – рекламу майбутнього підприємства, де кожен сам вибере, що необхідно на ній зобразити та які кольори використати. Після цього можна попросити дитину презентувати «свій бізнес», розказати чим воно займається, що виготовляє, які послуги надає, скільки людей там працює тощо [4].

З дітьми дошкільного віку можна провести свято професій, де кожен буде презентувати свою улюблену професію, або професію свої батьків та розповісти яка її користь, чи приносить вона прибуток в сім'ю та державу? Доцільно також проводити бесіди на такі теми: «Що таке гроші?», «Навіщо людині працювати?», «Достаток нашої родини», «Для чого людині потрібні гроші?» тощо.

У стінах дошкільного закладу можна створити міні-музей, або так званий, «Економічний куточок» де будуть зібрані різноманітні кольорові зображення видів грошей які існували в нашій державі, або власноруч зроблені дітьми скарбнички для грошей, наприклад з пластикових пляшок, картону, глини, солоного тіста чи іншого матеріалу.

Отже, можна зробити висновок, що економічне виховання формує в дітей такі значущі якості як: ощадливість, працьовитість, економність тощо. Звичайно, що сім'я виступає реальним економічним середовищем в якому живе дитина, але дошкільний заклад формує практичну економічну поведінку, в більшій мірі за допомогою гри та бесід, яка закріплює отриманий досвід в сім'ї, тому зрозуміло, що тільки об'єднання цих двох важливих аспектів може умовно і реально принести найбільший результат. Адже економічне виховання дуже важливе, оскільки дитина повинна зрозуміти, що вона не може завжди виступати у ролі безтурботного споживача, а повинна стати творцем предметів споживання.

В свою чергу, щоб якнайповніше зрозуміти світ економічних відносин, що є невід'ємною складовою життя сучасної людини, потрібно найповнішою мірою сформувати у дитини основи споживчої (а не споживацької культури). Адже доля нашої держави залежить

від економічної, моральної, правової грамотності молодого покоління, яке формує майбутнє кожного з нас.

Таким чином, завдання підготовки батьків та дошкільного закладу допомогти дитині адаптуватися до сучасної дійсності, стати соціально повноцінною особистістю, правильно розуміти і оцінювати ті явища навколишнього життя, які мимоволі вторгаються в його життя, формувати економічне мислення.

Список використаної літератури:

1. Григоренко Г. Старшим дошкільнятам про гроші : економічна освіта / Г.Григоренко, Р. Жадан // Дошкільне виховання. – 2015. – № 1. – С. 11-15.
2. Дмитрішина Н. Гроші в особистому розвитку дитини / Н. Дмитрішина // Психолог дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 13-17.
3. Іванова А. Економічний досвід старшим дошкільникам / А. Іванова // Дошкільне виховання. – 2006. – № 7. – С. 22-24.
4. Сазанова А. Економічне виховання дітей старшого дошкільного віку / А.Сазанова // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2009. – № 4. – С. 49-54.

*Тимощенко Марія Юрївна
студент IV курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Банківська система України: проблеми та шляхи їх вирішення

В умовах ринкової економіки, банківська система України перебуває на етапі формування та розвитку, що не дозволяє їй сповна мобілізувати і реалізувати усі стимулюючі можливості. Чітке визначення проблем функціонування вітчизняної банківської системи на сучасному етапі дає можливість окреслити основні напрями їх подолання та розвитку банківського сектору в середньостроковій перспективі. Відтак, пошук напрямів удосконалення, розробки фундаментальних та прикладних засад її подальшого зміцнення, усунення негативних проявів, які мають місце в банківській практиці, є необхідною умовою нормального розвитку банківської системи країни[1].

Функціонування банківської системи України розпочалося в 1991 р. Законом України «Про банки і банківську діяльність». Законодавче забезпечення здійснюється на основі таких нормативних-правових актах -: 1)Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 2) Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 3)Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансовим тероризмом» від 14.10.2014 та інші.

Станом на 01.01.2015 в Державному реєстрі банків зареєстровано 163 банки, так протягом 2014 року НБУ прийняло рішення відкликання ліцензій 18 банківських установ. За підсумками 2014 року чисті активи банківської системи України збільшилися на 3.03% (за 2013р. - на 13,4%) та станом на 01.01.2015р. складають 136,85млрд.грн. Обсяг простроченої заборгованості збільшився на 93,59% (65,68млрд.грн.) та станом на 01.01.2015р. складає 135858млн.грн.Зниження реального обсягу середньої з/п склало 13,6% в грудні 2014р. по відношенню до аналогічного місяця 2013р.,в то самий час інфляція зросла майже 25%. Обсяг

власного капіталу банків станом на 01.01.2015р. складає 148,023млн.грн.(станом на 01.01.2014р.– 192,599млн.грн.). Сформовані резерви за підсумками 2014р. порівняно з 2013р. збільшилися на 269,25% (75,322млн.грн.) та станом на 01.01.2015р. складає 103,297млн.грн.Тому за підсумками роботи банківської системи України у 2014 році фінансовий результат був від'ємним – збитки сягнули майже 53 млрд. грн. [2].

Аналіз стану сучасної банківської системи України дозволили виділити такі проблеми її розвитку: низький рівень капіталізації комерційних банків, що знижує стабільність банків; висока концентрація капіталу в групі найбільших банків; зниження ліквідності банків; слабка диференціація банківських послуг; висока вартість банківських послуг при низьких доходах населення, в результаті чого зменшується кількість потенційних користувачів банківськими послугами; високий рівень залежності від іноземних позик і значна частка іноземного капіталу в структурі капіталу банківської системи; наявність значної кількості ризиків банківської діяльності; втрата банками довіри населення, наслідком чого є зменшення мобілізації фінансових ресурсів банками; недосконала система захисту вкладів громадян; недостатній рівень кваліфікації менеджерів і спеціалістів та брак досвіду кадрового персоналу.

Для підвищення ефективності та дієвості функціонування банківської системи, необхідно здійснити такі заходи: 1) підвищення рівня капіталізації банків і забезпечення їх надійними джерелами ресурсів; 2) підвищити якість та конкурентоспроможність банківських послуг; 3) покращити управління ліквідністю в банківській системі шляхом вдосконалення інструментарію; 4)створити умови конкурентного співіснування іноземних та українських банків через вдосконалення чинного законодавства; 5) створення умов розширення безготівкових розрахунків в економіці; 6) створити систему швидкого реагування на виникнення системного ризику для банківської системи;7) надання пільгових умов та гарантування кредитів на інвестиційні проекти; 8) підвищити захист вкладів громадян доцільно створити Міжбанківський фонд обов'язкового страхування банківських вкладів фізичних осіб, який матиме статус юридичної особи;9) створення інституту відокремленого банківського нагляду та впровадженні стратегії активного нагляду [3, с. 205].

Враховуючи сучасні економічні реалії та тенденції розвитку фінансових ринків, наявними є численні виклики розвитку банківської системи України, зокрема: стабілізація банківського сектору, подолання корупції шляхом більшої автоматизації банківського нагляду з подальшою можливістю підвищення прозорості нагляду,підвищити ефективності фінансового управління, окреслити основні напрямки проведення стабілізаційних заходів у банківській сфері в контексті підтримки довіри населення до вітчизняної банківської системи. Всі зазначені виклики сигналізують про нагальну необхідність реформування системи банківського нагляду.

Список використаної літератури:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
2. Рюрік: Інтегральний кредитний рейтинг банківської системи України – 2014: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bankografo.com/ryurik-integralniy-kreditniy-reyting-bankivskoyi-sistemi-ukrayini-2014.html>
3. Шайда О.Є. Сучасний стан та напрямки розвитку банківської системи України Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.7. с. 204-207.

*Тимощенко Наталія Юріївна,
студент IV курсу,
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
доцент, кандидат економічних наук
Петришина Наталія Валеріївна*

Сучасна вища освіта України: проблеми, перспективи розвитку та глобалізація

В сучасному глобалізованому світі ступінь розвитку суспільства нерозривно пов'язані зі ступенем розвитку освіти й науки – потужний чинник творення та зміцнення людського капіталу: сукупності компетенцій знань, соціальних і особистих якостей, які з економічного погляду розглядаються як здатність до продуктивної праці. Сьогодні країни-лідери є держави які виходять із того, що найвигідніші інвестиції - це інвестиції саме в людський капітал, який нині в національному багатстві світового співтовариства становить 64%, тоді як природний капітал - 20%, а фізичний – лише -16%. Людський капітал є головним продуктивним чинником у створенні нових технологій, розвитку виробництва, підвищення їх ефективності, розвитку науки, культури, охорони здоров'я, безпеки, соціальної сфери. Це дає вирішальну перевагу в технологічному та інтелектуальному розвитку, а також у підвищенні якості життя населення [4, с.3].

Основними проблемами сучасної вищої освіти в Україні є:

1. надто розгалужена мережа вищих навчальних закладів що призводить до неефективного управління системою вищої освіти та її економічного функціонування та негативно позначається на якості підготовки фахівців та їх конкурентоспроможності на ринку праці. За даними Державної служби статистики на кінець 2014 року налічувалось 803 вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації та форм власності. В 2015 році був прийнятий у новій редакції Закон України «Про вищу освіту» що зменшив кількість вищих навчальних закладів до 664 у тому числі 277 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та 387 – I-II рівнів акредитації [1];

2. дублюючі спеціальності у вищих навчальних закладах, в 2014 році налічували 150 спеціальностей, майже половину немає в міжнародному класифікаторі. Також в Україні нараховано рекордну кількість IT- спеціальностей – 12, але при цьому чим відрізняються, скажімо, "комп'ютерні науки" від "інформатики", ніхто відповісти не може[3]. В 2015 році прийнятий у новій редакції Закон України «Про вищу освіту» скоротив кількість спеціальностей до 109. Укрупнення спеціальностей – підвищить попит спеціалістів ширшого профілю на вітчизняному та європейському ринках праці;

3. хронічне недофінансування системи освіти. Комітет з питань науки і освіти розглянув урядовий проект закону про Державний бюджет України на 2015 рік та відзначив скорочення видатків загального фонду бюджету Міністерству освіти і науки, Національній академії наук України та національним галузевим академіям наук на 28%. Передбачений обсяг становить 15 977,8 млн грн (зменшено на 6 430,9 млн грн). Державних інвестицій у сферу освіти спрямовується на утримання – заробітну плату, сплату комунальних послуг, харчування, що йде на підтримання поточного стану, а не на розвиток [5];

4. звільнення висококваліфікованих фахівців, докторів наук, професорів, доцентів на яких трималася вся наукова діяльність, спеціалізовані вчені ради, аспірантури, магістратури університетів;

5. відсутність попиту з боку виробництва на інтелектуальну працю всередині країни та відсутність соціально-економічних умов для реалізації інтелектуального потенціалу держави. В Українській економіці відбулася переорієнтація, по-перше, зі сфери реального виробництва до сфери обміну та торгівлі та з виробництва високотехнологічних товарів авіа-та космічної індустрії на сировину та напівфабрикати (ГЗК та металургія, продукти сільського господарства) з використанням застарілих технологій та техніки, зношення основних засобів перевищує 80% в середньому по країні. Попит все більше зростає на робочі професії, випускники ВНЗ технічного та гуманітарного спрямування у цьому зв'язку залишаються безробітними.

Усіх країн світу, сприяє глобалізації освіти, тому що людський ресурс став новим параметром конкурентоспроможності підприємств. Посилення конкуренції в умовах зростаючої глобалізації висуває системі освіти щоразу серйозніші вимоги: 1) забезпечення безперервної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів; 2) рентабельне використання її у постійно змінюваних умовах ринкової економіки; 3) необхідність дати майбутньому працівнику широку освіту, включаючи знання у сфері підприємництва, щодо вирішення кризових ситуацій, маневреності у виборі напрямку розвитку виробництва, складання стратегічних планів і відповідного конструювання трудових колективів; 4) навчання кадрів навичкам сприйняття нових знань, що будуть потрібні для виконання конкретної роботи в умовах жорсткої конкурентної боротьби [2, с. 56].

Перспектива розбудови в Україні суспільства знань вимагає глибокої модернізації освітньо-виховної та наукової сфер, що має здійснюватися на основі оптимального поєднання зарубіжного досвіду з багатими національними традиціями. Основні заходи для розвитку вищої освіти : оптимізації системи державного замовлення на підготовку спеціалістів за рахунок бюджетних коштів; підготовка кадрів у відповідність до потреб національної економіки; залучати роботодавців до активної участі у формуванні замовлення на підготовку фахівців; подолання застарілості навчальних планів, так і недостатність сучасних механізмів підвищення кваліфікації викладачів вищих навчальних закладів; підвищення інвестицій у освіту та науку; підвищення конкурентоспроможності українських фахівців на світовому ринку праці.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики ,вища освіта[Електронний ресурс] // Державна служба статистики. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Малахова Ж.Д., Огаренко В.М. Викладання соціології: досвід інноваційних прийомів: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 280 с
3. МОН скоротить перелік спеціальностей в українських ВНЗ: чим загрожує операція "укрупнення" [Електронний ресурс] // [sego.dn.ua.](http://sego.dn.ua/) – Режим доступу: <http://ukr.segodnya.ua/life/education/mon-sokratit-perechen-specialnostey-v-ukrainskih-vuzah-chem-grozit-operaciya-ukrupnenie-609484.html>
4. Освіта й наука в інноваційному розвитку сучасної Європи: зб. наук.-експерт. матеріалів / за заг. ред. С. І. Здіюрука. – К. : НІСД, 2014. – 124 с.
5. Уряд пропонує скоротити видатки на освіту та науку на 28% // Дзеркало тижня. Україна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [:http://dt.ua/ECONOMICS/uryad-proponuye-skorotiti-vidatki-na-osvitu-ta-nauku-na-28-160049_.html](http://dt.ua/ECONOMICS/uryad-proponuye-skorotiti-vidatki-na-osvitu-ta-nauku-na-28-160049_.html)

*Хилевич Вікторія Миколаївна
студентка V курсу
спеціальності «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
доцент, кандидат економічних наук
Сандугей Валентина Василівна*

Сучасні тенденції заробітної плати в Україні

Заробітна плата є одним з найважливіших показників рівня життя населення, тому необхідно аналізувати показники її динаміки з метою проведення ефективної державної політики у даній сфері. Встановлення оптимального розміру заробітної плати важливе як для окремого робітника, підприємства, так і для держави в цілому. У зв'язку з цим важливим є встановлення таких ставок заробітної плати, які будуть сприяти стимулюванню розвитку виробництва, підвищенню його ефективності на макрорівні та мотивації працівників на мікрорівні [1].

На наш погляд, основними тенденціями у сфері заробітної плати в Україні є:

- низький рівень оплати праці за показниками мінімальної та середньої заробітної плати
- тобто повинно забезпечуватись просте відтворення робочої сили працівниками різної кваліфікації. Законом України “Про оплату праці” передбачено державне та тарифно-договірне регулювання заробітної плати [2];
- надмірна диференціація оплати праці за статусними групами та у регіонах і секторах економіки. Це є головною причиною міжрегіональних відмінностей;
- відсутність зв'язку заробітної плати з рівнем кваліфікації, результатами праці, що викликає у найманих працівників відчуття несправедливості;
- поширеність тіньових схем оплати праці - призводить до дефіциту грошових коштів, деформації ринку праці, розвитку недобросовісної конкуренції та зниження соціальної захищеності працівників;
- обмеженість ринкового стимулювання праці. До категорії бідних в Україні належать за цим критерієм 26,7% населення, 14,7% проживають в злиденності. Майже половина населення країни - 46,8% - вважають себе бідними;
- наявність централізовано встановлених обмежень у цій сфері.
- недостатня соціальна захищеність працівників.

Досить актуальною тенденцією є заборгованість із виплат заробітної плати, тобто сума своєчасно невикраденої заробітної плати всім категоріям працівників. На початок 2013 року за офіційними даними держкомстату заборгованість по заробітній платі становила 893.7 млн. грн., в березні зросла до 1 млрд. 102.5 млн. грн., а станом на 01 липня скоротилася до 989.6 млн. грн., а в 2014 р. заборгованість з виплати заробітної плати склала 753,0 млн. грн [3];

Кожну працюючу людину, незалежно від місця роботи і країни проживання, завжди турбував свій матеріальний стан, який підтримується відповідною оплатою її праці. Вважаємо за необхідне проаналізувати такий показник, як середня заробітна плата України, що дозволяє визначити вартість праці і доходи звичайних громадян (табл.1).

Як показують дані табл. 1, найвища середня заробітна плата спостерігається в січні 2014 р., яка склала 4012 грн., а також в листопаді 2014р., яка становить 3534грн., на останньому місці – січень, в якому середня заробітна плата склала 3167 грн. Згідно проаналізованої статистичній базі, з січня 2014 р. - грудень 2014 р. для України характерні позитивні тенденції зростання розміру середньої заробітної плати. Така ситуація в Україні

видається особливо негативною з огляду на середню заробітну плату за годину по країнах (рис. 1).

Таблиця 1

Середня заробітна плата України за місяць у 2014 році
(в розрахунку на одного штатного працівника, грн.)

Місяць	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
Сума, грн.	3167	3209	3415	3432	3430	3601	3537	3370	3481	3509	3534	4012

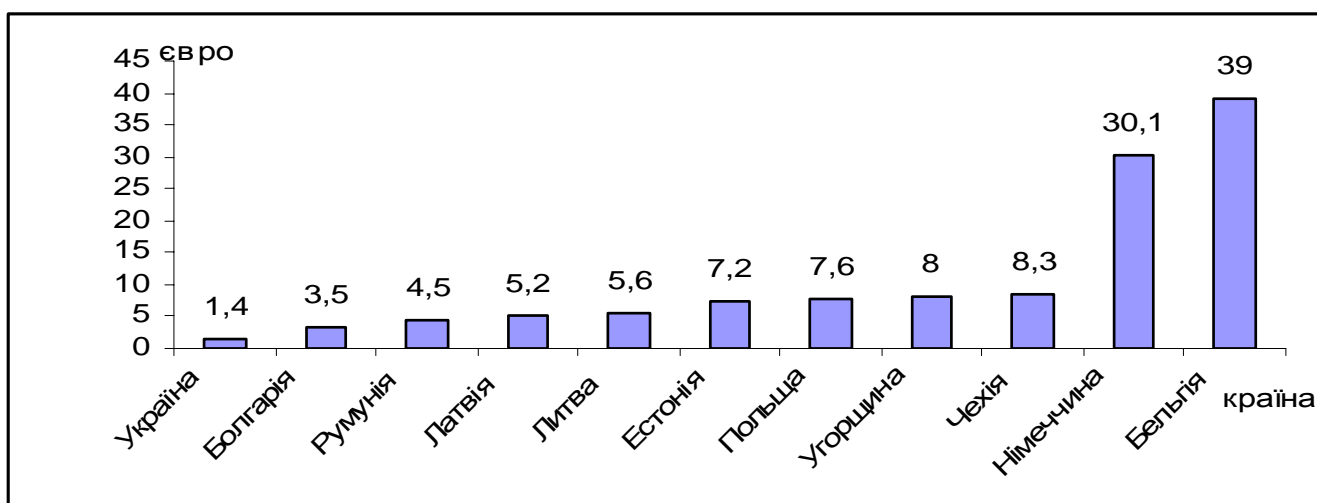

Рис. 1 Середня заробітна плата за годину по країнах, (у євро), 2013 р.

Як видно з рис. 1, Бельгія є країною з найвищою середньою заробітною платою серед європейських країн, на другому місці знаходиться Німеччина, на третьому Чехія і останньою йде Україна. Отже, середня заробітна плата в Україні, котра хоча незначно і підвищується, проте дуже відстає від аналогічної в інших європейських державах, що призводить до масової міграції робочої сили.

Таким чином, проведене дослідження тенденцій заробітної плати в Україні у порівнянні з іншими країнами показали, що в умовах стійкого розвитку держави необхідно і в соціальній сфері, зокрема в сфері оплати праці, по-перше, забезпечити її зростання до рівня, що відповідає сучасним вимогам відтворення робочої сили; по-друге, сформувати ринкові механізми, які дозволять регулювати оплату праці, що в свою чергу дозволить стимулювати продуктивність праці і, як наслідок, підвищити ефективність виробництва; по-третє, відрегулювати в заробітній платі міжгалузеві відмінності, підвищивши її рівень в сільському господарстві і соціально-культурних галузях.

Враховуючи, що мінімальна заробітна плата є мінімальним соціальним стандартом в області оплати праці, то по відношенню до середньої вона повинна відповідати загальноприйнятим параметрам, які існують в економічно розвинених країнах і складати не менше третини.

Список використаної літератури:

1. Пашенко І.Н. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч. посіб. – Львів: Монополія, 2007. – 260 с.
2. Закон України «Про оплату праці» зі змінами і доповненнями № 77-VIII від 28.12.2014.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

*Чернуха Дмитро Олегович
студент V курсу
спеціальності «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат наук з держ. управління, доцент
Скиба Марина Валеріївна*

Бюджет та бюджетна політика України

Бюджету належить центральне місце в системі державних фінансів, а також у всій фінансовій системі. Він є невіддільною складовою ринкових відносин і водночас важливим інструментом реалізації державної політики. Для виконання своїх функцій державі потрібно мати достатні грошові фонди, які формуються шляхом перерозподілу ВВП, що здійснюється державою, насамперед через державний бюджет. На мою думку, бюджет є основним засобом впливу на стан економіки. Розміри бюджету (а особливо його дефіциту), характер податкової політики і структура видатків допомагають визначити темпи економічного розвитку, тенденції зміни зайнятості, процентні ставки та цінові зміни.

Важливою для дослідження є думка, що сутність бюджету як економічної категорії реалізується через розподільну (перерозподільну) і контрольну функції [1, с. 67]. Наповнення державного та місцевих бюджетів, що пов'язано з реалізацією фіскальної функції, забезпечує можливість фінансового впливу на економіку через витратну частину бюджетів, а також дає змогу забезпечити функціонування тих соціально важливих галузей, які не мають власних джерел доходів або їх недостатньо для належного рівня розвитку (фундаментальна наука, освіта, медицина тощо) [2, с.55]. Зростання рівня життя населення пов'язане з процесом тісного взаємозв'язку: чим ефективніше реалізуються основні постулати соціального захисту в бюджетній політиці – тим вищий рівень життя населення країни. Тож, цей процес можна охарактеризувати такими основними функціями: акумуляційною, розподільною (перерозподільною) та контрольною.

Зміст розподільної функції бюджету визначається процесами перерозподілу фінансових ресурсів між різними підрозділами суспільного виробництва. В основному, бюджет відображає вторинний перерозподіл, тобто після первинного розподілу валового внутрішнього продукту на основні його складові здійснюється вторинний перерозподіл за допомогою податків і надання за рахунок бюджету громадянам суспільних благ і послуг. Отже, серед особливостей розподільної функції бюджету потрібно виділити такі: 1) основним об'єктом розподілу виступає чистий дохід суспільства – національний дохід; 2) одна і та сама частина національного доходу може багаторазово проходити через бюджетний розподільний механізм (наприклад, прибуток, заробітна плата); 3) багатоканальність грошових потоків.

У свою чергу, контрольна функція дає змогу дізнатися, наскільки своєчасно і повно фінансові ресурси надходять у розпорядження держави, як фактично складаються пропорції в розподілі бюджетних коштів, чи ефективно вони використовуються. Основу контрольної функції становить рух бюджетних ресурсів, який відображається у відповідних показниках бюджетних надходжень і видатків. Специфіка контрольної функції бюджету полягає в тому, що бюджет об'єктивно, а саме через формування і використання фонду грошових коштів держави, відображає економічні процеси, які відбуваються у структурних ланках економіки.

Підвищення ефективності бюджетної політики держави, удосконалення її інструментарію передбачає створення принципово нової системи державного фінансового контролю – одного з найважливіших інструментів забезпечення поступального соціально-

економічного розвитку розбудови громадянського суспільства. Найгострішими проблемами економічного і соціального розвитку України є оптимізація структури доходів населення, реформування соціальної сфери, подолання бідності, нераціональна структура громадського комплексу й низький рівень конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, значне навантаження на бюджет і державні цільові фонди із фінансування соціальних програм [3]. У зв'язку з цим метою бюджетної політики є формування нової моделі соціального й економічного розвитку, що передбачає побудову соціальної ринкової економіки з рівнем доходів громадян, що відповідає світовим стандартам. Для цього вона повинна спрямовуватися на підвищення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу та поглиблення зв'язків національної економіки зі світовим співтовариством. З метою забезпечення поступального і стабільного економічного розвитку бюджетна політика має бути спрямована на здійснення структурної перебудови господарського комплексу країни, створення адекватної ринковим умовам інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу, забезпечення економічного зростання доходів населення, передусім приросту заробітної плати й посилення її стимулюючої ролі [4, с. 30–35].

Отже, державний бюджет є основним фінансовим планом країни, який забезпечує розподіл і використання централізованого фонду грошових коштів як обов'язкової умови функціонування держави. Для органів державного управління бюджет забезпечує можливість виконання ними своїх функцій, включаючи вплив на функціонування ринків товарів і послуг, фінансових ринків і розподіл доходів у секторах економіки. У бюджеті відображаються фінансові взаємини держави з платниками податкових і неподаткових платежів до бюджету та одержувачами бюджетних коштів, тобто взаємовідносини держави з населенням та господарюючими суб'єктами з приводу формування та витрачання бюджетних коштів.

Для підвищення результативності бюджетної політики в Україні потрібно посилити використання непрямих важелів бюджетного регулювання, а саме: забезпечення структурної перебудови господарського компромісу; створення відповідної матеріальної бази як у державному, так і у приватному секторі економіки; збільшення потенціалу вітчизняного товаровиробника та посилення його конкурентоспроможності; створення адекватної розвитку ринкової економіки інфраструктури; формування справедливих відносин між бізнесом і найманими працівниками; підвищення стимулюючої ролі оплати праці, а також ефективності державного регулювання економіки; послаблення централізації економічного розвитку й посилення економічного потенціалу регіонів.

Список використаної літератури:

1. Федосов В. Бюджетний менеджмент / За ред. В.Федосова. – К.: КНЕУ, 2010. – 864 с.
2. Скиба М.В. Механізм державного управління структурно-інноваційними зрушеннями в економіці України. / М.В.Скиба – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. – 204 с.
3. Євтушенко Н. Вплив бюджетної політики на соціально-економічний розвиток країни / Н.Євтушенко. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/2009_13/Evtushenko.pdf
4. Піхоцький В. Ф. Ефективність бюджетної політики / В.Ф.Піхоцький// Фінанси України. – 2014. – №3. – С. 30–37.

*Чураченко Олександра Сергіївна
студентка III курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Бицюра Юрій Васильович*

Грошово-кредитна політика держави в сучасних умовах

Основною метою грошово-кредитної політики в сучасних умовах є стабілізація економіки, забезпечення зайнятості та стримування інфляції. Вона базується на спроможності грошово-кредитної системи впливати на грошову пропозицію та, відповідно, на процентну ставку, а через неї – на інвестиції та реальний дохід [1].

Грошово-кредитна політика зводиться до економічного регулювання через механізми зміни пропозиції (маси) грошей та їх ціни (процента) на грошовому ринку. Збільшення пропозиції грошей, за інших рівних умов, зумовлює зниження процента та зростання інвестицій, а також зростання платоспроможного попиту на ринках. Усе це на коротких часових інтервалах поживає кон'юнктуру ринків і посилює стимули до розширення виробництва [2].

Грошово-кредитне регулювання здійснюється через монетарну економічну політику, напрями якої залежать від вибору конкретних методів грошового й кредитного регулювання, виходячи з поставлених цілей. Виділяють два варіанти монетарної політики – політику «дешевих грошей» і політику «дорогих грошей».

Політика «дешевих грошей» зводиться до: купівлі державних облігацій у комерційних банків та населення; зниження облікової ставки; зниження норми обов'язкових резервів. Політика «дорогих грошей», навпаки, здійснюється з використанням таких засобів: продаж державних облігацій комерційним банкам та населенню; підвищення облікової ставки; підвищення норми обов'язкових резервів [3].

Процентна політика як інструмент грошово-кредитного регулювання економіки полягає в тому, що Національний банк України визначає рівень процентних ставок за ломбардними та обліковими кредитами, які він надає комерційним банкам у порядку рефінансування їхніх активних операцій.

Процентна політика Національного банку пройшла свій шлях розвитку, на якому вдосконалювалася й почала відігравати все більш помітну роль. Особливо її значення посилювалось протягом останнього десятиліття. Мною було проведено аналіз процентних ставок за 2008–2014 роки (див. табл.).

Таблиця. Темпи зміни процентних ставок упродовж 2008–2014 рр. в Україні

Рік	Облікова ставка НБУ, %	Середньозважена ставка за всіма інструментами, %	У тому числі:		
			Кредити надані шляхом проведення тендера, %	Кредити овертайн, %	Операції РЕПО, %
2008	12,00	15,30	16,80	16,40	13,60
2009	10,25	16,70	20,60	18,50	21,50
2010	7,75	11,60	11,30	11,60	9,60
2011	7,75	12,40	12,60	9,80	12,80
2012	7,50	8,10	8,10	8,90	7,80
2013	6,50	7,20	7,10	8,70	7,10
2014	14,00	10,40	15,60	14,50	16,40

Джерело: складено автором за даними:[4]

Спостерігається така загальна тенденція зміни процентних ставок: всі проаналізовані процентні ставки починаючи з 2008 року зростають досить швидкими темпами і в 2009 році досягають своїх максимальних значень. Безумовно, дана ситуація пов'язана з проявами світової економічної кризи в даний період. В 2010 році дана тенденція змінюється в кращу сторону, що стало можливим завдяки веденню Національним банком України стабілізаційної політики. Процентні ставки знижуються. Це відбувається, в першу чергу, за рахунок зниження облікової ставки, оскільки вона є основною і найнижчою ставкою для всіх ставок рефінансування. Починаючи з 2012 року, облікова ставка НБУ становила 7,5% і впродовж 2013 року залишалася майже на тому ж рівні. З метою боротьби з інфляцією в умовах сучасного загострення суспільно-економічних відносини в Україні, НБУ почав реалізацію політики «дорогих» грошей. Відбулося значне зростання облікової ставки до рівня 14% (з жовтня 2014 р.) і до 30% (з 4 березня 2015 р.)

Аналізуючи дані щодо процентних ставок в Україні, встановлено, що зміни облікової ставки НБУ та зміни процентних ставок банків відбуваються в одному напрямі. Підвищення рівня облікової ставки НБУ призвело до підвищення рівня процентних ставок за депозитами та кредитами. Здорожчання кредитних ресурсів призвело до значного зменшення інвестицій і реального ВВП, що ще більше розкручує інфляційну спіраль. Отже, сучасна грошово-кредитна політика в Україні не є достатньо ефективною.

Список використаної літератури:

1. Латук Я.С. Зміст та цілі грошово-кредитної політики / Я.С. Латук, Г.В. Іванченко // Наукові праці НДФІ, – 2010. – №2. – С.102–106.
2. Михайловська І.М. Гроші та кредит: Навчальний посібник / І.М. Михайловська, К.Л. Ларіонова. – Львів: Новий Світ-2000, – 2006. – 432 с.
3. Національний банк і грошово-кредитна політика. Підручник / А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна, М.І. Савлук. – К.: КНЕУ, 2005. – 556 с.
4. Статистичні дані щодо рівня процентних ставок НБУ [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

*Шевченко Анна Вікторівна
студентка V курсу
спеціальності «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Підпригора Лариса Антонівна*

Аналіз рівня валового внутрішнього продукту в Україні та факторів, що його визначають

Виробництво здійснюється для задоволення потреб людей. У кожній країні за певний проміжок часу створюється певна кількість різних товарів і послуг. Щоб виміряти сумарний обсяг продукції, яка вироблена у вітчизняній економіці обчислюють валовий внутрішній продукт. Валовий внутрішній продукт (ВВП) вимірює ринкову вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених у даній країні протягом певного періоду часу, – як правило, року.

ВВП на душу населення являється одним з найбільш точних способів оцінки економічного розвитку держави. Останній звіт Index of Economic Freedom міжнародної організації The Heritage Foundation містить показники обсягів ВВП та ВВП на душу

населення (за ПКС) [1]. У 2013 році даний показник в Україні становив 7 373,99\$, що в свою чергу розміщує нашу державу на 103-тій позиції серед 186 країн світу, за якими було проведено дослідження.

Проводячи аналіз темпів зростання реального ВВП, що наведені у таблиці 1, можна помітити певну циклічність зростання обсягів ВВП в Україні за останні 5 років.

Таблиця 1

Динаміка ВВП України з 2011 по 2014 роки (в млн. грн.)

Роки	Номінальний ВВП (в факт.цінах)			Номінальний ВВП (в млн. долл.)		
	ВВП	Зміна	Темп	ВВП	Зміна	Темп
2011	1316600	+234031	+21,6%	165239	+28819	+21,1%
2012	1408889	+92289	+7,0%	176308	+11069	+6,7%
2013	1454931	+46042	+3,3%	182026	+5717	+3,2%
2014	1566728	+111797	+7,7%	130908	-51118	-28,1%

Статистичні показники останніх років вказують на значне уповільнення росту ВВП вітчизняної економіки. Основними причинами даного явища є збільшення цін на енергоносії, погіршення кон'юнктури на міжнародних ринках, популістські дії ряду урядів, відсутність кардинального реформування економічних відносин в нашій державі.

Однією з найвагоміших макроекономічних проблем є утворення механізму поєднання і взаємного підсилення процесів інфляції і падіння виробництва. Розкручування цієї спіралі у 2014р. призвело до падіння реального ВВП на рівні 7-8%, про що свідчать дані таблиці 2.

Таблиця 2

Валовий внутрішній продукт України в 2014 році (в млн. грн.)

Квартали	Номінальний ВВП (в факт. цінах)	Реальний ВВП	Різниця (реальний – номінальний ВВП)		Номінальний ВВП (в млн. долл.)
I	313568	312094	-1474	-0.5%	35481,3
II	375903	338163	-37740	-10.0%	32133,5
III	434166	378633	-55533	-12.8%	34571,5
IV	443091	336233	-106858	-24.1%	30723,9
за рік	1566728	1365123	-201605	-12.9%	130907,8

Негативна поточна економічна динаміка посилюється значним падінням інвестицій. Частка інвестицій у структурі ВВП впала нижче 15%, що означає “вимивання” інвестиційного потенціалу та потенціалу економічного відновлення загалом. Практично всі отримувані ресурси – як домогосподарств, так і державного сектору – витрачаються на споживання, рівень якого у 2014р. перевищив 90% ВВП. За таких умов інноваційно спрямовані структурні зміни в економіці відбуватися не можуть. За оцінками експертів Центру, у 2015р. падіння реального ВВП складе 4,5-5,5%. Серед головних чинників падіння залишаються: незадовільні умови економічної діяльності (в т.ч. внаслідок значної руйнації інфраструктури і традиційних господарських зв'язків), розширення обмежень у фіскальній і монетарній сферах, збереження валютної і цінової нестабільності та загальної економічної невизначеності, суттєве зниження доходів і добробуту населення, а отже й рівня платоспроможного попиту.

В даному аспекті важливим стимулом для зростання валового внутрішнього продукту в нашій державі повинна стати структурна перебудова, а саме:

- формування продуманої та зваженої макроекономічної політики, яка повинна забезпечити сприятливі умови для підвищення темпів зростання ВВП як основного показника та ефективного його використання в таких сферах, як кінцеве споживання, інвестиції та зовнішня торгівля [2].

- формування галузевої структури виробництва ВВП, наближеної до структури розвинених країн. Це потребує високих темпів розвитку сфери послуг;

- досягнення ефективнішого використання ВВП за рахунок збільшення частки споживання населенням матеріальних благ і послуг, нарощування експортного потенціалу та формування позитивного сальдо торгового балансу[2].

Розглянувши ВВП як головний показник соціально-економічного розвитку нашої країни та можливості реструктуризації економіки, можна зробити висновок про те, що він відіграє надзвичайно важливу роль у визначенні економічного здоров'я суспільства. Він створює базу дослідження та аналізу соціально-економічного потенціалу країни в цілому.

Список використаної літератури:

1. Дослідження структури ВВП: матеріали дослідницького відділу Action Data Group, лютий 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.actiondatagroup.com/ua>.

2. Наукова дискусія з проблем пріоритетів національного економічного розвитку / А.Мазаракі, В. Лагутін, Т. Мельник // Економіка України. — 2010. — № 5.

2.Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

*Шимон Ольга Валеріївна
студентка IV курсу
напряму підготовки «Економічна теорія»*

*Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Петришина Наталія Валеріївна*

Сучасні тенденції розвитку виноробства України та її регіонів

Виноробство є однією з важливих складових агросектору економіки України та основою регіональної економіки областей, що спеціалізуються на вирощуванні та обробці винограду. Згідно з існуючим природним районуванням на території України виділено 15 виноградарських зон, які є основою для сортрайонування, і 58 природно-виноградарських районів. Історично в Україні сформовано чотири винні регіони: Крим, Закарпаття, Бессарабія, Нижнє та Середнє Придніпров'я. Лідерами виноробної продукції України є Крим та Бессарабія, а Закарпацький регіон та Придністровський носять більше фермерський характер та мають орієнтацію на дрібне виробництво.

З часів незалежності України виноробна галузь має низку загальних проблем. Такими проблемами є незбалансований податковий тиск, застаріла матеріально-технічна база виробництва, нестабільність якості виноробної продукції та недосконале законодавство у сфері державного регулювання виноградарства та виноробства.

Також галузь має проблеми пов'язані безпосередньо з виноградом, як основою всього виробництва: невідповідність обсягів виробництва столового винограду потребам населення, винограду технічних сортів потребам виноробства, яке орієнтовано на попит на

внутрішньому та зовнішньому ринках; закладення насаджень садівним матеріалом низьких селекційних категорій; невідповідність сортового складу виноградних насаджень вимогам виноробства; низька ефективність виробництва винограду, яка зумовлена високою долею старих та зріджених виноградних насаджень. Всі вище зазначені проблеми підвищують собівартість продукції виноробства, знижує конкурентоздатність столового винограду вітчизняної виноробної галузі та створюють її негативну динаміку.

Якщо розглядати проблеми галузі по регіонах, то критичною є ситуація у Криму, яка пов'язана з його анексією та її наслідками. Найбільшою проблемою для кримських виноробів півострова став перехід на нові технологічні стандарти виробництва вина. Згідно технічних умов виробництва РФ кріплені вина (з додаванням етилового спирту) не мають права називатись вином, а лише "винним напоєм". Це збільшило податкове навантаження на виробника у 50 разів, адже саме на стільки ставка податку на винні напої більша ніж на сухі вина. Також саме з України до Криму доправлявся спирт для виробництва кріплених вин. Після анексії півострова постачання спирту припинилось і виробництво кріплених вин стало економічно не вигідним і технічно неможливим.

Іншою проблемою кримських виноробів стала повна руйнація системи дистрибуції власної продукції. Були розірвані економічні зв'язки з дистриб'юторами та торговими мережами на території України. НПАО "Массандра" лише за перші 4 місяці 2014 році відчула падіння продажу продукції на 24%. Анексія відрізала підприємство від нових експортних ринків Азії та Європи, бо більшість поставок до інших країн здійснювалась через порт Одеси. Подальше проблеми зі збутом призвели до того, що підприємство було змушено припинити свою роботу в кінці 2014 року. Аналогічне падіння об'ємів продажу зафіксовано і на підприємстві ЗШВ "Новий Свет". Лише за перше півріччя 2014 року продажі ігристих вин цього підприємства впали на 90%.

Якщо вірити звіту російської окупаційної адміністрації Криму, то виноробна галузь регіону має різку негативну динаміку: 2013 році обсяг переробки винограду на півострові склав 170 тис. тонн, то в 2014 - 50 тисяч тонн. Також за попередніми прогнозами в 2015 році кримські виноградні зможуть переробити 15 тисяч тонн винограду, що означає падіння обсягові переробки більш, ніж в 10 разів.

Для малих фермерських господарств ситуація також критична. Згідно законів РФ заборонена роздрібна торгівля алкогольними напоями на розлив, що є єдиний способом реалізація власної продукції фермерами, які виробляють вино з власних невеликих виноградників.

Якщо ж говорити про інші регіони, то за даними Державної служби статистики України обсяги переробки підприємствами України (без урахування тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим р. і Севастополя) винограду на виноматеріали в 2014 р. склали 228 933,1 тис. т, що на 25,7% менше, ніж в 2013 р.

Отже, у цілому виноробна галузь України має негативну динаміку. Критична ситуація наразі у АР Крим, адже після анексії півострова виробництво вин стала технологічно ускладненим, економічно не вигідним та нерентабельним. У зв'язку з цим там припинив свою роботу колишній лідерів ринку України НПАО "Массандра", інші підприємці мають різке падіння об'ємів збуту та переробки винограду. Загальна ситуація виноробні галузі України також демонструє негативну динаміку, а саме спад виробництва на 25,7% порівняно з 2013 роком. Причинами цього є втрата однієї з найбільших виноробних макрозон (Криму), неефективне вирішення загальних проблем галузі та старіння виноградних насаджень та їх наслідків.

Список використаної літератури:

1. Мокеєва Ю. Виноградники України: завтра починається сьогодні [Електронний ресурс] / Ю.Мокеєва. – Режим доступу: <http://www.drinks.com.ua>

2. Виноградний кадастр України / Мінагрополітики, УААН, Центр держзродючість. – К., 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eurowine.com.ua/tmp/kadastr/index.php>.
3. Матчина И.Г. Виноградарство как основа отечественного виноделия [Електронний ресурс]: (Виноградарство и виноделие) / И.Г. Матчина, Д.Б. Волынкина. –Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Власов В.В. Про виноград, вино та аграрну політику в Україні / В.В. Власов // Пропозиція. – 2011. – No9 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.propozitsiya.com/?page=149&itemid=3685&number=125>.

Юрченко Ігор Геннадійович
студент III курсу,
напряму підготовки «Політологія»

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шульга Ольга Антонівна

Світові фінансові кризи

Глобалізація економіки, як постійний об'єктивний процес, породжує безліч нелінійних проблем і суперечностей. Однією з основних рушійних сил сучасної світової економіки виступає конфлікт між національними та глобальними інтересами. «Фінансова революція» ХХІ століття значно посилила ступінь взаємопроникнення національних економік. Історично основними його функціями фінансового ринку були: мобілізація ресурсів та їхнє ефективне розміщення, а також хеджування фінансових ризиків. Проте, внаслідок еволюції фінансового ринку та відповідно фінансових інструментів, відбулася закономірна трансформація його функцій, оскільки основною метою суб'єктів фінансового ринку є максимізація прибутків і висока швидкість їхнього отримання. Окрім посилення зв'язків національних економік, значно збільшились фінансові потоки короткострокових, швидко мінливих, спекулятивних активів, що перетворило світовий фінансовий ринок в нестабільний сегмент сучасної економіки [1].

Спираючись на останні публікації науковців, перш за все, визначимо найбільш суттєві характеристики фінансово-банківських криз, та на цьому підґрунті визначимо особливості генезису та причини їх виникнення.

Оцінюючи різні погляди науковців, можливо визначити в системному вигляді характеристики світових фінансово-банківських криз на сучасному етапі, що проявляються у сферах: фінансово-банківській; міжнародних-розрахунків; валютного регулювання; грошового обігу; державних фінансів; функціонування національних фінансових інститутів; глобальних міжнародних економічних відносин [3, с.17].

Беручи до уваги початок ХХ ст. як такого, коли розпочалась боротьба за лідерство та впровадження світової фінансової системи та розподілу благ, які визначалися коливаннями економік та сферами перерозподілу ресурсів та благ можна виділити такі кризи:

Криза 1907 р. була спровокована Банком Англії, який в 1906 році підняв облікову ставку з 3.5% до 6% для поповнення своїх золотих резервів, що викликало відтік капіталів із США [5, С.89].

Криза 1914 р. виникла внаслідок тотального розпродажу цінних паперів іноземних емітентів урядами США, Великобританії, Франції і Німеччини для фінансування військових дій.

Криза 1920-1922 рр. пов'язана з банківськими і валютними кризами в таких країнах, як Данія, Італія, Фінляндія, Голландія, Норвегія, США і Великобританія, в умовах післявоєнної дефляції та рецесії, що характеризувалися спадом виробництва [4, с.76].

Криза 1929-1933 рр. – час Великої депресії. 24 жовтня 1929 р. був «Чорний четвер» на Нью-Йоркській фондовій біржі. Вартість цінних паперів впала на 60-70%, різко знизилася ділова активність, був скасований золотий стандарт для основних світових валют [2, с.84].

Криза 1973 р., розпочалася в США та охопила всю Європу, сталася також перша енергетична криза, яка почалася з подачі країн-членів ОПЕК, що понизили об'єми видобутку нафти, спровокувавши підняття світової ціни на 67% - з 3 дол. до 5 дол. за барель. У 1974 році вартість нафти досягла 12 дол. [4, с.78].

Криза 1998 р. «Російська криза», особливістю якої є те, що вона стала першою світовою фінансово-банківською кризою для більшості країн СНД (у тому числі для України), та однією з найважчих економічних криз в історії Росії. [5, с.38].

Таким чином світова фінансово-банківська криза – це глибокий розлад світової фінансової системи, в результаті реалізації системних ризиків, на фінансовому ринку однієї країни (групи країн), що передається іншим суб'єктам світового фінансового ринку, як «фінансова інфекція», підсилена наявними глобальними дисбалансами у світовій економіці.

Причини фінансових криз поділяються на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх відноситься: нестабільність банківської системи країн, наростання частки сумнівних кредитів, посилення інфляції, завищений валютний курс, високі темпи девальвації валюти, зростання дефіциту державного бюджету і державного боргу, зростання дефіциту платіжного балансу, доларизація економіки, наростання кількості високо ризикованих цінних паперів, особливо деривативів на фондовому ринку. До зовнішніх можна віднести: неконтрольований рух міжнародного спекулятивного капіталу, валютні війни, зміни міжнародної конкурентоздатності країн.

Фінансові кризи призводять до таких наслідків: зростання процентних ставок, що робить проекти більш ризикованими, зростання невизначеності на фінансових ринках у результаті краху фінансових інститутів, рецесій, політичної нестабільності, що ускладнює для кредитора вибір надійного позичальника, вплив ринків активів на стан балансів (скорочення чистої вартості в результаті краху на фондовому ринку спонукає компанії здійснювати угоди з підвищеним ризиком), що збільшує моральний ризик для кредитора, банківську паніку.

Список використаної літератури:

1. Білорус О. Сучасна світова фінансово-економічна криза як прояв тотальної кризи системи глобалізму [Електронний ресурс] / О. Білорус // Науковий журнал. Економічний часопис – XXI. – 2008. – № 11–12. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2008/11-12/200801.html>
2. Бураковський І. В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України / І. В. Бураковський, О. В. Плотніков. – Харків: Фоліо, 2009. – 299 с.
3. Мозговий О. Глобальна фінансова криза: теорія і практика подолання наслідків фінансових потрясінь [Текст] / О. Мозговий, Н. Стукало // Ринок цінних паперів України. – 2008. – № 11 - 12. - С. 31 - 36.
4. Новицький В. Глобальна фінансово-економічна криза: сутність, системність проявів та перспективи подолання. [Електронний ресурс] / В. Новицький // Науковий журнал. Економічний часопис – XXI. – 2009. - № 1-2. – Режим доступу до ресурсу: <http://soskin.info/ea/2009/1-2/200901.html>
5. Пахомов Ю. Экономический кризис: украинский вариант / Ю. Пахомов, С. Пахомов // Общество и экономика. – 2009. – №3. – С. 64.

Підписано до друку 01.09.2015 р. Формат 60x84/8.

Папір офісний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. др. арк. 6,07. Обл.-вид. арк. 5,48

Наклад 10 прим. Зам. № 447.

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію ДК № 1101 від 29.10.2002. (044) 234-75-87
Віддруковано в друкарні Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова (044) 239-30-26